

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2024—2027

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2024—2027.....	4
1. Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen	7
2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna.....	9
3. De ekonomiska utgångspunkterna	12
3.1. De ekonomiska utsikterna.....	12
3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin	13
3.3. Hållbarheten inom de offentliga finanserna.....	16
4. Statens finansiella åtaganden och risker.....	17
5. Statsfinanserna	21
5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna	21
5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin.....	23
5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2024—2027	26
5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena	30
Statsrådets kansli.....	30
Utrikesministeriets förvaltningsområde	31
Justitieministeriets förvaltningsområde.....	32
Inrikesministeriets förvaltningsområde.....	32
Försvarsministeriets förvaltningsområde	34
Finansministeriets förvaltningsområde	34
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	35
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.....	37
Kommunikationsministeriets förvaltningsområde	38
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	40
Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.....	41
Miljöministeriets förvaltningsområde	45
5.3.2. Förvaltning och projekt som gäller informationssystem.....	46

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin.....	49
5.5. Balansen och skulden i statens budgetekonomi	53
5.6. Statsfinanserna utanför budgeten	54
5.7. Hållbar utveckling.....	57
6. Välfärdsområdenas ekonomi.....	58
6.1. Välfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder	58
6.2. Välfärdsområdenas fullmakter att uppta lån	65
6.3. Välfärdsområdenas ansvar för låne- och finansieringsavtal.....	66
6.4. Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter	67
7. Den kommunala ekonomin	71
7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin	71
7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin	72
7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans.....	75
8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder.....	77
9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin.....	79
10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter.....	84
BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	88
BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	90
BILAGA 3 Ändringar i prognosen för de offentliga finanserna jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna.....	94
BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekter på de offentliga finanserna.....	95
BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos	97
BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet och utkast till budgetplan.....	98
Tabell 1—3.....	108
Tabell 4—9.....	111
Utkast till budgetplan	114

9.10.2023

Enligt sändlista

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖR 2024—2027

Planen för de offentliga finanserna grundar sig på en oberoende prognos för makroekonomin och de offentliga finanserna som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning i enlighet med artikel 4 i förordning (EU) nr 473/2013. Planen för de offentliga finanserna innehåller Finlands stabilitetsprogram samtidigt som den uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. Stabilitetsprogrammet innefattar planen för de offentliga finanserna. I bilaga 6 till planen ingår denna gång även den information som krävs enligt utkastet till budgetplan för 2024.

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna som ingår i planen:

Sammandrag

Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Finansministeriets bedömning är att den ekonomiska tillväxten år 2023 ligger kring noll men att den över de närmaste åren kommer att ta fart och gå förbi den långsiktiga tillväxttakten. I början av regeringsperioden försvagas det ekonomiska läget av de stigande priserna och räntorna, vilket minskar den privata efterfrågan och ökar kostnaderna inom de offentliga finanserna. Från och med nästa år kommer hushållens köpkraft att öka och stora investeringar med anknytning till hållbar tillväxt att göras, vilket kommer att påskynda den ekonomiska tillväxten. Till de strukturella problemen i Finlands ekonomi hör en svag produktivitetstillväxt och blygsamma investeringar i produktion. De gör att den ekonomiska tillväxten kommer att förbli relativt dämpad på lång sikt.

Den permanenta strukturella obalansen mellan utgifter och inkomster inom de offentliga finanserna är ett akut problem. De offentliga finanserna dras med ett kraftigt underskott och skuldkvoten har påtagligt fjärrat sig från skuldkvoten i de övriga nordiska länderna. För att skuldkvoten ska kunna stabiliseras måste de offentliga finanserna stärkas med ett belopp som motsvarar i genomsnitt minst 0,5 % av bruttonationalprodukten per år.

För att utvecklingen med avseende på skuldsättningen ska kunna bromsas förutsätts det att de offentliga finanserna stärks med sammanlagt 9 miljarder euro över två valperioder. Regeringens mål på längre sikt

är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning till samma nivå som i resten av Norden.

Se närmare avsnitt 1. Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

I planen för de offentliga finanserna ställs det upp fleråriga mål för saldot i de offentliga finanserna och för respektive sektorer som omfattas av de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Dessutom anges för hela den offentliga ekonomin fleråriga mål som motsvarar målen för det strukturella saldot, dvs. fleråriga mål för förhållandet mellan skulden i de offentliga finanserna och utgifterna i de offentliga finanserna i förhållande till BNP till marknadspris. Det medelfristiga målet förblir oförändrat (det strukturella saldot i de offentliga finanserna är -0,5 % i förhållande till BNP).

Se närmare avsnitt 2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

De ekonomiska utgångspunkterna

De stigande priserna och räntorna har minskat hushållens konsumtion och investeringar. Finlands ekonomi växer inte 2023 jämfört med året innan. År 2024 är prisstegringen långsammare än hushållens inkomstökningar och räntestegringen har avstannat. Hushållens förbättrade köpkraft ökar konsumtionen och BNP ökar med 1,2 %. Den ekonomiska tillväxten försvagas dock fortfarande av det svaga läget inom byggbranschen. Investeringsutsikterna är dock i övrigt ljusa, i synnerhet finns det en stor mängd planer på investeringar i vindkraft. År 2025 ökar tillväxten till 1,8 procent när konsumtionen ökar och investeringarna får den inhemska efterfrågan att öka.

Saldot i de offentliga finanserna i Finland försvagas betydligt 2023 jämfört med 2022. Den ekonomiska tillväxten har stagnerat och många åtgärder som det tidigare beslutats om och ökade utgifter till följd av inflationen leder till ett större underskott under innevarande år. Trots de åtgärder som regeringen beslutat om för att stärka de offentliga finanserna kommer läget att försämrats under de närmaste åren. Jämfört med de närmaste åren kommer den ekonomiska tillväxten att tillta mot slutet av prognosperioden. Samtidigt börjar också anpassningsåtgärderna ha effekt, vilket förbättrar saldot i de offentliga finanserna. De offentliga finanserna kommer dock fortfarande att uppvisa ett betydande underskott.

Se närmare avsnitt 3. De ekonomiska utgångspunkterna.

Statens finansiella åtaganden och risker

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskulden, pensionsansvaret, statsborgen och statsgarantierna. Pensionsansvaret beräknades vara 97 miljarder euro vid utgången av 2022. Den största ökningen under de senaste 10 åren har skett i beloppen av statsskuld samt statsborgen och statsgarantier. Statsskulden uppgick vid utgången av 2022 till 141,6 miljarder euro och den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier uppgick till 68,5 miljarder euro.

Se närmare avsnitt 4. Statens finansiella åtaganden och risker.

Statsfinanserna

Statsminister Orpos regering har i sitt regeringsprogram förbundit sig till det ramförfarande som gäller utgifterna inom statsfinanserna. Systemet med ramar för statsfinanserna är ett centralt verktyg i

styrningen av regeringens finanspolitik och lägger grunden för en trovärdig ekonomisk politik. En bindande ram för valperioden som omfattar åren 2024—2027 ingår i detta rambeslut.

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2024 uppgå till ca 87,9 miljarder euro, vilket är 4,6 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2023 (inkl. den andra tilläggsbudgeten). Till de viktigaste faktorer som förklarar ökningen av anslagsnivån jämfört med 2023 hör bl.a. de lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringarna år 2024 (1,7 miljarder euro) samt ändringar i den statliga finansieringen av välfärdsområdena. För 2024 anvisas välfärdsområdena 3,4 miljarder euro mer i finansiering än vad som budgeterats för 2023 och därutöver görs en lagstadgad indexjustering. Ökningen av finansieringen till välfärdsområdena förklaras bl.a. av att 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades redan i december 2022, vilket minskar jämförelsetalet för 2023.

Jämfört med rambeslutet våren 2023 minskar utgifterna 2024—2027 med ca 0,4 miljard euro 2024 och med ca 1,5 miljarder euro 2027. De reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering minskar anslagsbehovet 2024 med ca 0,8 miljarder euro och ökar det stegvis till ca 2,1 miljarder euro fram till 2027 (enligt prisnivån 2024).

Se närmare avsnitt 5. Statsfinanserna.

Välfärdsområdenas ekonomi

Den icke-örönmärkta statliga finansieringen för välfärdsområdena uppgår till sammanlagt ca 24,7 miljarder euro på 2024 års nivå, vilket innefattar 551 miljoner euro i engångsersättning som ska betalas 2024 och som välfärdsområdena bokför som inkomst för 2023. Nivån på välfärdsområdenas finansiering stiger 2024 med ca 100 miljoner euro jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna. I slutet av ramperioden uppgår finansieringen med allmän täckning till välfärdsområdena för 2027 till ca 24,8 miljarder euro, vilket är ca 0,4 miljarder euro mindre än i den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023.

Välfärdsområdenas finansiering ökar under ramperioden särskilt på grund av en precisering av de kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena, ökningen av kostnadsnivån (indexhöjning), den förväntade ökningen av servicebehovet och finansieringen i anslutning till nya och utvidgade uppgifter samt beaktandet av universitetssjukhusstillägget som en del av den kalkylerade finansieringen från och med 2024. Däremot minskar finansieringen under ramperioden speciellt på grund av de ändringar i lagstiftningen som gäller uppgifterna, som man enades om i regeringsprogrammet.

Överföringskalkylen över de inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena blir klar i slutet av 2023. Välfärdsområdenas finansiering korrigeras därefter så att den motsvarar den slutliga överföringskalkylen.

Se närmare avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

Den kommunala ekonomin

Statsbidragen till kommunerna uppgår 2024 till sammanlagt ca 5,1 miljarder euro. De kalkylerade statsandelarna av dessa uppgår till ca 3,7 miljarder euro, ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster till ca 0,9 miljarder euro och de övriga statsbidragen till ca 0,6 miljarder euro. År 2027 uppgår statsbidragen till ca 6,1 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna utgör 4,6 miljarder euro. Nivån på statsbidragen höjs under ramperioden särskilt av reformen av arbets- och näringsstjänsterna.

Statsandelen för kommunal basservice är 2,5 miljarder euro 2024 och stiger under slutet av ramperioden till 3,5 miljarder euro. Nivån år 2024 är ca 214 miljoner euro lägre och 2027 ca 203 miljoner euro lägre än vad som angetts i den tekniska planen för de offentliga finanserna. Statsandelen minskar särskilt på grund av att överföringarna i anslutning till social- och hälsovårdsreformen preciseras utifrån kommunernas utfallsuppgifter från 2022. Indexhöjningen av statsandelen för basservice ökar statsandelen med 53 miljoner euro 2024. I indexjusteringen av statsandelen för kommunal basservice görs dock enligt regeringsprogrammet en besparing som motsvarar en procentenhet, vilket sänker statsandelen med 24 miljoner euro.

Se närmare avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Ökningen av den andel av befolkningen som är i pensionsåldern ökar pensionsutgifterna, vilket har lett till att arbetspensionsanstaltens överskott minskat. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna. Totalt sett har arbetspensionsanstaltens överskott i förhållande till BNP minskat från i genomsnitt drygt 3 % under 2000-talets första årtionde till 0,9 % 2022.

Saldot för övriga socialskyddsfonder förbättrades 2022 till ett litet överskott och också 2023 kommer saldot att uppvisa ett överskott. Utgifterna inom sektorn påverkas under de kommande åren i betydande grad av de åtgärder statsminister Orpos regering vidtar och som inskränker många sociala förmåner. Arbetslöshetsförsäkringspremien minskas dessutom med 1,4 procentenheter 2024. Sektorns finansiella ställning uppvisar en litet underskott under 2024, men kommer att återgå till att vara i balans åren 2025—2027. Sektorns finansiella balans kommer att växla något från år till år i och med att konjunkturfonderna används.

Se närmare avsnitt 8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder.

1. Utmaningarna inom den offentliga ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Utmaningarna inom ekonomin

Statsminister Orpos regering driver en ekonomisk politik som utgår från finansministeriets lägesbild över Finlands ekonomi. Finansministeriets bedömning är att den ekonomiska tillväxten år 2023 ligger kring noll men att den över de närmaste åren kommer att ta fart och gå förbi den långsiktiga tillväxttakten. I början av regeringsperioden försvagas det ekonomiska läget av de stigande priserna och räntorna, vilket minskar den privata efterfrågan och ökar kostnaderna inom de offentliga finanserna. Från och med nästa år kommer hushållens köpkraft att öka och stora investeringar att göras med anknytning till hållbar tillväxt, vilket kommer att påskynda den ekonomiska tillväxten. Det råder för närvarande särskilt stor osäkerhet i såväl Finlands ekonomi som den internationella ekonomin, vilket också återspeglas i utsikterna för de offentliga finanserna.

Till de strukturella problemen i Finlands ekonomi hör en svag produktivitetstillväxt och blygsamma investeringar i produktion. Produktivitetstillväxten hämmas av att det bedrivs relativt lite forskning och produktutveckling och av att de ungas utbildningsnivå är lägre än i andra utvecklade industriländer. Även om sysselsättningsgraden har ökat betydligt under de senaste åren är arbetslöshetsgraden fortfarande hög och det råder brist på kompetent arbetskraft.

Över de senaste cirka 15 åren har skuldkvoten inom de offentliga finanserna ökat avsevärt. Försörjningskvoten har dessutom försämrats, vilket har lett till att den offentliga sektorns utgifter har ökat snabbare än inkomsterna och att det har uppstått ett stort strukturellt underskott i de offentliga finanserna. De utgifter som befolkningens stigande ålder medför kommer att fortsätta öka över de kommande åren och årtiondena. Det ökande skuldbeloppet tillsammans med den höga räntenivån medför dessutom en betydande ökning av statens utgifter för skuldhantering. Inom de närmaste åren kommer den offentliga ekonomin därtill att belastas av flera omfattande upphandlingar som hänför sig till säkerhet. Om inte betydande åtgärder vidtas, kommer de offentliga finanserna alltjämt att ha stora underskott och skuldkvoten kommer att fortsätta öka, vilket försämrar den offentliga ekonomins förutsättningar att trygga välfärdssamhällets funktionsförmåga under och efter eventuella kriser.

Den ekonomisk-politiska linjen

Statsminister Orpos regering har som mål att höja finländarnas levnadsstandard, styra in Finlands ekonomi på en hållbar tillväxtbana och bryta den skuldsättningsutveckling som hotar välfärden. Regeringen ska förbättra finländarnas möjligheter att bygga sig en framtid genom utbildning, arbete och företagande. En stabil ekonomisk utveckling skapar trygghet och främjar familjebildning. Regeringen har som mål att öka hushållens köpkraft och eftersträvar att i sina beslut ta hänsyn till konsekvenserna för hushållens dagliga utgifter. Regeringen har som mål ett Finland där finansieringen av välfärdssamhällets viktigaste tjänster är tryggad också för kommande generationer. För att uppnå dessa mål genomför regeringen ambitiösa tillväxtinriktade reformer och vidtar sådana åtgärder som är nödvändiga för att balansera upp de offentliga finanserna.

Prioriteringarna i regeringens ekonomiska politik är ekonomisk stabilitet, sysselsättning, ekonomisk tillväxt och att välfärdstjänsterna tryggas. Regeringen förbinder sig till att balansera upp de offentliga finanserna för att säkerställa medborgarnas välfärd och en hållbar ekonomisk utveckling. Regeringens sysselsättnings- och tillväxtåtgärder i kombination med direkta anpassningsåtgärder skapar förutsättningar för en balansering av de offentliga finanserna år 2030.

Den permanenta strukturella obalansen mellan utgifter och inkomster inom de offentliga finanserna är ett akut problem. De offentliga finanserna dras med ett kraftigt underskott och skuldkvoten har påtagligt fjärrat sig ifrån de övriga nordiska länderna. För att skuldkvoten ska kunna stabiliseras måste de offentliga finanserna stärkas med ett belopp som motsvarar i genomsnitt minst 0,5 % av bruttonationalprodukten per år.

För att utvecklingen med avseende på skuldsättningen ska kunna bromsas förutsätts det att de offentliga finanserna stärks med sammanlagt 9 miljarder euro över två valperioder. Regeringens mål på längre sikt är att balansera upp de offentliga finanserna och vända skuldkvoten i en sjunkande riktning till samma nivå som i resten av Norden.

Det främsta sättet att stabilisera de offentliga finanserna är att påskynda tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. En trovärdig ekonomisk politik innebär också direkta sparåtgärder. Avsikten är att besparingarna ska genomföras på ett sätt som beaktar situationen för de mest utsatta. Med hänsyn till det internationellt sett höga skattetrycket i Finland och målet att trygga förutsättningarna för ekonomisk tillväxt kommer balanseringen inte att genomföras genom att det totala skatteuttaget skärps.

I syfte att öka finländarnas köpkraft och välfärd har regeringen som centralt mål att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Den ekonomiska tillväxten ska påskyndas med hjälp av bättre förutsättningar för rättvis konkurrens, betydande satsningar på FoUI-verksamhet, åtgärder som höjer kompetensnivån och åtgärder som förbättrar arbetsmarknaden. Regeringen har dessutom som mål att stärka Finlands konkurrenskraft och skapa bättre förutsättningar för företagande.

Under perioden genomför regeringen omfattande satsningar av engångsnatur till stöd för tillväxt. Regeringen finansierar en investeringshelhet av engångsnatur som uppgår till 4 miljarder euro. Finansieringen sker genom statens kapitalinkomster och avveckling av kapitaliseringen av onoterade statsägda bolag samt genom intäktsföringar från Statens bostadsfond, som genomförs på ett sätt som inte äventyrar fondens verksamhet i nuvarande omfattning.

Regeringen driver också en skattepolitik ämnad att stärka köpkraften, den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och företagandet. Regeringen ska trygga stabila villkor för företagande och investering med hjälp av en förutsägbar och stabil lagstiftning samt beskattning. Det totala skatteuttaget ska inte skäras genom beslut av regeringen.

Välfärd skapas genom arbete. Sysselsättning skapas genom lönsam företagsverksamhet. Genom sysselsättnings- och tillväxtåtgärderna eftersträvas 100 000 nya sysselsatta. Sysselsättningsbesluten syftar dessutom till att stärka den offentliga ekonomin med cirka 2 miljarder euro. Regeringens mål på längre sikt är att höja sysselsättningsgraden till 80 procent.

Den finanspolitiska linjen

Med sin finanspolitik vill statsminister Petteri Orpos regering stärka de offentliga finanserna och vända skuldsättningstrenden i Finland. För att säkerställa detta ska skuldkvoten i de offentliga finanserna stabiliseras och därefter vändas i en riktning som ur ett valperiodsövergripande perspektiv är permanent nedåtgående. Det långsiktiga målet är en ekonomisk tillväxt och en skuldsättning i förhållande till bruttonationalprodukten som ligger på nordisk nivå. Detta förutsätter flera valperioder av målmedvetna åtgärder som stärker de offentliga finanserna och underbygger den ekonomiska tillväxten. Det är en fråga om generationsöverskridande rättvisa.

Regeringens mål är att saldot i de offentliga finanserna inom denna valperiod, dvs. senast 2027, ska förbättras så att underskottet i de offentliga finanserna är högst 1 % i förhållande till bruttonationalprodukten. Detta mål ligger i linje med målet om hållbar skuldsättning. I syfte att nå målet för de offentliga finanserna åtar sig regeringen att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som tillsammans stärker de offentliga finanserna med 6 miljarder euro netto beräknat för år 2027. För att undvika suboptimering mellan de olika undersektorerna (staten, kommunerna, välfärdsområdena, socialskyddsfonderna) ska de offentliga finanserna ses som en helhet. Vid budgetförhandlingarna och ramförhandlingarna ska regeringen aktivt följa hur åtgärderna framskrider och sätta in ersättande åtgärder om målet på 6 miljarder euro riskerar att inte uppnås. Den betydande osäkerheten i ekonomin framhäver behovet av att årligen även övervaka uppfyllelsen av regeringens övriga centrala mål.

Utgifterna inom de offentliga finanserna ska anpassas med ett nettobelopp på cirka 4 miljarder euro beräknat för år 2027. Anpassningarna ska ske genom beslut av regeringen. Som ett led i anpassningsåtgärderna har regeringen dragit upp riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder genom vilka man eftersträvar att stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro beräknat för år 2027. Regeringen åtar sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet om det sker en avsevärd förändring i konsekvensbedömningarna för åtgärderna jämfört med de bedömningar som gjordes till regeringsprogrammet, eller om de äventyrar de samlade åtgärder som godkänts för de offentliga finanserna eller saldomålet. Regeringen ser också allvarligt på de risker som borgens- och garantiansvar medför i de offentliga finanserna.

2. Mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja det beslutsfattande som gäller de offentliga finanserna samt efterlevnaden av det medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga

finanserna (*Medium-term Objective*, MTO) i enlighet med gällande EU-lagstiftning och Finlands finanspolitiska lagstiftning. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas ekonomi, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för varje valperiod och justerar årligen före utgången av april planen för de följande fyra åren.

De mål för de kommande åren och uppskattningar för tidigare år som ingår i planen för de offentliga finanserna och i det stabilitetsprogram (bilaga 6) som ingår i planen baserar sig på EU:s och Finlands befintliga finanspolitiska regelverk. Arbetet med att utveckla EU:s finanspolitiska ram pågår. Europeiska unionens råd antog slutsatser om riktlinjerna för reformen¹ den 14 mars 2023, och kommissionen publicerade lagstiftningsförslagen den 26 april 2023. Kommissionens lagstiftningsförslag och de pågående diskussionerna beskrivs närmare i stabilitetsprogrammet. När ändringarna i EU:s finanspolitiska ram har fastställts bedöms behoven av att ändra den nationella finanspolitiska lagstiftningen. Rådet antog i juli 2023 landsspecifika rekommendationer. De villkor för regeringens finanspolitiska målsättning som anges i rekommendationerna behandlas i stabilitetsprogrammet.

Det medelfristiga målet

Statsrådet håller kvar det i enlighet med 2 § i den finanspolitiska lagen (869/2012)² uppställda medelfristiga målet för det strukturella saldot i de offentliga finanserna på nivån -0,5 % i förhållande till BNP. Detta är den miniminivå som Finland har förbundit sig till i den finanspolitiska överenskommelsen³. Kraven i anslutning till det medelfristiga målet beskrivs, och måluppfyllelsen bedöms, i stabilitetsprogrammet. I programmet ges det också i enlighet med den finanspolitiska lagen en bedömning av statsrådet beträffande uppnåendet av det medelfristiga målet.

Exceptionella omständigheter

I mars 2023 fastställde kommissionen att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades våren 2020 ska upphöra att gälla vid utgången av 2023, eftersom EU har återhämtat sig efter den betydande ekonomiska nedgång som orsakats av pandemin. Den allmänna undantagsklausulen, liksom också ovanliga händelser som drabbar enskilda länder, gör det möjligt för en medlemsstat att tillfälligt avvika från anpassningsbanan mot sitt medelfristiga mål för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

Andra finanspolitiska mål

I planen för de offentliga finanserna uppställs i enlighet med 3 § i förordningen om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) fleråriga mål för saldot i förhållande till bruttonationalprodukten till marknadspris för hela den offentliga sektorns finanser, samt utöver dessa ett mål för varje delområde inom de offentliga finanserna. Målen för det strukturella saldot ska ställas upp så att de med beaktande av finansministeriets prognos åtminstone leder till att det mål som ställts upp för det strukturella saldot i de offentliga finanserna uppnås. Dessutom anges för hela den offentliga ekonomin fleråriga mål som

¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/03/14/economic-governance-framework-council-agrees-its-orientations-for-a-reform/>

² Lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna.

³ Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen samt lagen om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna, som trädde i kraft den 1 januari 2013.

motsvarar målen för det strukturella saldot, dvs. fleråriga mål för förhållandet mellan skulden i de offentliga finanserna och utgifterna i de offentliga finanserna i förhållande till BNP till marknadspris.

Målet för statsminister Orpos regerings finanspolitik är att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna och att skuldkvoten därefter under de kommande valperioderna ska börja minska varaktigt. Regeringens mål är att saldot i de offentliga finanserna inom denna valperiod, dvs. senast 2027, ska förbättras så att underskottet i de offentliga finanserna är högst 1 % i förhållande till bruttonationalprodukten. De fleråriga målen 2025—2027 för hela den offentliga ekonomin är i linje med detta mål och presenteras i tabellen nedan.

Fleråriga mål för de offentliga finanserna, % i förhållande till bruttonationalprodukten

	2023	2024	2025	2026	2027
Offentliga samfunds nominella saldo	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6	-1,0
Offentliga samfunds utgifter	54,7	54,7	53,9	52,7	51,8
Offentliga samfunds bruttoskuld	74,2	76,8	77,6	77,7	77,3

De mål för det nominella saldot inom de offentliga finanserna som ställs för de olika sektorerna⁴ för 2027 är följande:

- underskottet i statsfinanserna är högst 2,5 % i förhållande till BNP,
- kommunalförvaltningens saldo är nära balans,
- välfärdsområdesförvaltningens saldo är nära balans,
- arbetspensionsanstaltens överskott är cirka 1,5 % i förhållande till BNP,
- de övriga socialskyddsfondernas saldo är nära balans.

Med denna målsättning kommer det medelfristiga målet (det strukturella saldot i de offentliga finanserna är -0,5 % i förhållande till BNP) att uppnås först efter 2027. Det är också värt att notera att det i den reform av de finanspolitiska reglerna som pågår i EU fortfarande är en öppen fråga vilken roll medelfristiga mål ska ha i EU:s och därigenom också Finlands finanspolitiska ramverk.

Finanspolitiska ministerutskottet följer regelbundet hur regeringsprogrammets finanspolitiska mål har uppnåtts. Vid sin halvtidsöversyn kommer regeringen att bedöma läget för de offentliga finanserna och besluta om eventuella ytterligare åtgärder.

Avsnitt 3.2 innehåller en uppskattning av hur de finanspolitiska mål som statsminister Orpos regering uppställt uppnås mot bakgrund av en oberoende prognos som gjorts av finansministeriets ekonomiska avdelning. I avsnitten 5—8 ges en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som kommer att vidtas för att uppnå målen. I avsnitt 9 behandlas åtgärdernas samlade effekt på de offentliga finanserna.

Utgiftsramen för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ett ramförfarande som gäller utgifterna i statsfinanserna. Systemet med ramar för statsfinanserna är ett centralt verktyg i styrningen av regeringens finanspolitik och lägger

⁴ I denna granskning omfattar välfärdsområdesförvaltningen Helsingfors social- och hälsovårdsväsende och räddningsväsende med avvikelser från sektorindelningen i nationalräkenskaperna, där de klassificeras i kommunalförvaltningen.

grunden för en trovärdig ekonomisk politik. Regeringsprogrammets föresatser och andra åtgärder genomförs inom de gränser som ramen för valperioden tillåter.

Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Syftet är att begränsa det totala belopp av utgifterna som ska bäras av skattebetalarna.

Ramförfarandet sätter en övre gräns för ca 85 procent av statens budgetutgifter på 2024 års nivå. Utanför ramarna står bland annat sådana utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden samt de finansiella investeringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Omfördelningar kan således göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramarna för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv, som fördelas senare. Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2023—2025

De stigande priserna och räntorna har minskat hushållens konsumtion och investeringar. Finlands ekonomi växer inte 2023 jämfört med året innan. År 2024 är prisstegringen långsammare än hushållens inkomstökningar och räntorna stiger inte längre. Hushållens förbättrade köpkraft ökar konsumtionen och BNP ökar med 1,2 %. Den ekonomiska tillväxten försvagas dock fortfarande av det svaga läget inom byggbranschen. Investeringsutsikterna är dock i övrigt ljusa, i synnerhet finns det en stor mängd planer på investeringar i vindkraft. År 2025 ökar tillväxten till 1,8 procent när konsumtionen ökar och investeringarna får den inhemska efterfrågan att öka. Sysselsättningen minskar i år, men ökar igen från och med nästa år, och 2025 är sysselsättningsgraden 74,3 % och arbetslöshetsgraden 7 %.

Den största risken för nedgång enligt prognosen hänför sig framför allt till byggbranschen. Den svacka som det minskade byggandet orsakar fördjupas om byggnads- och fastighetsbolagen i stor omfattning får svåra ekonomiska problem. Om prisstegringen fortsätter längre än väntat och räntorna höjs mer än vad prognoserna ger vid handen, har detta en negativ inverkan på bostadsmarknaden och byggandet av bostäder. Dessutom kommer också hushållens konsumtion att minska mer än väntat. Utvecklingen i den internationella ekonomin kan också bli svagare än väntat. I synnerhet i Kina och Tyskland kan den ekonomiska utvecklingen bli svagare än väntat. Det är också möjligt att kriget i Ukraina eller Rysslands interna utveckling medför nya negativa konsekvenser för den ekonomiska situationen globalt och i vårt land.

Å andra sidan kan investeringarna också överraska positivt. Omvälvningarna inom energi- och tekniksektorn kan öka investeringarna mer än väntat. Också hushållens konsumtion kan öka snabbare än väntat i och med att inflationen avtar och inkomsterna ökar.

Utsikter på medellång sikt

På medellång sikt beräknas den ekonomiska produktionen fortsätta att öka i måttfull utsträckning. År 2026 beräknas bruttonationalprodukten öka med ca 1,7 % och 2027 beräknas tillväxten vara ca 1,6 %.

Utvecklingen av bruttonationalprodukten stöds framför allt av en ökning av bl.a. de privata investeringarna, som beräknas återhämta sig till följd av sänkta marknadsräntor.

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden beräknas fortsätta på medellång sikt. Sysselsättningsgraden (15—74-åringar) beräknas öka i måttfull utsträckning åren 2026 och 2027. År 2027 beräknas sysselsättningsgraden vara 75,2 %. Arbetslöshetsgraden beräknas däremot sjunka och beräknas 2027 vara 6,4 %.

Minskningen av den arbetsföra befolkningen minskar arbetsinsatsen. Arbetsinsatsens totala effekt kommer att minska produktionen efter mitten av decenniet, när ökningen av arbetskraftsdeltagandet och minskningen av den strukturella arbetslösheten avtar.

Ökningen av den totala produktiviteten har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men utvecklingen är fortsättningsvis historiskt sett svag. Orsakerna till den svaga utvecklingen har varit faktorer av både konjunkturrelaterad och strukturell natur. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad.

Den totala produktiviteten beräknas på medellång sikt öka med något under en procent varje år, då ökningen i början av 2000-talet var i medeltal över två procent varje år. Produktivitetstillväxten kommer dock att vara något snabbare än i genomsnitt under 2010-talet.

De ekonomiska produktionsförutsättningarna på lång sikt påverkas inte bara av arbetsinsatsen och den totala produktiviteten utan också av kapitalstocken. Kapitalstockens inverkan på produktionstillväxten är cirka en halv procent per år.

Samhällsekonomin utveckling

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
BNP:s värde, md euro	250,9	268,7	281,6	291,1	303,0	315,5	327,8
BNP, volymförändring, %	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Sysselsättningsgrad, %	72,3	73,8	73,8	73,8	74,3	74,8	75,2
Konsumentpris- index, ändring, %	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0	2,0
Lång ränta, 10 år, %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1

3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin

Saldot i de offentliga finanserna i Finland försvagas innevarande år (2023) jämfört med 2022. Den ekonomiska tillväxten har stagnerat och många åtgärder som det tidigare beslutats om och ökade utgifter till följd av inflationen leder till ett större underskott under innevarande år. Trots de åtgärder som regeringen beslutat om för att stärka de offentliga finanserna kommer läget att försämrats under de närmaste åren. Jämfört med de närmaste åren kommer den ekonomiska tillväxten att tillta mot slutet av prognosperioden. Samtidigt börjar också anpassningsåtgärderna ha effekt, vilket förbättrar saldot i de

offentliga finanserna. De offentliga finanserna kommer dock fortfarande att uppvisa ett betydande underskott.

Den offentliga skuldkvoten har stigit till en historiskt hög nivå på grund av både strukturella orsaker och olika kriser i början av decenniet. Trots anpassningsåtgärderna ökar skuldkvoten långsamt under prognosperioden. Ökningen av ränteutgifterna dämpar delvis effekterna av anpassningsåtgärderna. De offentliga finanserna uppvisar på längre sikt ett strukturellt underskott och därmed ett hållbarhetsunderskott.

Av de sektorer som ingår i den offentliga ekonomin visar statsförvaltningen det största underskottet. De anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om riktas också till statsförvaltningen från och med 2024, och underskottet minskar en aning. Besparingarna gäller bl.a. inkomstöverföringar och omkostnader. Däremot satsar man på t.ex. FoU-verksamhet. Under de närmaste åren kommer det också att förekomma tidigare budgeterade utgifter för beredskap. Ökningen av skatteinkomsterna är måttlig i och med att tillväxten för flera skattebaser ökar i takt med att den ekonomiska tillväxten tilltar. Statens underskott minskar dock ytterst långsamt och underskottet förblir stort under hela granskningsperioden.

Inom lokalförvaltningen uppvisar kommunalförvaltningen enligt kalkylen över utgiftstrycket fortsättningsvis ett underskott. Det åldrande byggnadsbeståndet, migrationsströmmarna och byggandet av infrastruktur håller kommunernas investeringsutgifter på en hög nivå. Valfärdsområdena beräknas uppvisa ett underskott i slutet av startåret. Underskottet beror bland annat på omfattande investeringar samt personaltjänster. Valfärdsområdena berörs också i regeringsprogrammet av besparingar. Valfärdsområdenas egna besparingar beaktas i prognosen i takt med att man har fått tillräcklig säkerhet om dem.

Arbetspensionsanstaltarnas överskott kommer under de närmaste åren att uppgå till en dryg procent. Pensionsutgifterna ökar, men däremot ökar arbetspensionsanstaltarnas kapitalinkomster måttligt. Saldot för övriga socialskyddsfonder stärks under prognosperioden av det förbättrade arbetslöshetsläget och nedskärningarna i de sociala förmånerna. Arbetslöshetsförsäkringspremien sänks dock kraftigt från ingången av 2024. Övriga socialskyddsfonder är nästan i balans under prognosperioden.

Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatter och socialskyddsavgifter	43,1	42,9	41,7	40,8	40,6	40,2	40,0
Offentliga samfunds utgifter	55,7	53,4	54,7	54,7	54,6	53,8	53,2
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
—							
Statsförvaltningen	-3,2	-1,6	-3,3	-3,4	-4,2	-3,7	-3,5
—							
Kommunalförvaltningen	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4
—							
Valfärdsområdena			-0,4	-0,5	-0,3	-0,4	-0,5
—							
Arbetspensionsanstaltarna	0,7	0,9	1,0	1,0	1,3	1,3	1,3

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
— Övriga							
socialskyddsfonder	-0,1	0,1	0,4	-0,1	0,1	0,1	0,1
Primärt saldo	-2,4	-0,3	-1,6	-2,0	-2,0	-1,6	-1,3
Strukturellt saldo	-2,4	-0,4	-1,3	-2,2	-2,8	-2,7	-2,9
Offentliga samfunds							
bruttoskuld	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Statsskulden ¹	51,3	52,7	54,3	56,4	58,4	59,6	60,6

¹⁾ FM:s ekonomiska avdelnings bedömning av statsskulden avviker från den bedömning som gjorts utifrån budgeteringen, bl.a. på grund av uppdaterade inkomstposter.

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

En betydande del av de finanspolitiska mål som statsminister Orpos regering ställt upp kan inte nås utan att nya åtgärder som förbättrar de offentliga finanserna och tillväxten vidtas under regeringsperioden. Underskottet i de offentliga finanserna kommer enligt finansministeriets oberoende prognos att öka under de närmaste åren och vara 2,8 % i förhållande till BNP år 2027. Skulden i förhållande till BNP är enligt prognosen 74,2 % 2023 och stiger till 81,6 % 2027. Statsminister Orpos regering ställde i sitt regeringsprogram som mål att stabilisera och vända skuldkvoten i de offentliga finanserna till en varaktig minskning under de kommande valperioderna och att förbättra saldot i de offentliga finanserna så att underskottet i de offentliga finanserna 2027 är högst 1 % av BNP. Skuldkvoten ökar på grund av statens, kommunalförvaltningens och välfärdsområdenas underskott och den avtagande ekonomiska tillväxten.

Statsförvaltningen och den kommunala förvaltningen stannar under de uppställda nominella målen för det strukturella saldot. Enligt prognosen kommer statsförvaltningens underskott i slutet av regeringsperioden att vara 3,5 % i förhållande till BNP, medan underskottet enligt målen får vara högst 2,5 % i förhållande till BNP. Enligt prognosen kommer underskottet inom kommunförvaltningen att vara 0,4 % i slutet av regeringsperioden, medan målet är att den ska vara nära nog i balans. Enligt prognosen kommer underskottet i välfärdsområdena att vara 0,5 % i slutet av regeringsperioden, när målet också i fråga om den är att den ska vara nära nog i jämvikt. Även arbetspensionsanstalternas överskott underskrider det överskottsmål på 1,5 % som ställts upp för det. Arbetspensionsanstalternas överskott ser ut att bli 1,3 % i förhållande till BNP åren 2025—2027. De övriga socialskyddsfonderna överskrider för sin del målet att de ska vara nära balans i slutet av regeringsperioden. De övriga socialskyddsfondernas överskott kommer enligt prognosen att uppgå till 0,1 % åren 2025—2027.

De fleråriga målen för dels det nominella saldot i de offentliga finanserna, dels förhållandet mellan bruttonationalprodukten å ena sidan och den offentliga skuldsättningen och utgifterna å andra sidan uppnås inte mot bakgrund av prognosen utan ytterligare åtgärder (se tabell A i stabilitetsprogrammet).

Skuldkriteriet i stabilitets- och tillväxtpakten uppfylls inte i enlighet med prognosen under prognosperioden. Underskottskriteriet uppfylls i slutet av regeringsperioden bl.a. i och med att regeringens anpassningsåtgärder stegvis träder i kraft och den ekonomiska tillväxten tilltar, men inte åren 2024—2025 utan extra åtgärder. Uppfyllandet av underskotts- och skuldkriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten och konvergensen mot det medelfristiga målet för det strukturella saldot utvärderas i stabilitetsprogrammet (bilaga 6). Syftet med planen för de offentliga finanserna är att stödja iakttagandet av det medelfristiga målet (Medium-Term Objective, MTO) för det strukturella saldot i de offentliga finanserna. Enligt finansministeriets prognos kommer målet inte att nås (se tabell A).

Saldot och skulderna för de offentliga samfundet fördelade enligt saldot och skulderna för de centrala sektorerna och enheterna utanför sektorerna

Saldot för de offentliga samfundet förbättrades år 2022 men försvagas betydligt under de följande åren. Statsförvaltningens centrala sektor, budgetekonomin, uppvisar det största underskottet. Statsförvaltningen kommer att uppvisa ett stort underskott också i fortsättningen. Lokalförvaltningens kärnsektor, kommunerna och samkommunerna samt välfärdsområdena, uppvisar fortfarande ett underskott. Socialskyddsfondernas finansiella saldo förbättras 2021 och sektorn kommer därefter att uppvisa ett svagt överskott. Det sammanräknade underskottet för enheterna utanför de centrala sektorerna är ca 0,3 % i förhållande till BNP.

De offentliga samfundens konsoliderade EDP-skuld i förhållande till BNP ökar under hela granskningsperioden. Största delen av skulden utgörs av skulden inom statens budgetekonomi. Också kommunernas och samkommunernas skulder är betydande. Av enheterna utanför de centrala sektorerna har främst fastighetsbolagen och några andra enheter skulder. Skulderna för enheterna utanför de centrala sektorerna ökar långsamt med ett årligt belopp som motsvarar enheternas underskott. En förteckning över de enheter som hör till de offentliga samfundens undersektorer finns på Statistikcentralens webbplats⁵.

Saldot och skulderna för de offentliga samfundet i förhållande till BNP fördelade enligt de centrala sektorerna och enheterna utanför de centrala sektorerna (%)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Offentliga samfund sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-2,9	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
Skulder i förhållande till BNP	72,5	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Centrala sektorer sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-2,8	-0,4	-2,1	-2,9	-3,1	-2,7	-2,6
Skulder i förhållande till BNP	70,4	70,4	71,5	73,9	75,8	77,2	78,2
Utomstående enheter sammanlagt							
Saldo i förhållande till BNP	-0,1	-0,5	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Skulder i förhållande till BNP	2,1	2,5	2,7	2,9	3,1	3,2	3,4

3.3. Hållbarheten inom de offentliga finanserna

Finlands ekonomi har vuxit svagt sedan finanskrisen 2008. Ekonomin har lidit särskilt av strukturomvandlingen inom industrin, som har bromsat upp den ekonomiska tillväxten efter den recession som följde på finanskrisen. Dessutom har de få investeringarna bidragit till att bromsa produktivitetstillväxten. Den ekonomiska tillväxten förutspås förbli svag även under de kommande årtiondena, när produktivitetsökningen förblir långsam och arbetskraften samtidigt minskar.

Utöver den långsamma ekonomiska tillväxten och den senaste tidens kriser har också befolkningens åldrande bidragit till den ökade skuldsättningen inom de offentliga finanserna. Bland annat de ökade pensionsutgifterna förklarar varför de offentliga finanserna inte har kunnat nå upp till ett överskott trots den senaste tidens gynnsamma sysselsättningsläge. Den åldrande befolkningen belastar de offentliga

⁵ https://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/_linkki/soveltamisp.html

finanserna också under de kommande åren. Befolkningens åldrande ökar de offentliga utgifterna och minskar samtidigt inkomstbasen. Ökningen av andelen äldre i befolkningen ökar särskilt hälsoutgifterna och omsorgsutgifterna. Samtidigt bromsar minskningen av befolkningen i arbetsför ålder den ekonomiska tillväxten och försvarar därmed också de offentliga inkomsterna.

Enligt prognosen stiger skuldkvoten till nästan 82 % före utgången av denna valperiod och i kalkylen över utgiftstrycket i de offentliga finanserna på lång sikt efter två valperioder till knappt 90 % år 2031. Den ökande skuldkvoten ökar ränteutgifterna, vilket i sin tur ökar underskottet i statsfinanserna och ytterligare påskyndar skuldsättningen. De långsiktiga kalkylerna är förenade med osäkerhet när det gäller den förväntade ekonomiska utvecklingen, som kan granskas utifrån den historiska variationen i de ekonomiska uppgifterna. Med beaktande av de utvecklingstrender som enligt Finlands ekonomiska historia eventuellt är svagare och gynnsammare än prognosens basscenario, kan man uppskatta att skuldkvoten inom de offentliga finanserna vid utgången av denna valperiod med ca 50 %:s sannolikhet ligger mellan 73 och 90 % och efter två valperioder med ca 50 %:s sannolikhet ligger mellan 76 och 100 %. Utifrån granskningen kan man dra slutsatsen att det är mycket osannolikt att utvecklingen i Finlands skuldkvot kommer att minska i någon betydande grad.

Befolkningen i Finland åldras snabbt när de nya åldersklasserna på grund av den sjunkande nativiteten är mindre än tidigare och människorna i regel lever längre. Befolkningens åldrande fortsätter att vara snabbt under de följande årtiondena utan att nativiteten stiger eller invandringen ökar märkbart. Sedan 2010 har försörjningskvoten försämrats från ca 50 till mer än 60 personer som ska försörjas (personer under 15 år och över 65 år) per 100 personer i arbetsför ålder. Försörjningskvoten förutspås bli sämre även i fortsättningen. Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos för 2021 finns det över 80 personer som ska försörjas per 100 personer i arbetsför ålder i Finland 2070.

Det finns ett betydande hållbarhetsunderskott i de offentliga finanserna, dvs. en långsiktig obalans mellan inkomster och utgifter i de offentliga finanserna. Utan effektiva åtgärder som bromsar utgiftsökningen eller ökar inkomstbasen kommer den nuvarande totala skattekvoten inte att räcka till för att finansiera utgifterna i framtiden. En permanent obalans mellan de offentliga inkomsterna och utgifterna hotar att öka skuldsättningen så att den blir okontrollerbar på lång sikt. För att undvika detta bör de offentliga finanserna stärkas exempelvis genom strukturella reformer som förbättrar sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten utan att öka utgifterna inom de offentliga finanserna.

Finansministeriet bedömer att hållbarhetsunderskottet kommer att vara ca 3 % i förhållande till BNP, dvs. ca 10 miljarder euro på 2027 års nivå. Det uppskattade hållbarhetsunderskottet är förknippat med stor osäkerhet, och uppskattningen är känslig för de använda antagandena om den framtida utvecklingen. Trots osäkerheten erbjuder uppskattningen en konsekvent metod att granska de kommande utmaningarna för de offentliga finanserna och metoder att klara av dem.

I beräkningar över hållbarhetsunderskottet beräknar man hur befolkningens åldrande påverkar utsikterna för de offentliga finanserna under de kommande decennierna. Utöver befolkningens åldrande orsakar också andra faktorer tryck på de offentliga finanserna. De beror till exempel på beredskapsåtgärder i den nya försämrade säkerhetspolitiska miljön, klimatförändringarna och på behovet att förnya och reparera infrastruktur, men de ingår inte i granskningen av hållbarhetsunderskottet.

4. Statens finansiella åtaganden och risker

Statens åtaganden kan delas in i direkta åtaganden och villkorliga åtaganden, som exempelvis genom borgen eller garantier kan medföra en betalningsskyldighet för staten. Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem kan uppstå på olika håll inom statens budgetekonomi, statens fonder eller statens affärsverk. Staten kan även ha faktiskt ansvar för att trygga exempelvis kontinuiteten för

samhällets funktioner, trots att staten inte genom lag eller avtal direkt förpliktas till det. Eftersom det är svårt att ge en entydig uppskattning av riskerna i samband med åtagandena används i granskningen i tabellen nedan för tydlighetens skull de nominella värdena för åtagandena. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaperna. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera företag vars värdering baserar sig på bokföringsvärdet.

I statens finansieringstillgångar kan värdet av bolagsinnehaven variera avsevärt bland annat till följd av konjunkturerna. Staten har 2010—2021 genom sitt ägande fått utdelningsinkomster på 0,8—2,0 miljarder euro varje år. År 2022 uppgick statens inkomster av utdelning till cirka 1,36 miljarder euro.

Sammanfattning av statens tillgångar och åtaganden, md euro

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tillgångar								
Statens realltillgångar	56,9	56,7	57,9	58,7	59,4	58,6	61,1	
% av BNP	26,9	26,1	25,6	25,1	24,8	24,6	24,4	
Statens finansiella förmögenhet ¹	75,6	76,8	77,5	80,4	89,2	106,9	101,8	94,5
% av BNP	35,8	35,3	34,2	34,4	37,2	44,9	40,6	35,4
— varav								
Statskassan	4,4	3,1	3	2,1	2,3	7,6	4,8	3,7
Solidium	6,8	7,8	8,6	6,8	7,5	7,6	9,0	7,9
Övrigt noterat aktieinnehav	10,2	11,5	15,2	15,5	19	26	25	19,7
Bostadsfondens fordringar	5,9	5,2	4,6	4,2	3,7	3,2	2,8	2,4
Åtaganden								
Statsskulden	99,8	102,3	105,8	105	106,4	124,8	128,7	141,6
% av BNP	47,2	47	46,8	44,9	44,3	52,4	51,4	53,1 ²
Kommunernas skuld	18	19	19,2	21,0	23,8	25,8	26,1	
% av BNP	8,5	8,7	8,5	9,0	9,9	10,8	10,4	
Statsborgen och statsgarantier³								
% av BNP	44,2	46,1	52,3	56,6	60,2	61,7	64,2	68,5
— Finnvera	20,9	21,2	23,1	24,2	25,1	25,9	25,6	25,7 ²⁾
— Studielån	22,6	22,6	27,7	30,3	32,6	31,6	32,1	35,1
— EFSF	2	2,3	2,7	3,4	4	4,5	5	5,5
— EFSF	6,2	6,3	7	7	7	6,8	6,6	6,7
— Finlands Bank	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8
— Statliga fonder	12,3	13,2	13,8	14,6	15,5	16,5	17,7	18,6
— Covid-19-stödåtgärder ⁴						1	1,4	1,4
— Övriga	0,6	1,1	0,6	0,8	0,5	0,7	0,7	0,5
Kapitalåtaganden								
% av BNP	17,8	18	17,9	17,9	17,9	18,2	19,4	19,4
% av BNP	8,4	8,3	7,9	7,6	7,4	7,6	7,7	7,3 ²⁾
Övriga åtaganden								
% av BNP	130,8	129,5	128,3	127,6	130	132,9	134,3	157,2
% av BNP	61,9	59,5	56,8	54,4	54,1	55,8	53,6	58,9 ²⁾
— Budgetekonomin ⁵	128,3	126,9	125,5	124,7	127,2	131,6	131,5	153,8
— Fondekonomin	0,9	1,2	1,6	1,7	1,7	1,8	2	2,4

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
— Affärsverken	1,6	1,4	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8	1,0

¹⁾ Tidsserien har uppdaterats så att den motsvarar den ändrade statistikföringen.

²⁾ Förhandsuppgift

³⁾ Statsborgen och statsgarantierna presenteras närmare i bilaga 12 till statsbokslutet.

⁴⁾ Inbegriper borgensförbindelser för rederier som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och för Finnair samt borgen för lån inom ramen för EU:s stödprogram SURE och för Europeiska investeringsbankens Covid-19-garantifond samt Covid-19-vaccingarantin.

⁵⁾ Innehåller pensionsansvar. Pensionsansvaret var 97,0 miljarder euro vid utgången av 2022.

De största delområdena när det gäller statens åtaganden är statsskulden, pensionsansvaret, statsborgen och statsgarantierna. Pensionsansvaret beräknades vara 97 miljarder euro vid utgången av 2022. Den största ökningen under de senaste tio åren har skett i beloppen av statsskulden, statsborgen och statsgarantierna. Vid utgången av 2022 var statsskulden 141,6 miljarder euro och den befintliga stocken för statsborgen och statsgarantier 68,5 miljarder euro.

I synnerhet de borgensförbindelser som gäller Finnvera och de statliga fonderna har redan länge ökat stadigt. Ökningen i Finnveras borgensförbindelser har gällt exportgarantier och Finnveras medelsanskaffning. Exportgarantiernas andel vid utgången av 2022 var 21,8 miljarder euro, varav beloppet av utnyttjade ansvarsförbindelser var 14,1 miljarder euro. Vid exportfinansiering är det typiskt att borgensansvaren koncentreras till vissa branscher och till stora grupper av kunder med inbördes anknytning.

De borgensförbindelser till ett belopp av 18,4 miljarder euro som ingått via Statens bostadsfond utgör merparten av fondernas borgensstock på 18,6 miljarder euro. Ökningen av Statens bostadsfonds borgensstock har främst skett i den finansiering av hyreshus och bostadsrättsbostäder som garanteras av staten, i fråga om vilken borgensstocken vid utgången av 2022 uppgick till 16,6 miljarder euro. Det totala beloppet av borgensförbindelser som gällde enskildas bostadslån var 1,8 miljarder euro vid utgången av 2022. Den centrala risken vid finansieringen av hyreshus och bostadsrättsbostäder hänför sig till sådana objekt som belånats och garanterats av staten och som finns i områden med minskande befolkningsunderlag, där beläggningsgraden minskar och fastighetsvärdena sjunker. Utöver borgensansvar innehåller en betydande del av den bostadsfinansiering som garanteras av staten statligt räntestöd. Detta innefattar en risk för att beloppet av statens betalningsskyldighet ökar till följd av en betydande höjning av räntenivåerna. År 2022 var utgifterna för det räntestöd som ingår i bostadsfinansieringen endast cirka 1,7 miljarder euro, men enligt en prognossimulering skulle en höjning av räntan på lånestocken till 5 procent medföra en årlig kostnad på cirka 255 miljarder euro. Prognosen höjs ytterligare på grund av den ökade räntestödslånestocken, som under de senaste åren uppgått till cirka 1 miljard euro. I slutet av 2022 uppgick räntestödslånestocken för bostadsfinansieringen till cirka 20,7 miljarder euro.

Borgens- och garantiansvar som beviljats till följd av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina fortsätter att gälla under ramperioden, även om de ansvar som hänför sig till covid-19-pandemin bedöms minska småningom.

I övervakningen av statens borgensansvar har man infört övervakning av de borgensavgifter som tagits ut, av borgensersättningar som betalats och av återkrav som betalats tillbaka. År 2022 togs det ut 17,8 miljarder euro i borgensavgifter och 79 miljarder euro i borgensersättningar. Genom återkrav inflöt 37,5 miljarder euro, vilket innebär att borgenskostnadernas nettobelopp uppgick till 23,7 miljarder euro 2022. I siffrorna ingår budget- och fondekonomin. Poster som omfattats av Finnveras egen ekonomi ingår inte till den del de inte har belastat statens budgetekonomi.

Borgensavgifter, borgenssättningar och återkrav inom statens budgetekonomi och fondeekonomi 2020—2022, mn euro

	2020	2021	2022
Borgensavgifter	18,1	25,3	17,8
Betalda borgenssättningar	51,2	77,2	79,0
Återkrav	27,7	33,4	37,5
Kostnad, netto	5,3	18,6	23,7

Om bestämmelserna om uttag av borgensavgifter förblir oförändrade är den framtida utvecklingen av intäkterna från borgensavgifterna i första hand beroende av antalet nya borgensförbindelser som beviljas, eftersom borgensavgiften i huvudsak tas ut endast som en engångsavgift i samband med att borgen utnyttjas. För en betydande del av de nya borgensförbindelserna har det inte tagits ut någon borgensavgift alls. Enligt regeringsprogrammet för Orpos regering ska det i regel alltid tas ut en lämplig borgensavgift när borgen beviljas, och borgensavgifter ska införas i heltäckande omfattning också inom bostadsfinansieringen. Den kvantitativa utvecklingen av borgenssättningarna beror på hur borgensstocken och motparternas riskbenägenhet utvecklas. Också den allmänna ekonomiska utvecklingen och yttre chocker påverkar risken för att borgenssättningar realiserar, eftersom borgensförluster vanligen realiserar mer än normalt när konjunkturen är svag.

I anslutning till covid-19-pandemin har Europeiska unionen som en del av det nya beslutet om egna medel beslutat om ett återhämtningsinstrument och dess finansiering. De lån som tas upp med anledning av återhämtningsinstrumentet kommer att öka Europeiska unionens ansvarsförbindelser med sammanlagt 750 miljarder euro (uttryckt i 2018 års priser). Finlands kalkylerade andel av detta belopp beräknas vara cirka 13 miljarder euro. De betalningar som realiserar för Finlands del efter 2027 hänför sig till det stöd i form av bidrag som fördelas via återhämtningsinstrumentet, varav Finlands andel bedöms vara sammanlagt 6,6 miljarder euro.

Till de villkorliga åtagandena räknas också de infordringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella institut, vilka uppgick till cirka 19,4 miljarder euro vid utgången av 2022. Sedan 2012 har det kapitalåtagande på 11,1 miljarder euro som hänför sig till Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) utgjort huvuddelen av kapitalåtagandena.

De låne- och finansieringsansvar som överförts från kommunerna till välfärdsområdena vid ingången av 2023 behandlas i kapitel 6.

Riskerna i samband med de offentliga finanserna är ofta på många sätt bundna till den allmänna ekonomiska utvecklingen. I ett exceptionellt svårt ekonomiskt läge kan de offentliga finanserna försvagas genom samtidig påverkan av flera olika faktorer. Riskerna i samband med makroutvecklingen, den offentliga skuldsättningen, den offentliga sektorns ägande, beviljade förbindelser och garantier samt övriga åtaganden inom den offentliga sektorn korrelerar med varandra. Under normala konjunkturväxlingar realiserar i allmänhet endast en del av riskerna, men vid en mer omfattande yttre chock kan riskerna för statsfinanserna vara betydande. Den exceptionella situation som uppstod till följd av covid-19-pandemin berörde hela samhället på ett övergripande sätt, och stödåtgärderna i anslutning till den ökade snabbt både statsskulden och borgensansvaren. Även Rysslands anfallskrig mot Ukraina och förändringarna på energimarknaden i samband med det har krävt exceptionella ekonomiska satsningar av staten på såväl interna stödåtgärder som på ytterligare satsningar inom försvaret och säkerheten. I krissituationer ökar också ofta risken för att befintliga borgensansvar realiserar. Också skatteintäkterna minskar vanligen i tider med svag ekonomisk utveckling eller kriser.

Från och med 2022 har den ökande inflationen och den snabba höjningen av räntenivån utgjort nya yttre hot mot statsfinanserna. Höjningen av räntenivån har ökat och ökar också framöver ränteutgifterna för statsskulden. År 2022 var ränteutgifterna för statsskulden 0,8 miljarder euro. Kalkylen över ränteutgifterna är 2,3 miljarder euro för 2023 och 2 miljarder euro för 2024. Ränteutgifterna beräknas öka ytterligare under de följande åren. Den allmänna höjningen av räntenivån ökar också statens räntestödsavgifter för räntestödslån och ökar eventuellt riskerna i samband med lån med statlig borgen. Utöver de ovannämnda faktorerna påverkas riskerna för staten av hur åtagandestocken utvecklas. Att räntenivån har höjts medför ett ännu större tryck på att begränsa skuldnivån och beloppet av villkorliga åtaganden.

De kostnader som uppstår när statens åtaganden realiserar kan komma att utgöra en betydande börda för nationalekonomin. Detta accentuerar vikten av en noggrann riskbedömning och riskhantering vid finansiella beslut som är bindande för staten och vid hanteringen och uppföljningen av åtagandena. På lång sikt bör man skapa beredskap för överraskande chocker som påverkar den totala ekonomin så att man har möjlighet att minska statens åtaganden vid högkonjunkturer, eftersom detta ger spelrum för åtgärder i krissituationer.

Statens finansiella åtaganden och de risker som är förenade med dem behandlas närmare i den översikt av statens finansiella åtaganden och risker som offentliggörs av finansministeriet.

5. Statsfinanserna

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Statsminister Orpos regering har i sitt regeringsprogram förbundit sig till det ramförfarande inom statsfinanserna som gäller utgifterna. Ramsystemet för statsfinanserna är ett centralt verktyg för styrning av regeringens finanspolitik och utgör grunden för en trovärdig ekonomisk politik. Regeringsprogrammets skrivningar och andra åtgärder genomförs inom de gränser som ramen för valperioden tillåter.

Systemet med ramar för statsfinanserna grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet grundar sig på ex ante-utvärdering, vilket innebär att systemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten.

I regeringsprogrammet konstateras det att på grund av de permanenta beslut om anslagsfördelningen som fastställts i regeringsprogrammet är de utgifter som omfattas av ramen 1,5 miljarder euro mindre 2027 än i den ram för statsfinanserna som fastställdes den 23 mars 2023 (enligt prisnivån 2024). I ramen för valperioden reserveras för oförutsedda utgiftsbehov en så kallad ofördelad reserv som stiger gradvis till 250 miljoner euro och för tilläggsbudgetar reserveras årligen 400 miljoner euro. Regeringen förbinder sig till att inte använda reserverna och att sänka ramnivån på i motsvarande grad, om utgiftstrycket inte nödvändigtvis förutsätter att reserverna används fullt ut.

Ekonomi för Statens bostadsfond och Gårdsbrukets utvecklingsfond tas med i ramen till den del det i budgetmotiveringen tas ställning till utgiftsbeloppen. Ett tidsbundet investeringsprogram på fyra miljarder euro i enlighet med regeringsprogrammet beaktas som en strukturell korrigering av ramnivån, dvs. ramen för valperioden höjs i enlighet med utgifterna.

Det nya och tillfälliga försvarsmateriel och civila materiel samt humanitära bistånd som med anledning av Rysslands anfallskrig avsetts till stöd för Ukraina täcks utanför ramen. De nämnda utgifterna som

baserar sig på bilaterala eller multilaterala avtal beaktas som en strukturell korrigerings av ramnivån, dvs. ramen för valperioden höjs i enlighet med utgifterna.

I rambestämmelsen ingår en undantagsmekanism vars syfte är att trygga den ekonomiska politikens förmåga att reagera på mycket exceptionella och betydande kriser utanför regeringens influensområde på det sätt som situationen förutsätter och att begränsa det finanspolitiska handlingsutrymmet endast till de anslagsökningar som är nödvändiga med tanke på krisen, utan att äventyra den ekonomiska politikens trovärdighet.

Under budgetförhandlingarna 2026 kan en eventuell ny beräkning av besparingarna 2027 göras ramneutralt i fråga om högst 50 miljoner euro i understöden för främjande av hälsa och social välfärd och i fråga om högst 75 miljoner euro i undervisnings- och kulturministeriets statsunderstöd, om det är möjligt utan att statens skuldsättning ökar.

En bindande ram för valperioden som omfattar åren 2024—2027 ingår i detta rambeslut. Ramen för valperioden har fastställts i enlighet med principerna i rambestämmelsen och av tabellen framgår hur ramen bildas.

Ramen för valperioden 2024—2027 (2024 års priser), mn euro

	2024	2025	2026	2027
Ramutgifterna i det tekniska rambeslutet 23.3.2023	74 840	75 473	75 382	75 541
Överföring av komparationerna för kommunernas skatteinkomstförluster under den föregående valperioden till att omfattas av ramen	275	275	275	275
Teknisk korrigerings av ramnivån: utgifter utanför ramen som är föremål för besparingar läggs till ramutgifterna	378	521	510	511
Övriga strukturella justeringar av ramnivån	33	130	356	420
Pris- och kostnadsjusteringar av ramnivån	79	-45	-46	-45
Justering av ramreserveringar		680	340	
Utgifter inom ramen enligt regeringsprogrammet sammanlagt, varav				
— besparingar och ytterligare satsningar	-246	-685	-981	-1 455
— ofördelad reserv	-766	-1 235	-1 561	-2 105
— tilläggsbudgetreserv	120	150	180	250
— tilläggsbudgetreserv	400	400	400	400
Överföring av Statens bostadsfonds understöd till att omfattas av ramen	98	98	98	98
Överföring av Gårdsbrukets utvecklingsfonds understöd till att omfattas av ramen	10	10	11	11
Beredskap för oförutsedda utgiftsbehov	42	127	130	244
Ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserv)	75 510	76 584	76 076	75 601

Utöver de ändringar som anges i regeringsprogrammet görs tekniska korrigerings och andra strukturella justeringar av ramnivån. När valperioden byts ska i ramen inkluderas de komparationer som under tidigare valperioder anvisats kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna och som står utanför ramen. Endast den pågående valperiodens komparationer på grund av ändringar av

beskattningsgrunderna står utanför ramen. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån höjer den totala utgiftsnivån inom ramen för 2024 med 79 miljoner euro jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023. Åren 2025—2027 sjunker den totala utgiftsnivån på grund av justeringarna av pris- och kostnadsnivån. De strukturella justeringarna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån beskrivs närmare i bilaga 2.

Med beaktande av nivån på de utgifter som ska hänföras till ramen i denna plan för de offentliga finanserna blir den ofördelade reserven 147/150/180/250 miljoner euro för 2024—2027 (se tabellen i kapitel 5.2).

5.2. Utvecklingen av utgifterna samt anslagsramen inom budgetekonomin

Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2024—2027

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas 2024 uppgå till ca 87,9 miljarder euro, vilket är 4,6 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2023 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). Till de viktigaste faktorer som förklarar ökningen av anslagsnivån jämfört med 2023 hör bl.a. de lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringarna år 2024 (1,7 miljarder euro) samt ändringar i den statliga finansieringen av välfärdsområdena. För 2024 anvisas välfärdsområdena 3,4 miljarder euro mer i finansiering än vad som budgeterats för 2023 och därutöver görs en lagstadgad indexjustering. Ökningen av finansieringen till välfärdsområdena förklaras bl.a. av att 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades redan i december 2022, vilket minskar jämförelsetalet för 2023.

Anslagsnivån inom budgetekonomin höjs 2025—2027 bl.a. på grund av utgifter till följd av beredskap för ytterligare satsningar på finansieringen av forskning och utbildning, välfärdsområdenas utgifter samt de permanenta ökningarna av utgifterna som anges i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering bl.a. för den grundläggande utbildningen, stödet till barnfamiljer samt polisens och försvarsmaktens resurser. Däremot sänks utgiftsnivån till följd av de reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet.

Utgifterna inom budgetekonomin beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt 87,6 miljarder euro enligt prisnivån 2024. Utgifterna i budgeten för 2027 beräknas uppgå till 86,9 miljarder euro (enligt prisnivån 2024).

Jämfört med rambeslutet våren 2023 minskar utgifterna 2024—2027 med ca 0,4 miljard euro 2024 och med ca 1,5 miljarder euro 2027. De reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering minskar anslagsbehovet 2024 med ca 0,8 miljarder euro och ökar det stegvis till ca 2,1 miljarder euro fram till 2027 (enligt prisnivån 2024).

Utgifter utanför ramen

En del av utgifterna inom budgetekonomin står utanför ramen. Enligt rambestämmelsen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering lämnas utgifter som växlar med konjunkturerna, dvs. utgifter för utkomstskydd för arbetslösa, bostadsbidrag, grundläggande utkomststöd och lönegaranti, utanför ramen. Dessa utgifter räknas dock till utgifter inom ramen till den del det görs ändringar i grunderna för dem. Utanför ramen står också bl.a. ränteutgifter för statsskulden, mervärdesskatteutgifter, finansinvesteringar samt utgifter där staten är teknisk förmedlare av medfinansiering från utomstående..

Utgifterna utanför ramen beräknas 2024 uppgå till 12,9 miljarder euro, vilket är ca 0,2 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2023 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). I och med höjningen av den allmänna räntenivån beräknas skuldhanteringsutgifterna 2024 uppgå till cirka 3,2 miljarder euro,

vilket är 0,8 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2023. De kompensationer för ändringar i beskattningsgrunderna som betalades till kommunerna under den föregående valperioden överförs i samband med att valperioden byts tekniskt från att stå utanför ramen till att omfattas av ramen. Detta minskar utgifterna utanför ramen med cirka 0,3 miljarder euro. Av utgifterna utanför ramen minskar dessutom bl.a. de finansiella investeringarna.

Den totala nivån för utgifter utanför ramen är i genomsnitt 12,3 miljarder euro under ramperioden. Utgifterna utanför ramen minskar från och med 2025 på grund av att sammanlagt ca 440 miljoner euro överförs från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel till statsandelen för kommunal basservice till följd av den reform av arbetskrafts- och närings servicen som träder i kraft. Ränteutgifterna för statsskulden beräknas uppgå till 2,3 miljarder euro 2023 och gradvis stiga till 3,7 miljarder euro fram till 2027. De utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsinstrument sjunker gradvis under ramperiodens första år och upphör år 2026.

Utgifter utanför ramen, md euro

	2023 (budget+ tilläggs- budget)	2024	2025	2026	2027
Konjunkturrelaterade utgifter	4,8	4,7	4,2	4,1	3,9
Kompensation till kommunerna på grund av ändringar i beskattningsgrunderna	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1
Utgifter motsvarande inkomster från EU	1,3	1,4	1,4	1,2	1,3
Ränteutgifter	2,3	3,2	3,3	3,5	3,7
Finansiella investeringar	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2
Tekniska genomgångsposter	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Mervärdesskatteanslag	1,7	1,8	1,7	1,6	1,6
Överföring till statens televisions- och radiofond	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Utgifter som finansieras med inkomster från EU:s återhämtningsinstrument	0,4	0,5	0,3	0,2	0,0
Sammanlagt	12,7	12,9	12,3	12,0	12,0

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella justeringar

I det tekniska rambeslutet våren 2023 övergick man till pris- och kostnadsnivån 2024, dvs. behövliga indexjusteringar gjordes både i de utgifter som hänförs till ramen och i utgifterna utanför ramen. I detta beslut om ramarna för statsfinanserna har indexfrysningarna och indexbromsarna enligt regeringsprogrammet beaktats, vilket från och med 2024 minskar utgifterna jämfört med det tekniska rambeslutet. Dessutom har uppdateringen av indexprognoserna beaktats.

I regeringsprogrammet konstateras det att utöver de strukturella justeringarna av ramarna justeras ramarnas totala nivå i motsvarande grad som prisnivån förändras. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån samt de strukturella justeringarna behandlas närmare i bilaga 2.

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2024—2027, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2024

	2024 budgetprop.	2025	2026	2027
23. Statsrådets kansli	247	244	237	236
Ramutgifter	222	219	212	211
Utgifter utanför ramen	25	25	25	25
24. Utrikesministeriet	1 287	1 255	1 224	1 220
Ramutgifter	1 193	1 161	1 130	1 125
Utgifter utanför ramen	94	94	94	94
25. Justitieministeriet	1 213	1 200	1 210	1 208
Ramutgifter	1 161	1 148	1 158	1 155
Utgifter utanför ramen	52	52	52	52
26. Inrikesministeriet	2 493	2 274	1 861	1 921
Ramutgifter	2 174	2 056	1 678	1 687
Utgifter utanför ramen	319	218	183	234
27. Försvarsministeriet	6 228	6 211	5 776	5 809
Ramutgifter	5 501	5 481	5 105	5 144
Utgifter utanför ramen	727	730	670	664
28. Finansministeriet	38 103	40 293	40 909	41 235
Ramutgifter	37 532	39 657	40 208	40 440
Utgifter utanför ramen	571	636	700	794
29. Undervisnings- och kulturministeriet	8 001	8 031	8 077	7 952
Ramutgifter	7 929	7 975	8 033	7 915
Utgifter utanför ramen	72	56	44	36
30. Jord- och skogsbruksministeriet	2 649	2 609	2 528	2 583
Ramutgifter	1 698	1 659	1 597	1 624
Utgifter utanför ramen	951	950	931	959
31. Kommunikationsministeriet	3 584	3 257	3 186	3 095
Ramutgifter	2 493	2 218	2 155	2 109
Utgifter utanför ramen	1 091	1 040	1 031	986
32. Arbets- och näringsministeriet	4 219	3 484	3 083	2 341
Ramutgifter	3 206	2 648	2 441	1 887
Utgifter utanför ramen	1 013	836	642	454
33. Social- och hälsovårdsministeriet	16 245	15 669	15 477	15 179
Ramutgifter	11 458	11 413	11 388	11 271
Utgifter utanför ramen	4 788	4 256	4 088	3 908
35. Miljöministeriet	241	245	254	244
Ramutgifter	220	225	238	232
Utgifter utanför ramen	21	20	16	12
36. Räntor på statsskulden	3 177	3 350	3 471	3 726
Ramutgifter	-	-	-	-
Utgifter utanför ramen	3 177	3 350	3 471	3 726
Huvudtitlarna sammanlagt	87 879	88 310	87 453	86 906
Ramutgifter inom förvaltningsområdena sammanlagt¹	74 963	76 035	75 496	74 950
Utgifter utanför ramen sammanlagt	12 916	12 275	11 957	11 955
Ramen för valperioden¹	75 510	76 584	76 076	75 601
— Ramutgifter inom förvaltningsområdena sammanlagt	74 963	76 035	75 496	74 950
— Tilläggsbudgetreserv	400	400	400	400
— Ofördelad reserv	147	150	180	250

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2024—2027

Finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet

Lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024—2030 trädde i kraft i början av 2023. Enligt lagen ökar det totala beloppet för fullmakter och anslag för forsknings- och utvecklingsverksamhet i budgeten så att det år 2030 motsvarar 1,2 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Enligt finansministeriets senaste ekonomiska prognos innebär detta att den statliga finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet ska uppgå till ca 4,3 miljarder euro år 2030. Detta innebär en ökning på ca 2,0 miljarder euro i det totala beloppet av FoU-finansieringen enligt budgeten för 2023. I statsbudgeten behöver FoU-finansieringen således höjas med ca 280 miljoner euro per år jämfört med utgångsnivån 2023. Kalkylen grundar sig på en uppskattning av BNP till gängse pris 2030, som uppgår till 360 miljarder euro.

Enligt Statistikcentralens preliminära uppskattning uppgår den statliga FoU-finansieringen i budgeten för 2023 till 2,35 miljarder euro. Utifrån tidigare beslut beräknas statens FoU-finansiering uppgå till 2,4 miljarder euro 2024. För att det lagstadgade finansieringsbeloppet ska nås 2024 bör FoU-finansieringen ökas med 264 miljoner euro.

Enligt lagen om FoU-finansiering och den senaste ekonomiska prognosen ska statens FoU-finansiering vara 2,9 miljarder euro i budgeten för 2025, 3,2 miljarder euro 2026 och 3,5 miljarder euro 2027.

Nivån på FoU-finansieringen enligt finansieringslagen under ramåren

	2023 (SC:s uppskattning)	2024	2025	2026	2027
Nivå enligt finansieringslagen, md euro	2,35	2,63	2,91	3,19	3,47
Finansiering som beslutats tidigare, md euro		2,37	2,42	2,45	2,50
Beslut enligt budgetprop. 2024, md euro		0,26	0,33	0,35	0,27
Finansiering som beslutas senare, md euro			0,16	0,39	0,70

År 2024 föreslås tilläggsfinansiering särskilt för ett pilotförsök med forskarutbildning, stöd för företagens FoU-verksamhet, fullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt och nationell medfinansiering av EU-projekt.

Tillägg till FoU-finansieringen (budgetprop. 2024 och planen för de offentliga finanserna 2024—2027), mn euro

	2024	2025	2026	2027
Permanent höjningar av finansieringen				
Fullmakt för Business Finlands stöd för FoU-verksamhet	92	92	92	92
Fullmakt för Business Finland att bevilja lån för FoU-verksamhet	10	10	10	10

	2024	2025	2026	2027
Nationell medfinansiering av EU-projekt till högskolor och statens forskningsinstitut	35	35	35	35
Fullmakt för Finlands Akademis forskningsprojekt	55	45	45	45
Statlig finansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå samt forskning på universitetsnivå inom socialt arbete	5	5	5	5
Tidsbunden finansiering				
Pilotförsök med forskarutbildning (2024—2027)	40	86	86	50
VTT, pilotmiljö för mikroelektronik och kvantteknik (2024—2027)	5,3	11,2	45	17,5
VTT, kvantdator (2024—2027)	5	25	25	15
VTT, utveckling av projekt för småskaliga modulära reaktorer (2025—2027)		2,12	2	0,38
REPowerEU, FoU-projekt för ren energi och materialflöden (2024—2026)	16,5	19	4,3	
finansieringsbeslut enligt budgetprop. 2024	264	330	349	270

Ökningen enligt finansieringslagen för åren 2025—2027 riktas inte enligt förvaltningsområde eller moment i denna plan för de offentliga finanserna, men man bereder sig på tilläggsfinansiering med en så kallad ramreservering som uppgår till 100 miljoner euro 2025, 300 miljoner euro 2026 och 500 miljoner euro 2027. Ramreserveringen är mindre än den ökning av FoU-finansieringen som krävs enligt finansieringslagen, eftersom ökningen täcker den tillgängliga FoU-finansieringen (fullmakter och anslag), medan man i reserveringen endast har beaktat varje års anslagsbehov som realiserar med fördröjning när det gäller fullmakterna. Beslut om fördelningen av FoU-finansieringen för åren 2025—2027 fattas senare i samband med kommande budgetar och planer för de offentliga finanserna.

I uppskattningarna av skatteinkomsterna har man därtill beaktat det avdrag för forskningssamarbete som gäller 2021—2027 samt det kombinerade avdrag för forskning och utveckling som infördes 2023.

Besparingar och anslagsökningar enligt regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet (bilaga B) innehåller åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna med ett nettobelopp på fyra miljarder euro på 2027 års nivå. Helheten innehåller förutom besparingar även utgiftsökningar samt åtgärder som ökar inkomsterna.

I beslutet om ramarna för statsfinanserna för 2024—2027 har man beaktat de besparingar och utgiftsökningar som anges i ovannämnda bilaga till regeringsprogrammet till den del konsekvenserna gäller statens budgetekonomi. Till vissa delar har konsekvensbedömningarna av åtgärderna preciserats efter det att regeringsprogrammet färdigställdes, och också inriktningen mellan olika sektorer inom den offentliga ekonomin har preciserats. Bedömningarna kommer att preciseras ytterligare i samband med beredningen av budgeten och ramarna samt beredningen av regeringspropositioner, men regeringen har förbundit sig till den åtgärdshelhet som anges i bilagan till regeringsprogrammet.

De riktlinjer angående utgifterna som anges i regeringsprogrammet genererar en spareffekt på ca 0,8 miljarder euro netto i statens budgetekonomi 2024. I slutet av ramperioden 2027 kommer utgiftsbesluten i regeringsprogrammet att ha en effekt på 2,1 miljarder euro enligt prisnivån 2024, men när den

nominella effekten av indexbesparingarna beaktas är effekten 2,5 miljarder euro. I beloppen ingår inte effekten på skatteinkomsterna av de besparingar som gäller förmåner.

Åtgärderna beskrivs närmare enligt förvaltningsområde i avsnitt 5.3.1. Den besparing i omkostnaderna och de produktivetsprogram som gäller förvaltningen granskas i en separat text. De offentliga finanserna som helhet beskrivs i kapitel 9.

De indexbundna helheterna innehåller frysningar och partiella frysningar av indexhöjningar. I förmåner som är bundna till folkpensionsindex eller konsumentprisindex (exklusive utkomststöd, pensioner, fronttillägg, handikappförmåner, årssjälvriskan för läkemedel, underhållsstöd) görs inga indexhöjningar 2024—2027. I indexjusteringen av statsandelen för kommunal basservice görs 2024—2027 en besparing som motsvarar en procentenhet, liksom också i den statliga finansieringen till evangelisk-lutherska kyrkan och i understöden för kyrklig och religiös verksamhet.

Anslagsbesparingar och anslagsökningar (netto) i statens budgetekonomi enligt regeringsprogrammet åren 2024—2027, mn euro

	2024	2025	2026	2027
(- = anslagsbesparing, + = anslagsökning)				
Utbildning och kunnande	9	44	61	28
Social- och hälsovårdstjänster	-141	-178	-246	-430
Social trygghet och sociala förmåner	-212	-473	-499	-564
Indexbundna helheter (effekt enligt prisnivån 2024)	-195	-194	-194	-194
Jord- och skogsbruk, miljö	-13	-44	-70	-68
Näringsliv, trafik och boende	-209	-274	-370	-421
Försvaret, allmän säkerhet, invandring och utvecklingssamarbete	-19	-30	-121	-213
Förvaltning	-10	-105	-155	-276
Sammanlagt	-792	-1 254	-1 595	-2 138

Statsförvaltningens omkostnadsbesparingar och produktivetsprogram

Regeringen genomför statsförvaltningens produktivetsprogram med målet att uppnå en besparing på ca 240 miljoner euro på 2027 års nivå. Vid genomförandet av produktivetsprogrammet utnyttjas i synnerhet de möjligheter som digitaliseringen medför för att effektivisera den offentliga sektorns verksamhet till exempel genom att den digitala myndighetskommunikationen blir den primära kanalen för myndighetskommunikation. Som en del av produktivetsprogrammet inleds ett lokalprogram för den offentliga sektorn. Syftet med programmet är bl.a. att effektivisera lokalkostnaderna inom den offentliga sektorn.

De ovannämnda helheterna täcker en del av den besparing på ca 240 miljoner euro som eftersträvas och den återstående delen täcks genom att det allmänna produktivetsprogrammet genomförs. Regeringen beslutar senare om detaljerna i genomförandet av produktivetsprogrammet och besparingarna fördelas på basis av genomförandet under ämbetsverkens omkostnadsmoment i kommande ramförslag och budgetpropositioner.

Besparingar enligt huvudtitel enligt statens produktivetsprogram, mn euro

Huvudtitel	2024	2025	2026	2027
Riksdagen	0	2	2	2

Huvudtitel	2024	2025	2026	2027
Republikens presidents kansli	0	0	0,3	0,5
Statsrådets kansli	0	0	3	10
Justitieministeriet	0	7	8	18
Inrikesministeriet	0	10	12	15
Försvarsministeriet	0	0,8	0,9	0,9
Finansministeriet	0	30	35	58
Undervisnings- och kulturministeriet	0	15	17	24
Jord- och skogsbruksministeriet	0	3	9	18
Kommunikationsministeriet	0	8	12	19
Arbets- och näringsministeriet	0	5	9	23
Social- och hälsovårdsministeriet	0	12	24	48
Miljöministeriet	0	1.	3	7
Sammanlagt	0	92	135	243

Investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet innehåller en investeringshelhet av engångsnatur som uppgår till 4 miljarder euro och som finansieras genom statens kapitalinkomster och avveckling av kapitaliseringen av onoterade statsägda bolag, samt genom intäktsföringar från Statens bostadsfond som genomförs på ett sätt som inte äventyrar fondens verksamhet i nuvarande omfattning. Utgifter enligt investeringsprogrammet inkluderas i budgetpropositionerna och beaktas inom de gränser som de inkomster som säkerställs i planerna för de offentliga finanserna möjliggör. Denna plan för de offentliga finanserna innehåller intäktsföringar på sammanlagt 800 miljoner euro från Statens bostadsfond. Enligt den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2023 dras kapitaliseringen av Klimatfonden Ab bort till ett belopp av 100 miljoner euro. De aktier som överförs från Klimatfonden ger en extra skatteinkomst på ca 120 miljoner euro, som räknas som en del av inkomsterna i investeringsprogrammet. I detta skede uppgår de säkrade inkomsterna således till ca 1 020 miljoner euro.

I planen för de offentliga finanserna 2024—2027 anvisas sammanlagt 734 miljoner euro i anslag och fullmakter för investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet. Anslagen för 2024—2027 uppgår till 631 miljoner euro. I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2023 ingår även 9,5 miljoner euro för stödande av laddningsinfrastruktur i husbolag.

Inom ramen för investeringsprogrammet föreslås ett tillägg på 250 miljoner euro 2024 för basunderhåll av transportinfrastrukturen, dvs. avveckling av eftersatt underhåll. Dessutom föreslås det fullmakter på 347 miljoner euro för projekt för trafikutveckling, vilket föranleder ett anslagsbehov på 15,5 miljoner euro 2024. Det föreslås att fullmakten för projektet för kapacitetsökning på banavsnittet Helsingfors—Riihimäki höjs med 110 miljoner euro. Nya projekt som inleds är projekt för bangården för persontrafik i Tammerfors (163 miljoner euro), planering av elektrifieringen av bansträckan Torneå—Kolari (7,5 miljoner euro), Jakobstads hamnväg (stamväg 68 på sträckan Edsevö—Jakobstad, 7,5 miljoner euro), projektet riksväg 4, vägavsnittet norr om Leivonmäki i Joutsa (14 miljoner euro), projektet riksväg 4, planskild anslutning till Oravasaari i Jyväskylä (7 miljoner euro) och riksväg 9 vid Lievestuore (30 miljoner euro). För planeringsprojekten Sydbottenbanan och Savolaxbanan anvisas fullmakter på sammanlagt 8 miljoner euro. Utvecklingsprojekten föranleder ett behov av ytterligare anslag på 228,5 miljoner euro för åren 2025—2027 och 102 miljoner euro för följande valperiod.

Från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel anvisas 2024—2027 sammanlagt ca 120 miljoner euro för investeringsprogrammet. Av detta belopp anvisas ca 65 miljoner euro för en höjning av FPA-ersättningen för läkares mottagningsarvoden 2024, 10 miljoner euro för digitaliseringsprogrammet för social- och hälsovården, 9 miljoner euro för ett nationellt hälso- och välfärdsprogram, 9 miljoner euro

för programmet för ett gott arbete och 27 miljoner euro för programmet för att stödja äldre personers funktionsförmåga, förmåga att klara sig hemma och närståendevårdare.

Som en del av åtgärdshelheten Ett Finland med ren energi anvisas en fullmakt på 10 miljoner euro för främjande av en offentlig infrastruktur för laddning av el och tankning av gas i trafiken. För bättre styrning av välfärdsområdena anvisas sammanlagt 6 miljoner euro 2024—2027. För planering av rivningen av dammarna vid forsarna i Palokki anvisas 0,45 miljoner euro för 2024.

Investeringar enligt planen för återhämtning och resiliens under ramperioden inkl. REPowerEU

Finlands slutliga andel av de understöd som delas ut från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens meddelades i juni 2022. Finlands andel minskade till 1,823 miljarder euro, eftersom Finlands ekonomi hade utvecklats bättre än väntat. Finlands ministerarbetsgrupp för hållbar tillväxt beslutade i juni 2022 hur Finlands plan för återhämtning och resiliens ska uppdateras till följd av ändringen. Statsrådet godkände Finlands uppdaterade plan för återhämtning och resiliens den 26 januari 2023 och rådet för ekonomiska och finansiella frågor godkände planen den 14 mars 2023. Planen för återhämtning och resiliens (RRP) är en del av Finlands program för hållbar tillväxt med vars hjälp man påskyndar reformer och investeringar.

Genomförandet av planen för återhämtning och resiliens fortsätter under ramperioden och avslutas 2026. I planen för de offentliga finanserna ingår utgifter enligt Finlands plan för återhämtning och resiliens till ett belopp av 462 miljoner euro 2024, 277 miljoner euro 2025 och 151 miljoner euro 2026. Inkomstposten för EU:s utbetalningar är 703 miljoner euro 2024, 312 miljoner euro 2025 och 305 miljoner euro 2026.

EU:s ändring av förordningen om planen REPowerEU som syftar till att avveckla EU:s beroende av fossila bränslen från Ryssland och påskynda den gröna omställningen trädde i kraft i februari 2023. REPowerEU är en del av faciliteten för återhämtning och resiliens. Finland disponerar 113 miljoner euro i icke återbetalningspliktig tilläggsfinansiering, vartill det från brexitjusteringsreserven har överförts 14 miljoner euro. Finland förfogar således över totalt 127 miljoner euro. Man har beslutat att REPowerEU-medlen ska riktas till 1) åtgärder för att påskynda miljötillståndsprocessen på ett sätt som är förenligt med statens regionförvaltningsreform (ca 32 miljoner euro), 2) FoU-finansiering och pilotprojekt som gäller ren energi och materialflöden (ca 40 miljoner euro) samt 3) investeringar i omställningen till ren energi (ca 55 miljoner euro).

Utgifter i anslutning till REPowerEU-programmet ingår i planen för de offentliga finanserna till ett belopp av ca 35 miljoner euro 2024, 50 miljoner euro 2025 och 38 miljoner euro 2026. Det har bedömts att de betalningar inom ramen för REPowerEU-programmet som fås från EU tekniskt sett kommer att infalla jämnt under åren 2024—2026.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagsnivån för statsrådets kanslis huvudtitel är i genomsnitt 241 miljoner euro per år 2024—2027. Anslagen för kansliets omkostnader uppgår till 159 miljoner euro 2024 och i genomsnitt 157 miljoner euro åren 2025—2027.

I enlighet med statsrådets lokalplan är avsikten att 2023—2028 genomföra renoveringar av statsrådets lokaler samt nybyggnadsprojekt i Statsrådsborgens kvarter och i statsråds kvarteret. Ökningen av hyresutgifterna realiserar senare, när byggprojektet blir klart. Åren 2024—2027 medför renoveringen

av statsrådets lokaler nödvändiga kostnader för planering, flytt och inventarier. Kostnaderna koncentreras till slutet av byggprojektet.

De viktigaste ändringarna och besluten

Statsrådets kansli anvisas finansiering bl.a. för anskaffningar i anslutning till den grundliga renoveringen av Ständerhuset och samordning och renovering av statsrådets lokaler, kostnader för informationsförvaltningen, stärkande av resurserna för forsknings- och innovationsrådets sekretariat, främjande av EU-rekryteringar och finansiering av Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot på grund av det ökade antalet medlemsstater. För genomförandet av meddelandet om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering anvisas sammanlagt 6,0 miljoner euro för åren 2024—2027. För främjande av den sannings- och försoningsprocess som gäller samer anvisas sammanlagt 2,7 miljoner euro för 2024 och 2025. För psykosocialt stöd inom sannings- och försoningsprocessen för döva anvisas sammanlagt 0,9 miljoner euro för 2024 och 2025.

I enlighet med regeringsprogrammet dimensioneras antalet politiska statssekreterare och specialmedarbetare på nytt (den årliga anslagsökningen är 2 miljoner euro jämfört med det tekniska rambeslutet) och sekreterarna vid ministerstaberna koncentreras till statsrådets kansli. Nivån på partistödet sänks med 1,1 miljoner euro. Till statsrådets kanslis huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2026.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under utrikesministeriets huvudtitel är ca 1,2 miljarder euro per år under ramperioden. I slutet av ramperioden utgör utrikesförvaltningens andel 23 procent av anslagen, krishanteringens andel 6 procent, andelen för utvecklingssamarbete 61 procent och andelen för övriga utgifter 10 procent. De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd.

För utrikesministeriets omkostnader anvisas ca 255 miljoner euro per år. Utrikesförvaltningen stöder sig på ett omfattande nätverk av beskickningar, på effektiv bilateral och multilateral diplomati samt på kommunikation. I enlighet med regeringsprogrammet fattas beslut om beskickningsnätets dimensionering överlagt och långsiktigt. Finland är ordförande för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) 2025 och ordförande för Nordiska ministerrådet 2026. Dessutom är Finland kandidat till Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd för perioden 2029—2030.

Ramperiodens anslag för militär krishantering under utrikesministeriets huvudtitel uppgår till 53 miljoner euro per år. I anslagen har man beaktat de insatser som Finland kommer att delta i under ramperioden. Anslagen för civil krishantering uppgår under ramperioden till ca 19 miljoner euro per år. För fredsmedling anvisas sammanlagt 3,9 miljoner euro per år.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Finland har försökt nå den nivå på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten för utvecklingsfinansiering som FN rekommenderar, men målet har inte uppnåtts. I det rådande ekonomiska läget vidtas sparåtgärder i utvecklingssamarbetet under regeringsperioden. Dessa genomförs stegvis och med beaktande av Finlands åtaganden. Anslagen för det egentliga utvecklingssamarbetet minskas med 118 miljoner euro 2024, 158 miljoner euro 2025, 231 miljoner euro 2026 och 283 miljoner euro 2027. Under ramperioden minskar anslagen från 629 miljoner euro till 601 miljoner euro. Finansieringen av utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar sänks med 60 miljoner euro på årsnivå, varvid den årliga anslagsnivån är ca 70 miljoner euro.

Ukraina är den största mottagaren i Finlands utvecklingssamarbete under regeringsperioden. Under det nya momentet Stöd till Ukraina anvisas sammanlagt 58 miljoner euro per år, varav 38 miljoner euro per år är en överföring från det egentliga utvecklingssamarbetet.

I slutet av ramperioden beräknas anslagen för utvecklingssamarbete utgöra 0,36 procent av bruttonationalinkomsten.

Av utrikesministeriets anslag för medlemsavgifter och finansiella bidrag anvisas under ramperioden 5,0 miljoner euro i årlig finansiering till Natos omfattande biståndspaket till Ukraina (CAP) som en del av Finlands stöd till Ukraina.

Som en del av anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna sänks anslagen för samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen med 1,4 miljoner euro. De årliga anslagen uppgår därefter till 1,6 miljoner euro.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Under justitieministeriets huvudtitel uppgår anslagen under ramperioden till ca 1,2 miljarder euro per år, varav valutgifterna utgör ca 4—48 miljoner euro, beroende på vilka val som hålls under året. Anslagsnivån under huvudtiteln utgörs till största delen av omkostnader inom rättsvården, vars andel under ramperioden är i genomsnitt 82 procent. Av anslagen under justitieministeriets huvudtitel utgör andelen till domstolar 30 procent, till verkställighet av straff 24 procent, till rättstjänster 15 procent, till ministeriet och förvaltningen 15 procent, till ärenden som gäller betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning 9 procent, till åklagare 5 procent och valutgifter 2 procent.

Visionen är ett öppet, aktivt och tryggt samhälle där var och en kan känna sig delaktig och lita på att ens rättigheter tillgodoses.

Finansieringsbasen för aktörerna inom rättsvården stärks under ramperioden av höjningar av den tekniska anslagsramen våren 2023, vilka är 30 miljoner euro 2024, 40 miljoner euro 2025, 55 miljoner euro 2026 och 50 miljoner euro från och med 2027.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I enlighet med regeringsprogrammet anvisas 1 miljon euro för förebyggande av brottslighet och utvecklingsåtgärder. För beredningen av en skärpt kriminalpolitik anvisas 1 miljon euro 2024—2026. Brottspåföljdsmyndigheten anvisas 5 miljoner euro 2024 för planering av fängelseprojekt och uppdatering av säkerhetstekniken i fängelserna. Rättsvårdens resurser stärks med 25 miljoner euro från och med 2025. Avsikten är att riktlinjerna för fördelningen mellan olika aktörer ska dras upp mer i detalj i planen för de offentliga finanserna våren 2024. För utvecklingen av kriminalpolitiken i enlighet med regeringsprogrammet har det gjorts en ramreservering på 11 miljoner euro för 2025—2026 och en reservering på 12 miljoner euro för 2027.

Till justitieministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under inrikesministeriets huvudtitel uppgår till ca 2,5 miljarder euro 2024 och sjunker till ca 1,9 miljarder euro 2027. I slutet av ramperioden anvisas 13 procent av huvudtitelns anslag till

förvaltning, 56 procent till polisväsendet, 18 procent till Gränsbevakningsväsendets verksamhet, 5 procent till räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten och 8 procent till utgifter för invandring.

Anslagsramen för inrikesministeriets förvaltningsområde har höjts på grund av de anslagsbehov som åtgärderna enligt regeringsprogrammet förutsätter och på grund av förvaltningsområdets övriga anslagsbehov. Höjningsbehovet beror på finansieringsunderskottet inom förvaltningsområdet när det gäller att trygga verksamheten på nuvarande nivå, på att tidigare anslagsökningar har varit av engångsnatur, på nödvändiga och omfattande investerings- och utvecklingsbehov, på det avsevärda eftersatta underhållet av lokalerna och på nya lagstadgade skyldigheter som har bestående ekonomiska konsekvenser.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I enlighet med regeringsprogrammet ökas polisens resurser stegvis så att antalet poliser är 8 000 i slutet av valperioden. Målet är ett permanent tillägg på 70 miljoner euro i slutet av ramperioden. Dessutom anvisas en permanent anslagsökning på 5 miljoner euro för förebyggande och bekämpning av ungdomsbrottslighet och den svenskspråkiga polisutbildningen tryggas.

För Gränsbevakningsväsendets omkostnader anvisas en permanent anslagsökning på 4 miljoner euro för höjningen av nivån på grundhyran. Dessutom anvisas ett tillägg på 1,5 miljoner euro för en ökning av antalet gränsbevakare.

Antalet personer i räddningsutbildning höjs så att den målsatta ökningen av antalet personer i utbildning, dvs. 1 000 räddningsarbetare, uppnås 2032. Utbildningen bedöms som en helhet och ökningen av utbildningsvolymen fördelas mellan Räddningsinstitutet i Kuopio och Helsingfors räddningsskola. För ordnande av räddningsutbildning föreslås i enlighet med detta 3,5 miljoner euro för 2024, 4,4 miljoner euro för 2025 och 2026 samt 5,5 miljoner euro för 2027 för Räddningsinstitutets omkostnader. Den slutliga fördelningen av finansieringen mellan aktörerna preciseras efter de utredningar som ska göras. Nödcentralsdatasystemets inspelningssystem förnyas.

Behandlingstiderna vid Migrationsverket förkortas bl.a. genom ökad automatisering. Tillägget under ramåren 2025—2027 är 21 miljoner euro. Efterhandstillsynen av uppehållstillstånd på grund av arbete effektiviseras och användningen av automatisering vid efterhandstillsynen ökas, vilket ökar anslagsbehovet permanent med 6,8 miljoner euro. Det görs möjligt att med hänsyn till allmän ordning och säkerhet ta en person i förvar, och den maximala tiden för hållande i förvar förlängs från nuvarande 6 månader till 12 månader. För ändamålet reserveras ett permanent tillägg på 6,3 miljoner euro. Genom en ändring av utlänningslagen ändras det internationella skyddet till att vara temporärt och längden på tillstånden för internationellt skydd förkortas till det minimum som EU-rätten möjliggör, vilket ökar anslagsbehovet permanent med 3 miljoner euro. För genomförandet av paketet för frivillig återresa och avlägsnande ur landet anvisas ett permanent tillägg på 2 miljoner euro.

Åtgärderna enligt regeringsprogrammet i fråga om invandring och mottagande, av vilka de viktigaste har konstaterats ovan, minskar behovet av anslag för utgifter för mottagande med ca 44 miljoner euro och behovet av anslag för stöd till mottagningsverksamhetens kunder med ca 15 miljoner euro i slutet av ramperioden. Till åtgärderna hör också att i enlighet med regeringsprogrammet minska antalet kvotflyktingar till 500 personer.

Behovet av anslag för invandring har ökat på grund av att personer med tillfälligt skydd har omfattats av mottagnings tjänsterna i större utsträckning än väntat.

Till inrikesministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

Anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde uppgår till 6,2 miljarder euro 2024 och sjunker med 420 miljoner euro till 5,8 miljarder euro 2027. Ändringen föranleds i huvudsak av årliga variationer i finansieringen av F-35-projektet och i anskaffningarna av försvarsmateriel.

En höjning av anslagsnivån som motsvarar förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön ingår i Försvarsmaktens omkostnader och anskaffning av försvarsmateriel. Anslagsramen innehåller finansiering på 796 miljoner euro för upphandling som ersätter materielstöd till Ukraina (inkl. tilläggsbudget IV 2022, tilläggsbudget 2023 och tilläggsbudgetprop. II 2023). De anslag som ingår i ramen inbegriper finansiering för jaktplansprojektet på sammanlagt 4,4 miljarder euro 2025—2027 och finansiering för projektet Flottilj 2020 på sammanlagt 266 miljoner euro. Under ramperioden verkställs två projekt som gäller sjö- och luftförsvarets huvudsystem. Inom dessa projekt ersätts marinens åldrande stridsfartyg samt den kapacitet som gäller flygvapnets Hornetplan.

Utgifterna för materiel och förvaltning inom militär krishantering förblir oförändrade, dock med en justering av kostnadsnivån, och uppgår till ca 66 miljoner euro. De pågående insatserna fortsätter och insatsstyrkan är något över 400 personer. De största operationerna är Libanon, Irak och Kosovo.

Kostnadsnivån justeras årligen enligt vedertagen praxis när det gäller anslagen för försvarsmaktens omkostnader (exklusive personalkostnader), anslagen för anskaffningar av försvarsmateriel och anslagen för den militära krishanteringens materielutgifter och förvaltningsutgifter (exklusive personalkostnader). I jaktplansupphandlingen görs dessutom årliga indexjusteringar och justeringar av köpkraften enligt avtalet i den årligen obundna delen av beställningsfullmakten och i annat tillgängligt reservationsanslag för anskaffning av multirollflygplan.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ingår i ramarna en permanent nivåförhöjning på 50 miljoner euro för Försvarsmaktens ökade omkostnadsbehov.

Till försvarsministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025.

Finansministeriets förvaltningsområde

Anslagen under finansministeriets huvudtitel uppgår till 38,1 miljarder euro 2024 och ökar under ramperioden till 41,2 miljarder euro. Finansieringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet inom välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen uppgår under ramperioden till 24—25 miljarder euro, dvs. i genomsnitt ca 60 procent av utgifterna under huvudtiteln. För stöd till kommunerna anvisas 3,3 miljarder euro 2024 och 4,3—4,5 miljarder euro 2025—2027, dvs. i genomsnitt ca 10 procent av utgifterna under huvudtiteln. Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi. Frågor som gäller den basservice som ska tillhandahållas av kommunerna och finansieringen av basservicen behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Skatteförvaltningens omkostnader uppgår till 422—423 miljoner euro per år. Dessutom anvisas 35—41 miljoner euro per år för genomförandet av det positiva kreditupplysningsregistret och för det nationella

inkomstregistrets verksamhet. Under ramperioden minskar Tullens omkostnader från 203 miljoner euro till 186 miljoner euro. Totalreformen av tullklareringssystemen är avsedd att bli färdig under ramperioden och upphörandet av investeringsfinansieringen minskar omkostnaderna i slutet av ramperioden.

För Statskontorets omkostnader anvisas under ramperioden ca 35 miljoner euro per år. Statistikcentralens omkostnader under ramperioden uppgår till ca 54 miljoner euro per år. Statistikcentralens och Statens ekonomiska forskningscentralers datarumsförsök avslutas vid utgången av 2025. Myndighetens för digitalisering och befolkningsdata (MDB) rättssäkerhetsprogram finansieras med ett produktivetsanslag till ett belopp av sammanlagt 8,1 miljoner euro 2024—2025. I slutet av ramperioden anvisas ca 53 miljoner euro per år för MDB:s omkostnader.

I avsnitt 5.3.2 ges en helhetsbild av den centraliserade finansiering som reserverats för de olika förvaltningsområdenas centrala datasystemsprojekt och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt.

Det årliga anslaget för pensioner och skadestånd under finansministeriets huvudtitel uppgår till 6,0 miljarder euro, varav skadestånd utgör 40 miljoner euro. Statens pensionsfond och intäktsföringen från fonden till statsbudgeten behandlas i avsnitt 5.6.

Finlands medlemsavgift till EU beräknas stiga från ca 2,3 miljarder euro i början av ramperioden till 3,1 miljarder euro 2027. Storleken på Finlands EU-medlemsavgift är förenad med osäkerhet: Behandlingen av Europeiska kommissionens förslag till revidering av EU:s fleråriga budgettram (så kallad halvtidsöversyn) pågår ännu. Det finns ett tryck att höja nivån på budgettramen bl.a. på grund av pågående kriser (bl.a. Rysslands anfallskrig mot Ukraina), ränteutgifterna för återhämtningsinstrumentet och EU:s administrativa utgifter.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Till finansministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025 och därutöver sänks nivån på statsförvaltningens centraliserade produktivetspengar permanent och produktivetsmomentet inom finansministeriets förvaltningsområde dras in.

På grund av de nya skatteändringar som riksdagen genomfört anvisas Skatteförvaltningen ca 3 miljoner euro 2024 och permanent ca 2 miljoner euro från och med 2025.

Statskontoret anvisas drygt 1 miljon euro 2024 och permanent nästan 1 miljon euro från och med 2025 för kommunernas och välfärdsområdenas ekonomitjänst.

För Finlands andel av räntekostnaderna för makroekonomiskt stöd till Ukraina anvisas ett årligt förslagsanslag på 10 miljoner euro åren 2024—2027.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagen under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel uppgår till i genomsnitt ca 8,0 miljarder euro under ramperioden. Av anslagen anvisas ca 880 miljoner euro för småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning, ca 1,4 miljarder euro för utbildning på andra stadiet, ca 3,8 miljarder euro för högskoleutbildning och forskning, ca 870 miljoner euro för studiestöd, ca 560 miljoner euro för konst och kultur samt ca 240 miljoner euro för idrottsverksamhet och ungdomsarbete.

Utgifterna för de verksamheter som finansieras med avkastningen av penningspel överförs till den allmänna budgetfinansieringen från och med 2024. De därav följande ändringarna i momentstrukturen under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel ingår i planen för de offentliga finanserna.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

För att trygga verksamhetsförutsättningarna för undervisnings- och kulturministeriet och ämbetsverken inom dess förvaltningsområde och stärka bildningsförvaltningens verkningsfullhet har ministeriet inlett utvecklingsprojektet Bildningsförvaltningen 2030, som genomförs 2023—2026. Ämbetsverksstrukturen utvecklas utifrån riktlinjerna i regeringsprogrammet. För att skapa en uppfattning om bildningsförvaltningens ekonomi som helhet och för att stärka transparensen har ämbetsverkens omkostnadsmoment tagits in i samma kapitel i budgeten.

Till undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025. I enlighet med regeringsprogrammet sänks också nivån på statsunderstöden gradvis med 10 miljoner euro 2024, 25 miljoner euro 2025, 50 miljoner euro 2026 och 125 miljoner euro från och med 2027.

Den grundläggande utbildningen stärks med sammanlagt 50 miljoner euro 2024, 100 miljoner euro 2025, 150 miljoner euro 2026 och 200 miljoner euro från och med 2027. År 2024 anvisas ett tillägg för etablering av jämlikhetsunderstöden inom småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och utifrån den fortsatta beredningen från och med 2025 också via statsandelen för basservicen. Dessutom utvidgas finansieringen av den förberedande undervisningen till att gälla högst två år och för ändamålet anvisas 3,5 miljoner euro från och med 2025. Även utbildningen i övergångsskedet för läropliktiga utökas genom att antalet nybörjarplatser i utbildningen Folkhögskoleåret vid folkhögskolorna fördubblas. För detta anvisas 3 miljoner euro från och med 2024. Den statliga finansieringen av fritt bildningsarbete sänks med 21 miljoner euro från och med 2024 genom att antalet prestationer minskas.

Finansieringsmodellerna för yrkesutbildning och gymnasieutbildning förnyas så att de sporrar till att ordna högklassig och ändamålsenlig utbildning på ett kostnadseffektivt sätt och så att tillgången till utbildning kan tryggas i olika delar av landet. Regeringen stärker stödet för lärandet och studiehandledningen inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, inklusive utbildning som förbereder för examen (TUVA). För ändamålet anvisas tilläggsfinansiering till ett belopp av 10 miljoner euro 2024 och 20 miljoner euro från och med 2025. Målet är ett tydligt och sömlöst stödsystem för lärande som sträcker sig från övergångsskedet till avläggande av examen på andra stadiet.

I högskolorna ökas möjligheterna till kontinuerligt lärande och undanröjs hinder för att öka den privata finansieringen. Målet är att öka antalet högskoleutbildade unga vuxna så nära 50 procent som möjligt före 2030 bl.a. genom att en åtgärdshelhet för att förebygga onödig anhopning av högskoleutbildning inleds före ramförhandlingarna 2024. Åren 2024—2027 anvisas sammanlagt 41,3 miljoner euro för att öka antalet nybörjarplatser vid högskolorna och sammanlagt 262 miljoner euro för ett pilotförsök med forskarutbildning.

I syfte att stärka de offentliga finanserna höjs de fastställda maximiavgifterna för universitetens och yrkeshögskolornas öppna utbildningsutbud samt minimibeloppet av terminsavgifterna för studerande från länder utanför EU och EES. På motsvarande sätt minskas den statliga finansieringen av högskolorna stegvis så att minskningen uppgår till sammanlagt 35 miljoner euro från och med 2028. Dessutom minskas den statliga finansieringen av yrkeshögskolorna med 12 miljoner euro från och med 2024 genom en överföring av praktikersättningarna inom social- och hälsovården. För

vilthushållning, skogsbruk och vattenhushållning samt för allmänna naturresursfrågor tryggas försörjningsberedskapen, ersätts användningen av icke-förnybara råvaror och icke-förnybar energi, skapas förutsättningar för konkurrenskraftig företagsverksamhet baserat på ett hållbart nyttjande av naturresurser, sammanjämkas de behov som gäller nyttjande och skydd av naturresurser och genereras välbefinnande genom naturens rekreativvärde. Anslagen för naturresursekonomi uppgår under ramperioden till i genomsnitt ca 176,6 miljoner euro per år.

Anslagen för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter inom förvaltningsområdet uppgår i genomsnitt till ca 7,4 miljoner euro per år.

Tillförlitlig och brett tillgänglig geografisk information, fastighetsdata och bostadsdata möjliggör ny företagsverksamhet och tryggar det nationella systemet för ägande och säkerheter. Ramperiodens genomsnittliga anslag för lantmäteri och registrering av bostadsaktier uppgår till ca 49,8 miljoner euro.

Förvaltningsrådets forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt rådgivning stöder förvaltningens effektivitet och näringarnas konkurrenskraft på ett proaktivt sätt. Anslagen för förvaltning och forskning uppgår under ramperioden till i genomsnitt ca 134,2 miljoner euro.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Med hänsyn till avsnittet om REPowerEU i Finlands plan för återhämtning och resiliens anvisas Naturresursinstitutet ett tillägg på sammanlagt 3,0 miljoner euro för ett FoU-projekt för ren energi och materialflöden.

I anslutning till genomförandet av regeringsprogrammet har det årligen anvisats ett tillägg på 3,5 miljoner euro för lindring av kravet på årlig företagarkinkomst för startstödet till unga jordbrukare och för livsmedelsmarknadsåtgärder, såsom förbättring av statistikföringen av kostnadsindex för jordbruksprodukter och inrättande av en livsmedelspanel. Dessutom satsas det 0,6 miljoner euro per år på Skärgårdshavsprogrammet och programmen METSO, HELMI och NOUSU, som gäller frivilligt skydd, fortsätter och utvecklas med ett årligt anslag på 6,0 miljoner euro.

För att främja Livsmedelsverkets verksamhet anvisas sammanlagt 15 miljoner euro åren 2024—2027.

Effekterna av anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet är 99,1 miljoner euro per år. Åtgärderna hänför sig till effektivisering av statsförvaltningens verksamhet och av den verksamhet som andra aktörer inom den offentliga sektorn bedriver, understöd inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, regional och lokal landsbygdsutveckling, främjande av naturresurs- och bioekonomi, stöd för tryggande av en hållbar virkesproduktion samt stöd för beskogning av impedimentmark.

I enlighet med regeringsprogrammet överförs de understöd som beviljas ur Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera) till ramstyrningen av statsfinanserna. Åren 2024—2027 beräknas Gårdsbrukets utvecklingsfonds understöd uppgå till 10—11 miljoner euro per år.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under kommunikationsministeriets huvudtitel uppgår till i genomsnitt 3,3 miljarder euro under ramperioden. Anslagsnivån sjunker från ca 3,6 miljarder euro 2024 till ca 3,1 miljarder euro 2027. Ändringen föranleds av anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet och av att ökningarna enligt investeringsprogrammet görs i början av perioden.

Merparten av anslagen under huvudtiteln, det vill säga 55 procent, används för drift och utveckling av trafik- och kommunikationsnäten. Andelen för tjänster inom trafik, transport och kommunikation är 25 procent och för omkostnader för ämbetsverken inom förvaltningsområdet och ansvarsområdets gemensamma utgifter ca 20 procent.

Finansieringen enligt Finlands plan för hållbar tillväxt (RRP) av utvecklings- och verifieringsfasen i projektet Digirata och av cybersäkerhetsprojekt upphör under ramperioden, vilket sänker anslagsnivån i någon mån.

Omkostnaderna för ämbetsverken inom förvaltningsområdet och ansvarsområdets gemensamma utgifter minskar fram till 2027 med ca 62 miljoner euro jämfört med föregående rambeslut. Omkostnaderna minskar på grund av utvecklingen av mervärdesskatteutgifterna till följd av besparingar i utvecklingsprojekt och statsförvaltningens produktivitetprogram enligt regeringsprogrammet.

För den årliga överföringen till statens televisions- och radiofond har det reserverats 593,7 miljoner euro. Finansieringen står utanför ramen. Anslagsbeloppet justeras årligen så att det motsvarar förändringen i kostnadsnivån. Av fondens medel används det belopp som behövs för att täcka kostnaderna för Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. I enlighet med regeringsprogrammet är avsikten att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för att bedöma finansieringen av Rundradion, förhållandet till kommersiella medier och behoven av ändring av lagen om Rundradion samt för att noggrant avgränsa Rundradions uppgifter.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Till kommunikationsministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025.

I Transport- och kommunikationsverkets omkostnader beaktas införandet av nya lagstadgade uppgifter (bl.a. rättsakten om digitala tjänster och dataförvaltningsakten), för vilket anvisas ett tillägg på 0,8 miljoner euro. Verket anvisas också ett tilläggsanslag på ca 1,4 miljoner euro per år i slutet av ramperioden för genomförandet av NIS 2-direktivet och andra uppgifter inom cybersäkerheten samt för myndighetsuppgifter enligt kommissionens 55 %-paket.

I enlighet med regeringsprogrammet anvisas för basunderhållet av transportinfrastrukturen 1,535 miljarder euro 2024 och 1,285 miljarder euro per år 2025—2027. Understöden till enskilda vägar och understöden för främjande av gång och cykling minskas med 5 miljoner euro 2024 och med 8 miljoner euro per år från och med 2025. Understöden uppgår således till 12,4 miljoner euro 2024 och under de följande åren till 9,4 miljoner euro. Finansieringsnivån för nya trafikledsprojekt sänks under ramperioden så att minskningen är 100 miljoner euro 2024, 170 miljoner euro 2025, 200 miljoner euro 2026 och 250 miljoner euro 2027. I enlighet med investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet anvisas tilläggsfinansiering för nya utvecklingsprojekt. Efter ändringarna anvisas 332,1 miljoner euro 2024, 332,8 miljoner euro 2025, 303,1 miljoner euro 2026 och 283,5 miljoner euro 2027 för utvecklingsprojekt.

I enlighet med regeringsprogrammet minskas även stödet för utdelning av tidningar med 7,5 miljoner euro per år från och med 2026. Från finansieringen av köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken avdras den klimatbaserade förhöjningen, vilket ger en effekt på 13,3 miljoner euro per år. Finansieringsnivån för kollektivtrafiken höjs 2024—2026 på grund av upphandling av flygtrafik, vilket medför att anslagsnivån är 102,4 miljoner euro 2024, 107,4 miljoner euro 2025 och 90,4 miljoner euro 2026. År 2027 återgår anslagsnivån till 87,4 miljoner euro.

Till följd av införandet av det undantag för öar som avses i utsläppshandelsdirektivet riktas ett årligt stöd på 2 miljoner euro till fartygstrafiken i Kvarken och därtill anvisas 300 000 euro åren 2024—2025 för att trygga sådan godstrafik till och från Åland som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen. Halveringen av farledsavgifterna fortsätter. Detta minskar intäkterna från farledsavgifter med 36 miljoner euro per år.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Den totala anslagsnivån under arbets- och näringsministeriets huvudtitel är 4,2 miljarder euro 2024 och sjunker till 2,3 miljarder euro 2027. Ändringen beror i huvudsak på reformen av arbets- och närings tjänsterna och på att finansieringen av återhämtnings- och resiliensplanen upphör. I anslagen har också åtgärderna enligt regeringsprogrammet beaktats. I slutet av ramperioden utgör anslagen för förvaltning 28 procent av huvudtitelns anslag, anslagen för förnyelse och låga koldioxidutsläpp 37 procent, anslagen för sysselsättning och företagsamhet 16 procent, anslagen för specialfinansiering till företag 6 procent och anslagen för integration och internationell kompetens 13 procent.

Anslagen för förvaltning minskar från 990 miljoner euro till 662 miljoner euro under ramperioden. Anslagen för förnyelse och låga koldioxidutsläpp uppgår till 1,63 miljarder euro 2024 och sjunker till 859 miljoner euro 2027. Det minskade anslagsbehovet beror på att den finansiering som gäller planen för återhämtning och resiliens upphör och dessutom på att elektrifieringsstödet till den energiintensiva industrin upphör 2026 och produktionsstödet för förnybar energi minskar.

Statens utgifter för forskning och utveckling höjs stegvis till 1,2 procent i förhållande till BNP före 2030. Den årliga fullmakten för stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet stiger till 469 miljoner euro 2024. Fullmakten för energistöd är 68,6 miljoner euro 2024, varav 54,5 miljoner euro är en del av REPowerEU-programmet, och 14,1 miljoner euro åren 2025—2027. Förslagsanslaget för produktionsstödet för förnybar energi är 309 miljoner euro 2024 och sjunker till 211 miljoner euro 2027 på grund av den kapacitet som inte längre omfattas av stödsystemet för vindkraft.

Anslagen för sysselsättning och företagsamhet minskar från 994 miljoner euro till 372 miljoner euro. Ändringen beror i huvudsak på reformen av arbets- och närings tjänsterna. Ansvar att ordna offentlig arbetskraftsservice överförs från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna den 1 januari 2025. För kommunerna utgör ansvaret att ordna arbetskraftsservice ett nytt statsandelsåliggande för vilket kommunerna anvisas full finansiering. Finansieringen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde överförs i fråga om de uppgifter som överförs till kommunerna till statsandelarna för kommunal basservice. Den årliga finansieringen för EU:s strukturfondsprogram minskar stegvis under ramperioden från 644 miljoner euro 2024 till 323 miljoner euro 2027, som en följd av att finansieringen från Fonden för en rättvis omställning minskar.

Anslagen för specialfinansiering till företag uppgår till 211 miljoner euro 2024 och 142 miljoner euro 2027. De består närmast av räntestöd för exportkrediter och utgifter för skyddsåtgärder samt av ersättningar för Finnvera Abp:s förluster. Ersättningarna för Finnveras förluster uppgår i genomsnitt till 56 miljoner euro per år.

Anslagen för integration och internationell kompetens uppgår till 389 miljoner euro 2024 och 298 miljoner euro i slutet av ramperioden. Det årliga anslagsbehovet påverkas i synnerhet av att personer som får tillfälligt skydd blir kommuninvånare och omfattas av integrationsersättningar.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

Fullmakten för FoU-finansiering höjs med 92 miljoner euro för stödjande av forsknings- och utvecklingsverksamhet och lånen för forsknings- och innovationsverksamhet med 10 miljoner euro 2024—2027. För den nationella motfinansieringen av EU-projekt vid högskolor och statliga forskningsinstitut anvisas ett anslag på 35 miljoner euro per år. Genom finansieringen uppmuntras högskolorna och forskningsorganisationerna till att mer aktivt delta i FoU-projekt inom EU. För Teknologiska forskningscentralen VTT Ab:s specialunderstöd och allmänna understöd anvisas under ramperioden anslagsökningar på sammanlagt 79 miljoner euro för att skaffa och ta i bruk gemensamma anordningar i pilotmiljön Kvanttinova för mikroelektronik och kvantteknik samt anslagsökningar på sammanlagt 70 miljoner euro för att skala upp kvantdatoren till 300 kvantbitar. För VTT Ab:s allmänna understöd anvisas dessutom sammanlagt 5 miljoner euro 2025—2027 för utveckling av beredskapen och kompetensen inom industriprojekt för småskaliga modulära reaktorer.

Den årliga fullmakten för energistöd halveras till 14,1 miljoner euro i enlighet med regeringsprogrammet.

I enlighet med regeringsprogrammet minskas sysselsättningsanslagen inom den offentliga arbetskrafts- och företags servicen med 41 miljoner euro 2024. Dessutom slopas finansieringen av utvecklingstjänster för företag i sin helhet, vilket minskar finansieringen av stöd till företagens utvecklingsprojekt med 13 miljoner euro per år.

I anslagen för främjande av integration görs flera ändringar i enlighet med regeringsprogrammet. Minskningen av den årliga flyktingkvoten till 500 personer minskar statens ersättningar för främjande av integration med 2 miljoner euro från och med 2024 så att minskningen är 15 miljoner euro 2027. Förkortningen av ersättningstiden för de kalkylerade integrationsersättningarna börjar påverka utgifterna 2027, varvid utgifterna minskar med uppskattningsvis 34 miljoner euro. Dessutom sänks bland annat ersättningarna för tolkningskostnader med 3,1 miljoner euro från och med 2025.

Till arbets- och näringsministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel uppgår i början av ramperioden 2024 till ca 15,6 miljarder euro 2024 och sjunker till ca 15,1 miljarder euro i slutet av perioden. Jämfört med det föregående rambeslutet sjunker anslagsnivån med cirka 160 miljoner euro i början av ramperioden och med cirka 460 miljoner euro i slutet av ramperioden. Anslagsnivåerna påverkas av reformerna enligt regeringsprogrammet och ändringarna i behovskalkylerna.

Av förvaltningsområdets anslag används ca 35 procent för pensionsutgifter, ca 30 procent för utjämning av familje- och boendekostnader och för grundläggande utkomststöd, ca 11 procent för utkomstskydd för arbetslösa, ca 15 procent för sjukförsäkring, ca 2 procent för stöd till social- och hälsovården och ca 2 procent för understöd för främjande av hälsa och social välfärd. För vart och ett av de övriga kapitlen under huvudtiteln används 0,3—0,9 procent av anslagen under huvudtiteln. Av huvudtitelns anslag utgör ca 98 procent överföringsutgifter och ca 2 procent konsumtionsutgifter, varav största delen är omkostnader för förvaltningsområdets ämbetsverk. Förslagsanslagens andel är ca 93 procent.

Ansvar för att ordna offentlig arbetskraftsservice överförs till kommunerna från och med 2025. Kommunens finansieringsansvar för arbetslöshetsförmåner utökas så att det förutom arbetsmarknadsstöd även gäller grunddagpenning och grunddelen av inkomstrelaterad dagpenning från

och med 100 dagar med arbetslöshetsförmån. Finansieringsansvaret ökar ju längre arbetslösheten varar efter det. Från och med 2025 beaktas i utkomstskyddet för arbetslösa en överföring enligt reformen på sammanlagt ca 440 miljoner euro till statsandelarna för kommunal basservice.

Välfärdsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfärdsområdenas ekonomi.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering genomförs i fråga om den sociala tryggheten flera reformer som minskar anslagsbehovet och därmed minskar statens utgifter med ca 1 miljard euro i slutet av ramperioden. I kalkylen har en ökning av utgifterna för bostadsbidrag och utkomststöd till följd av reformerna beaktats. Den största enskilda sparåtgärden är att indexhöjningarna i de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och konsumentpriserna fryses för valperioden, med undantag för utkomststödet, pensionerna, fronttillägget, handikappförmånerna, underhållsstödet och årssjälvriskan för läkemedel. Detta minskar anslagsbehovet under huvudtiteln nominellt uppskattat med ca 380 miljoner euro i slutet av ramperioden. De slutliga konsekvenserna av frysningarna beror på hur konsumentpriserna utvecklas.

Barnfamiljernas ställning stärks genom ett familjepaket som innehåller en höjning av barnbidraget för barn under 3 år med 26 euro, en höjning av barnbidragets ensamförsörjartillägg med 10 euro samt en höjning av barnbidraget för fjärde och femte barnet med 10 euro. Den sammanlagda effekten av ändringarna på förmånsutgifterna är 54 miljoner euro 2024 och 65 miljoner euro från och med 2025.

Det allmänna bostadsbidraget riktas i fortsättningen till de grupper som behöver stödet mest. Under 2024 slopas det förvärvsinkomstavgift som är förenat bostadsbidraget, bassjälvriskandelen för bostadsbidraget höjs och nivån på bidraget justeras. Vidare förenhetligas kommungrupperna i fråga om bostadsbidraget. I fortsättningen beviljas inte heller bostadsbidrag för ägarbostäder. Från och med ingången av 2025 införs förmögenhetsprövning för bostadsbidrag och företagarnas faktiska inkomster börjar beaktas. Med beaktande av ökningen av utgifterna för utkomststödet minskar reformerna av bostadsbidraget anslagsbehovet med ca 330 miljoner euro i slutet av ramperioden. Med beaktande av indexfrysningen blir den nominella effekten ca 100 miljoner euro större.

I utkomststödet förtydligas sättet att beräkna sådana godtagbara boendeutgifter som berättigar till stöd, vilket minskar anslagsbehovet med 7 miljoner euro 2024 och med 31 miljoner euro från och med 2025. Avsikten är att utkomststödet ska reformeras så att det stärker individens förmåga att klara sig på egen hand och ger stödet en tydligare karaktär av en förmån som hör till grundskyddet, beviljas i sista hand och kräver prövning. Reformen bereds så att den stärker de offentliga finanserna med 70 miljoner euro. Effekterna börjar märkas stegvis från och med 2026.

När det gäller utkomstskyddet för arbetslösa upphör systemet med alterneringsledighet och vuxenutbildningsstödet från och med den 1 augusti 2024. Från ingången av 2024 ändras självriskdagarna inom utkomstskyddet för arbetslösa från 5 till 7 dagar och periodiseringen av semesterersättningarna återinförs. Utkomstskyddets skyddade belopp och barnförhöjningarna inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas från och med den 1 april 2024. Förlängningen av arbetsvillkoret till 12 månader och det inkomstbaserade arbetsvillkoret träder i kraft den 1 januari 2024, men de ska tillämpas först från och med den 1 september 2024. Syftet med tilläggsbudgetförslaget är att från och med den 1 september 2024 sätta i kraft reformer genom vilka intjänandet av arbetsvillkoret i lönesubventionerat arbete och de åldersbundna undantagsbestämmelserna inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas och förtjänstskyddet graderas. Reformerna av utkomstskyddet för arbetslösa minskar anslagsbehovet under momenten för utkomstskydd för arbetslösa med ca 140 miljoner euro i slutet av ramperioden. Dessutom

syns en betydande del av effekterna i den andel som finansieras med arbetslöshetsförsäkringspremier. Reformerna ökar utgifterna för bostadsbidrag och utkomststöd med ca 120 miljoner euro i slutet av ramperioden. Därtill minskar indexfrysningen utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa nominellt med ca 160 miljoner euro på 2027 års nivå.

Inom utkomstskyddet för arbetslösa införs 2025 ett förfarande enligt vilket det för beviljande av arbetsmarknadsstödet språktillägg krävs att språkkunskaperna visas. Detta minskar anslagsbehovet med 20 miljoner euro i början av ramperioden och med 30 miljoner euro i slutet av ramperioden.

Som en sparåtgärd inom sjukförsäkringen sänks beloppet av rehabiliteringspenning under yrkesinriktad rehabilitering till samma nivå som den sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som beviljas rehabiliteringsklienter. Dessutom sänks minimibeloppet av rehabiliteringspenningen för unga och rehabiliteringspenningen för yrkesinriktad rehabilitering till rehabiliteringspenningens miniminivå. Åtgärdernas inverkan på sjukförsäkringen är en minskning på ca 30 miljoner euro på årsnivå.

Från och med ingången av 2025 återtas en lagändring som har gjort det möjligt för 16—29-åringar att få yrkesinriktad rehabilitering utan diagnos på sjukdom eller funktionsnedsättning. Inom sjukförsäkringen medför detta en minskning på 40 miljoner euro på årsnivå. Dessutom minskar indexfrysningen de statsfinansierade dagpenningarna nominellt med över 40 miljoner euro på 2027 års nivå.

Den ändring av sjukförsäkringslagen med stöd av vilken villkorlig ersättning för läkemedelspreparat har införts fortsätter till utgången av 2027. Detta minskar anslagsbehovet med 26,8 miljoner euro från och med 2026.

Från ingången av 2024 görs det en permanent nivåförändring i årssjälvrisker för läkemedelskostnader. Då slopas permanent den indexhöjning av årssjälvrisker (cirka 7,8 procent) som inte gjordes vid ingången av 2023. Ändringen ökar statens utgifter med ca 11 miljoner euro från och med 2024.

Som en del av apoteksreformen genomförs en reform av apoteksekonomi där man genom att justera nivåerna på läkemedelstaxan och apoteksskatten uppnår en spareffekt på 30 miljoner euro. Det har inte ännu dragits upp några riktlinjer för hur reformen ska genomföras i detalj.

För genomförandet av en tillväxtstrategi inom hälso- och välfärdssektorn anvisas 10 miljoner euro 2024—2025.

I enlighet med regeringsprogrammet anvisas för social rättvisa 20 miljoner euro 2024, 33 miljoner euro 2025, 38 miljoner euro 2026 och 40 miljoner euro från och med 2027. Som en del av denna helhet återinförs ersättningen för celiaki från och med 2025, vilket ökar behovet av anslag för förmånerna med 9 miljoner euro. Därutöver beräknas välfärdsområdenas kostnader öka med 1 miljon euro per år till följd av kostnaderna för diagnostisering av celiaki. För genomförandet av programmet för suicidprevention anvisas årligen 0,3 miljoner euro åren 2024—2027. Dessutom anvisas 3 miljoner euro per år för att permanenta stödet till livsmedelshjälpsorganisationer. Till den del finansieringen av social rättvisa ännu inte har riktats till exakta åtgärder finns det en ramreservering.

För investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet anvisas under huvudtiteln sammanlagt ca 120 miljoner euro åren 2024—2027. Av detta belopp anvisas ca 65 miljoner euro för en höjning av FPA-ersättningen för läkares mottagningsarvoden 2024, 10 miljoner euro för digitaliseringsprogrammet för social- och hälsovården, 9 miljoner euro för ett nationellt hälso- och välfärdsprogram, 9 miljoner euro för programmet för ett gott arbete och 27 miljoner euro för programmet för att stödja äldre personers funktionsförmåga, förmåga att klara sig hemma och närstående vårdare.

Under ramperioden anvisas sammanlagt 8,6 miljoner euro för särskild omsorg och narkotikaförebyggande arbete som riktar sig till unga.

Den indexfrysning av bostadsbidraget för pensionstagare som träder i kraft 2024 minskar anslaget under folkpensionsmomentet nominellt med ca 90 miljoner euro i slutet av ramperioden.

För omkostnaderna för enheten för hälso- och sjukvård för fångar, som lyder under Institutet för hälsa och välfärd, föreslås 0,5 miljoner euro för ökade kostnader för läkemedel som används vid substitutionsbehandling och 0,2 miljoner euro för utbyggnad av Vanda fängelse 2025—2027.

För den riksomfattande informationshanteringen inom social- och hälsovården föreslås ett anslag på sammanlagt ca 59 miljoner euro åren 2025—2027. I beloppet ingår 6 miljoner euro för digitaliseringsprogrammet för social- och hälsovården.

Till social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025. Besparingarna gäller alla ämbetsverk och inrättningar inom förvaltningsområdet, inkl. Arbetshälsoinstitutet och FPA, samt utbildningsersättningar.

För Strålsäkerhetscentralens omkostnader föreslås 1,65 miljoner euro för 2025—2027 för förberedelser inför ett säkert ibruktagande av små modulära reaktorer (SMR) och för en totalreform av kärnenergilagen.

För statsbidraget för utgifterna vid Arbetshälsoinstitutet föreslås ett tilläggsanslag på 0,6 miljoner euro för lönejusteringar och 0,3 miljoner euro för kompensation för hyreshöjningar åren 2025—2027.

För utveckling av effektiviteten inom social- och hälsovården anvisas ett fast anslag på 8 miljoner euro per år.

Den statliga finansieringen till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå samt forskning på universitetsnivå inom socialt arbete anvisas ett tillägg på 5 miljoner euro åren 2024—2027.

Finansieringen av läkar- och sjukvårdshelikopterverksamheten höjs permanent med 0,8 miljoner euro från och med 2025 för att anslaget ska räcka till efter prishöjningarna, särskilt för flygverksamheten och förvaltningsverksamheten vid basen i Kouvola. På grund av ökade operativa kostnader och kostnader för tagande i bruk av basen i Kouvola föreslås ett anslag på 2,8 miljoner euro för 2024. På grund av ökade kostnader för byggande av basen i Birkala föreslås dessutom ett anslag på 6,4 miljoner euro för 2024.

För statsunderstöd till utvecklingscentret för patient- och klientsäkerhet i Österbottens välfärdsområde föreslås ett anslag på 1,1 miljoner euro under ramåren.

För att beakta de ökade kostnaderna för producenter av skyddshemstjänster anvisas en nivåförhöjning på 1 miljon euro från och med 2024.

För anskaffning av vacciner anvisas en nivåförhöjning på sammanlagt 4,4 miljoner euro på grund av höjda vaccinpriser.

För att etablera projektet Ta hand om bonden som en bestående verksamhetsmodell anvisas en nivåförhöjning på 2 miljoner euro.

I understöden till föreningar och stiftelser för främjande av hälsa och social välfärd görs i enlighet med regeringsprogrammet en sänkning av nivån på statsunderstöden som är 50 miljoner euro i början av ramperioden och 100 miljoner euro i slutet av ramperioden. Nivån på understödsmomentet sjunker till 282,8 miljoner euro i slutet av ramperioden.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Under miljöministeriets huvudtitel stiger den totala anslagsnivån inom budgetekonomin från 241 miljoner euro i början av ramperioden till 244 miljoner euro 2027. I slutet av ramperioden anvisas 56 procent av förvaltningsområdets anslag för miljö- och naturvårdsutgifter, 16 procent för utgifter för boende och byggande och 28 procent för omkostnader. Till miljöministeriets förvaltningsområde hör utöver anslagen i statens budgetekonomi också Statens bostadsfond och Oljeskyddsfonden, som är fonder utanför budgeten. I enlighet med regeringsprogrammet överförs de understöd som beviljas ur Statens bostadsfond till ramstyrningen av statsfinanserna. Bostadsfondens understöd beräknas 2024 uppgå till ca 71 miljoner euro och åren 2025—2027 till ca 51 miljoner euro per år. Oljeskyddsfondens verksamhet upphör vid utgången av 2024 och miljöskadefonden, som är en ny fond utanför budgeten, inleder sin verksamhet 2025.

Anslagen för naturvård anvisas för genomförandet av programmen METSO och Helmi samt för målen enligt EU:s strategi för biologisk mångfald. Som helhet betraktat beräknas anslagen för naturvård inom miljöministeriets förvaltningsområde uppgå till ca 94—95 miljoner euro per år. Finansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsutgifter uppgår i slutet av ramperioden till 47,4 miljoner euro, men i beloppet har inte den besparing i omkostnaderna som görs senare beaktats. Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattendragen fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård och satsningarna fokuserar särskilt på att förbättra Skärgårdshavets tillstånd.

För förebyggande och eftervård av miljöskador anvisas 1,8—2,4 miljoner euro per år, varav ca 1,6 miljoner euro per år används för att förebygga miljöskador vid gruvan i Hitura. Under ramperioden anvisas 5,8 miljoner euro för olika utgifter för miljövård, såsom miljöforskning, istandsättning av miljön och utveckling av miljöuppgifterna och den cirkulära ekonomin. För klimatpanelens verksamhet och för klimatprojekt anvisas ca 1,3 miljoner euro per år.

För Finlands miljöcentrals verksamhet anvisas 28—30 miljoner euro per år. För organisationsunderstöden inom miljöministeriets ansvarsområde anvisas under ramperioden 2,1—2,2 miljoner euro per år och för utgifter för internationellt samarbete anvisas 2,2 miljoner euro per år.

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet anvisas 6,2 miljoner euro per år för omkostnader. För understöd för vård av byggnadsarvet reserveras 1,7 miljoner euro per år.

Ur Statens bostadsfond beviljas under ramperioden stöd för bostadsbyggande. Beslut om fullmakten att godkänna räntestödslån och om maximibeloppet av olika borgensförbindelser fattas i samband med budgetpropositionen. Ramperioden omfattar ingen finansiering av de understöd för kommunal teknik och startbidrag som faller inom ramen för avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT). Husbolag som har ekonomiska svårigheter kan beviljas understöd till ett belopp av 2,6 miljoner euro per år. Fullmakten för rivningsackord och begränsningsackord uppgår till sammanlagt 8 miljoner euro per år och fullmakten för rivningsunderstöd till 5 miljoner euro per år. Forsknings- och utvecklingsverksamheten vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet anvisas 0,7 miljoner euro per år.

Under ramperioden ökar anslagen för förvaltningsområdet i synnerhet på grund av den nationella medfinansieringen av lånegarantiprogrammet InvestEU, vilken uppgår till sammanlagt 45,7 miljoner euro under åren 2025—2027.

För digitaliseringen av informationshanteringen inom kommunernas och landskapsförbundens områdesanvändning och byggande anvisas under en övergångsperiod 4 miljoner euro per år 2024—2026.

De viktigaste nya besluten och ändringarna

I enlighet med regeringsprogrammet anvisas för genomförandet av programmet för effektiviserat vattenskydd och Skärgårdshavsprogrammet tilläggsanslag på 6 miljoner euro per år 2024 och 2025, 8 miljoner euro 2026 och 10 miljoner euro 2027. För genomförandet av livsmiljöprogrammet HELMI ökas finansieringen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter med 4 miljoner euro per år.

Skyldigheten att utarbeta kommunala klimatplaner slopas, vilket minskar utgifterna med ca 2,8 miljoner euro per år.

I ramperioden ingår en årlig besparing i det investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov som beviljas ur Statens bostadsfond. Besparingen uppgår till 27 miljoner euro 2024 och den årliga besparingen på 47 miljoner euro enligt regeringsprogrammet genomförs från och med 2025. Efter besparingen stöds förbättrandet av utbudet av bostäder för de svagaste grupperna genom investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov till ett belopp av 63 miljoner euro 2024 och 43 miljoner euro per år 2025—2027.

I enlighet med regeringsprogrammet ingår i ramperioden en årlig besparing på 2 miljoner euro i boenderådgivningen, för vilken används 2,3 miljoner euro per år under ramperioden. I reparationsunderstöden görs en årlig besparing på 5 miljoner euro, varefter det för stöden reserveras anslag på 7,6—9,6 miljoner euro per år.

Till miljöministeriets huvudtitel riktas i enlighet med regeringsprogrammet en omkostnadsbesparing från och med 2025. Besparingen ingår i de totala beloppen och fördelas närmare inom förvaltningsområdet i planen för de offentliga finanserna våren 2024.

Inom ramen för REPowerEU-finansieringen anvisas miljöministeriets förvaltningsområde under ramperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20,5 miljoner euro, varav merparten används för ett forskningsprojekt inom stödsystemet för kunskapsbaserat beslutsfattande. Dessutom ska anslaget användas för att utveckla miljötillståndsprocessen och göra den smidigare.

Från Statens bostadsfond görs 2024—2026 extra intäktsföringsföringar till statsbudgeten till ett belopp av sammanlagt 800 miljoner euro för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet.

5.3.2. Förvaltning och projekt som gäller informationssystem

Effektivisering av statsförvaltningens och den övriga offentliga sektorns verksamhet

Under ramperioden bereds och genomförs produktivhetsprogram för förvaltningsområdena i enlighet med regeringsprogrammet. Centrala element i programmen är strukturella åtgärder, ökning av inkomsterna, utnyttjande av digitaliseringen, effektivisering av användningen av lokaler samt omorganisering av uppgifterna.

En central åtgärd i produktivetsprogrammet är att myndighetskommunikationen i första hand ska ske digitalt. Genom att man övergår till att prioritera digitala tjänster och möjliggör automatiserade myndighetsbeslut uppnås besparingar och effektivare processer. Valtori styrs att bereda förslag till produktivetsåtgärder inom icke branschspecifika IKT-tjänster.

Ekonomi- och personalförvaltning

Produktiviteten vid statens ekonomi- och personalförvaltning förbättras genom att man fortsätter koncentrera uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning, förenhetligar arbetssätten och utvecklar de för statsförvaltningen gemensamma datasystemen för ekonomi- och personalförvaltning.

Statens centralbokföring revideras och ett utvidgat statsbokslut införs i enlighet med projektet för utveckling av statsbokslutet och koncernredovisningen. Målet är att statens nya utvidgade bokslut ska upprättas för första gången för 2025. I informationssystemet Kieku genomförs fram till 2027 en betydande och nödvändig teknisk reform (av SAP-systemet), som också omfattar informationssystemen för personalförvaltning. Även statens ram- och budgetinformationssystem förnyas under ramperioden. Åren 2024—2027 förbättras den lagstadgade annonseringstjänsten för offentlig upphandling Hilma med särskild fokus på basfunktionerna för konkurrensutsättning, användarupplevelsen för upphandlande enheter och anbudsgivare och bättre möjligheter att använda informationen.

Ämbetsverken och Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning fortsätter att målmedvetet utveckla statens personalförvaltning. Målet är att statens personalförvaltning fram till 2029 ska effektiveras med 304 årsverken jämfört med nivån 2018. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning vidareutvecklar tillgängligheten och funktionerna i informationssystemet Kieku och skapar beredskap för en höjning av nivån enligt färdplanen för utveckling av servicecentret.

Utveckling av offentliga upphandlingar

Offentliga upphandlingars produktivitet och verkningsfullhet förbättras genom att de gemensamma målen för den offentliga sektorn främjas och uppföljs. I åtgärdsprogrammet för verkningsfull offentlig upphandling ingår en nationell strategi för offentlig upphandling som styr utvecklingen av upphandlingarna. Utvecklingsåtgärderna täcker all upphandling inom den offentliga sektorn. Målen i strategin för offentlig upphandling gäller också välfärdsområdena. Välfärdsområdena stöds i att bygga upp och utveckla upphandlingsverksamheten, i synnerhet med tanke på kunskapsbaserad ledning och verkningsfullhet genom att information tillhandahålls i lättillgänglig form till stöd för den strategiska ledningen av upphandlingar. Programmet för offentlig upphandling stöder också bättre kompetens och produktivitet i offentliga upphandlingar inom kommunsektorn. Hansel Ab, Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori och Senatfastigheter tar in målen för den nationella upphandlingsstrategin i de centraliserade upphandlingarna och ramavtalen.

Genomförandet av strategin för offentlig upphandling mäts regelbundet med strategiska effektindikatorer och nya utvecklingsåtgärder tas in utgående från mätningen. En aktuell lägesbild av de offentliga upphandlingarna i Finland skapas och likaså en nationell informationsarkitektur som stöder analyser och utveckling av upphandlingars verkningsfullhet på nationell nivå. Gemensamma nätverk för den offentliga och den privata sektorn stöder utnyttjandet av potentialen och möjligheterna hos offentliga upphandlingar och spridningen av bästa praxis.

Statens investeringar i lokaler

Målet för den godkända lokalstrategin är att lokalerna stöder en resultatrik verksamhet. Genom utveckling av lokalerna främjas smidigare arbete och skötsel av ärenden samt förbättras

kostnadseffektiviteten. Det ökade distansarbetet och multilokala arbetet påverkar användningen av lokalerna och minskar behovet av lokaler. Mätningar av nyttjandegraden visar att närvaronivån i statens kontorslokaler är ca 25 procent av personalen. Avsikten är att före utgången av årtiondet införa ett omfattande lokalprogram och sammanvändning av lokalerna så att personalen vid olika ämbetsverk kan arbeta i samma lokaler. Sammanvändningen ökas också inom den offentliga sektorn i synnerhet vid gemensamma kundserviceställen.

Som en del av statsförvaltningens produktivetsprogram inleds ett lokalprogram för den offentliga sektorn. Målet för lokalprogrammet är en avsevärd effektivisering av lokalkostnaderna inom den offentliga sektorn och att hitta lösningar på frågor som gäller lokal tillgångarna hos staten, välfärdsområdena och kommunerna. Samtidigt effektiviseras genomförandet av statens lokalprogram och dess mål uppdateras så att de motsvarar arbetssätten efter pandemin.

Säkerheten och funktionssäkerheten i fastigheter som ägs av staten och används av statliga myndigheter ökas för att säkerställa kontinuiteten för verksamhet av kritisk betydelse vid de centrala statliga myndigheterna, inklusive under störnings- och undantagsförhållanden. Under ramperioden vidtas betydande korrigerande och förstärkande åtgärder för att trygga tillgången på el, värme och vatten och för att säkerställa dataförbindelserna i statens kritiska lokaler. Riktlinjerna för nivån på investeringsfullmakten samt för servicemålen och övriga verksamhetsmål för Senatkoncernens affärsverk dras upp i samband med beredningen av budgetpropositionerna.

Reform av statens service- och lokalnätverk

Syftet med projektet är att stegvis samla de statliga ämbetsverkens kundbesök till gemensamma serviceställen för den offentliga förvaltningen, vilka i stor omfattning också tillhandahåller kommunernas och Folkpensionsanstaltens tjänster samt i tillämpliga delar välfärdsområdenas tjänster. Ett ytterligare syfte är att minska antalet kontorslokaler inom staten och behovet av grundlig renovering av dem samt att öka sammanvändningen av lokalerna. Reformen hänför sig till genomförandet av strategin för den offentliga förvaltningen, strategin för regional närvaro och statens lokalstrategi. Avsikten är att reformen genomförs före 2030 och målet är att uppnå besparingar på 50 miljoner euro per år.

Reform av statens regionförvaltning

Syftet med reformen av statens regionförvaltning är att göra tillståndsprocesserna smidigare och att stärka en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis som är oberoende av region. Huvudprincipen är att förvaltningen ska vara sektorsövergripande. I första hand innebär detta att tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna koncentreras till ett nytt sektorsövergripande ämbetsverk som övertar de uppgifter som regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sköter samt vissa uppgifter inom NTM-centralernas ansvarsområde för miljö. För den förvaltning som nu är organiserad vid NTM-centralerna ska utgångspunkten vara en sektorsövergripande statlig regionförvaltning. Den ska samlas hos områden som är starkare än de nuvarande, vid livskraftscentraler.

I projektet säkerställs det att övergångsfasen inte äventyrar smidigheten i ämbetsverkens pågående tillstånds- och tillsynsprocesser. Samtidigt beaktas statsförvaltningens produktivetsprogram och behovet av att anpassa omkostnaderna.

Informationssystemprojekt

Projekt och beslut vars finansiering faller inom ett visst förvaltningsområde behandlas i avsnitt 5.3.1 och projekt som gäller välfärdsområdena i avsnitt 6.

I ramen har det för åren 2024—2027 även reserverats ca 12—32 miljoner euro per år för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt inom de

olika förvaltningsområdena. Åtagandet baserat på samarbetsavtalen är att finansiera projekten med ca 24,5 miljoner euro 2024, ca 10,5 miljoner euro 2025, ca 3,8 miljoner euro 2026 och ca 1,0 miljon euro 2027. Nya avtal kan ingås för 7,5 miljoner euro 2024, 18,8 miljoner euro 2025, 18,8 miljoner euro 2026 och 10,8 miljoner euro 2027.

De viktigaste informationssystemprojekten under ramperioden är för närvarande projektet för ett starkare rättsskydd för medborgarna med digitalisering, som genomförs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, ARVO-projektet i Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter, miljöministeriets projekt för att förbättra produktiviteten genom utveckling av digitaliseringen av miljötillstånds- och övervakningsförfarandena, statsrådets kanslis projekt för förenhetligande av statsrådets grundläggande informationsteknik och projektet för utveckling av justitieförvaltningens molntjänster och applikationstjänster.

För att den planerade finansieringen ska kunna tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt precisa bland annat i fråga om kostnader som kommer att uppstå eller falla bort, projektets genomförbarhet och finansieringen av den löpande servicen. När det gäller projekt som kräver utlåtande av finansministeriet enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och statsrådets förordning om utlåtandeförfarandet i ärenden som gäller förändringar i informationshanteringen (1301/2019) får utlåtandet inte innehålla ställningstaganden som hindrar eller avsevärt fördröjer projektets framskridande. Finansministeriet förutsätter i regel att den för staten gemensamma projektportföljtjänsten används för uppföljning av projekten.

För åren 2024—2027 reserveras sammanlagt ca 74 miljoner euro för utveckling och stegvist införande av en ny lösning för kommunikationstjänster som ska ersätta den nuvarande myndighetsradionättjänsten VIRVE, samt 8 miljoner euro per år för elektronisk autentisering.

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin

År 2024 förväntas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 76,3 miljarder euro. Skatteinkomsternas andel av de ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin är i genomsnitt 90 procent under ramperioden. I slutet av ramperioden beräknas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 81,9 miljarder euro, varav skatteinkomsternas andel beräknas vara 73,6 miljarder euro. Prognosen för skatteinkomsterna baserar sig på finansministeriets bedömning av den totalekonomiska utvecklingen på medellång sikt enligt prognosen från september.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Genom sin skattepolitik strävar statsminister Orpos regering efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. Regeringen skärper inte den totala skattegraden genom sina beslut.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet görs en indexjustering i beskattningsgrunderna för skatten på förvärvsinkomster på samtliga inkomstnivåer. År 2024 ändras dimensioneringen av indexjusteringen så att en andel som motsvarar sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremien med 0,2 procentenheter riktas till staten så att de inbesparingar som gäller Sysselsättningsfonden kan styras till att stoppa statens skuldutveckling. Dessutom lindras beskattningen av arbete stegvis med betoning på låg- och medelinkomsttagare.

Skatteinkomsterna ökas av att de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent överförs till skattesatsen på 14 procent, med undantag för tidningar

och tidskrifter. Dessutom ökar skatteinkomsterna bland annat genom en fortsättning av den temporära höjningen på 2 procentenheter för den högsta skattegraden i statens inkomstskatteskala, genom en höjning av självriskan för resekostnadsavdraget, genom reformen av bonuspraxis inom finansbranschen och genom en omfördelning av det åldersbaserade höjda arbetsinkomstsvdraget. Nikotinpåsar ska omfattas av tobaksbeskattningen, punktskatten på tobak skärps och punktskatten på läskedrycker höjs. Nivån på gruvmineralskatten ses över och en andra skatteklass fastställs. Skatteinkomsterna ökar också till följd av att skatten på starka alkoholdrycker och viner höjs och en vinjettavgift införs.

Skatteinkomsterna minskar på grund av en förlängning av den temporära höjningen av hushållsavdraget, en höjning av det maximala insättningsbeloppet på aktiesparkonton och en höjning av utjämningsreserveringen för jordbruket. Därutöver görs en barnförhöjning i arbetsinkomstsvdraget. Inkontinensskydd, menstruationsskydd och barnblöjor överförs till mervärdesskattesatsen på 14 procent. Dessutom sänks fordonsskattens grundskatt och beskattningen av öl. Skatteinkomsterna minskas också av en sänkning av dröjsmålsräntan på arvsskatt och en förlängning av betalningstiden samt av den fortsatta halveringen av farledsavgiften.

Punktskatten på drivmedel sänks vid ingången av 2024 för att kompensera för den genomsnittliga höjningen av bränslepriserna som följer av höjningen av distributionsskyldigheten enligt regeringsprogrammet. Därtill sänks bränsleskattens koldioxidkomponent senare under ramperioden.

År 2024 införs en tilläggsskatt för stora koncerner. Skatten grundar sig på rådets direktiv och ska betalas första gången 2026. Skatteprocentsatsen för mark åtskils från den allmänna fastighetsskatteprocentsatsen och dess nedre gräns höjs till 1,3 procent från och med 2024, vilket ökar fastighetsskatteinkomsterna i de 245 kommuner där den allmänna fastighetsskatteprocentsatsen för närvarande är lägre.

Effekten av de centrala ändringarna i beskattningsgrunderna på statens skatteinkomster på årsnivå, årlig förändring, mn euro

	2024	2025	2026	2027
Indexjustering i beskattningen av förvärvsinkomster	-545	-644	-585	-585
Avkastning som inflyter genom underdimensionerad indexjustering	138			
Höjning av arbetsinkomstsvdraget med betoning på låg- och medelinkomsttagare	-97	-97	-97	-10
Införande av barnförhöjning av arbetsinkomstsvdraget		-90		
Omfördelning av höjningen av det åldersbaserade arbetsinkomstsvdraget	35			
Förlängning av giltighetstiden för den högsta skattegraden i statens inkomstskatteskala	39			
Reform av bonuspraxis inom finansbranschen		30		
Höjning av självriskan för resekostnadsavdraget till 900 euro	29			
Förlängning av försöket med hushållsavdrag med ett år och utvidgning av avdragets tillämpningsområde	-42			
Höjning av det maximala sparbeloppet på aktiesparkonton till 100 000 euro	-5	-5	-5	-5
Höjning av utjämningsreserveringen för jordbruket till 25 000 euro	-9			7
Harmonisering av den skattemässiga behandlingen av hyresinkomster från jordbruket	15			
Höjning av skogsavdraget		-5	-5	-5

	2024	2025	2026	2027
Åtskiljande av fastighetsskattesatsen för mark från den allmänna fastighetsskattesatsen	-7			
Överföring av produkter och tjänster som omfattas av mervärdesskattesatsen på 10 % (exkl. tidningar och tidskrifter) till mervärdesskattesatsen på 14%		205		
Överföring av inkontinensskydd, menstruationsskydd och blöjor till mervärdesskattesatsen på 14 %		-10		
Höjning av punktskatten på starka alkoholdrycker och viner	40			
Sänkning av punktskatten på öl	-25			
Höjning av punktskatten på tobak			50	50
Höjning av punktskatten på läskedrycker		20	10	
Sänkning av koldioxidkomponenten i bränslebeskattningen			-50	-50
Kompensering av höjningen av distributionsskyldigheten genom lindring av bränsleskatten	-168			
Sänkning av fordonsskattens grundskatt		-50		
Införande av vinjettavgift			15	
Förlängning av betalningstiden för arvsskatt till 10 år och sänkning av dröjsmålsräntan	-3		-20	1.
Fortsatt halvering av farledsavgiften	-36			
Tilläggs-skatt för stora koncerner			20	
Höjning av gruvmineralskatten			2	5

Utvecklingen av skatteinkomsterna 2024—2027

Intäkterna från **förvärvs- och kapitalinkomstskatt** beräknas öka med i genomsnitt ca 5,8 procent under ramperioden. Ökningen är snabbast 2024. Prognosen för förvärvsinkomstskatten baserar sig på prognoser för utvecklingen av skattepliktiga förvärvs- och kapitalinkomster. Löneinkomsterna beräknas öka med 3,7 procent 2024 och därefter med i genomsnitt 3,7 procent per år. Pensionsinkomsterna beräknas öka med 6,7 procent 2024 och därefter med i genomsnitt 3,2 procent. Kapitalinkomsterna beräknas öka med 2,3 procent 2024 och därefter med i genomsnitt 3,0 procent per år. Intäkterna från förvärvs- och kapitalinkomstskatten påverkas också av de ovan nämnda skatteändringarna enligt regeringsprogrammet.

Intäkterna från **samfundsskatten** beräknas öka 2024—2027 med i genomsnitt ca 4,3 procent per år. Prognosen för intäkterna från samfundsskatten baserar sig på utvecklingen av rörelseöverskottsprognosen enligt nationalräkenskaperna. Intäkterna från samfundsskatten ökar under ramperioden även bl.a. av att den dubbla avskrivningen på maskiner och anläggningar upphör 2026.

Intäkterna från **mervärdesskatten** beräknas 2024—2027 öka med i genomsnitt 3,4 procent. Tillväxtprognosen baserar sig främst på utvecklingen i fråga om hushållens konsumtionsutgifter. Intäkterna från mervärdesskatten beräknas öka under ramperioden i enlighet med skattebasen. Mervärdesskatteintäkterna ökar från och med 2025 till följd av ändringarna i skattesatserna i enlighet med regeringsprogrammet.

Intäkterna från **punktskatter** beräknas 2024—2027 i sin helhet minska med i genomsnitt 3,2 procent per år. Minskningen förklaras i synnerhet av att energiskatteintäkterna minskar med i genomsnitt 5,1 procent per år. Intäkterna från punktskatter minskar på grund av minskad skattepliktig konsumtion och skattesänkningar inom energibeskattningen och också t.ex. på grund av en ökad andel biodrivmedel som beskattas lindrigare.

Intäkterna från **bilskatten** beräknas minska med i genomsnitt 19,1 procent per år. Intäkterna från bilskatten minskar framför allt på grund av den förväntade ökningen av försäljningsandelen för elbilar under ramperioden. Beloppet av bilskatten beror på fordonets allmänna detaljhandelsvärde och på koldioxidutsläppsvärdet. Den ökade försäljningsandelen för bilar med låga utsläpp sänker således den genomsnittliga bilskatten.

I **fordonsskatten** ingår en grundskatt som tas ut på basis av koldioxidutsläpp samt en drivkraftsskatt som tas ut för andra än bensindrivna person- och paketbilar samt lastbilar. Intäkterna från fordonsskatten beräknas minska med i genomsnitt 2,9 procent per år, till stor del på grund av en minskning av det genomsnittliga koldioxidutsläppsvärdet för bilbeståndet.

Lotteriskatt inflyter i huvudsak från lotterier som anordnas med ensamrätt. När den temporära sänkningen av lotteriskattesatsen som varit i kraft 2021—2023 upphör beräknas intäkterna från lotteriskatten öka med ca 70 miljoner 2024 och i fortsättningen uppgå till i genomsnitt 156 miljoner euro per år 2025—2027.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Den största enskilda posten i statens inkomster av blandad natur utgörs av överföringar från Statens pensionsfond för att finansiera pensionsutgifterna. Under ramperioden ökar den andel av pensionsutgifterna som finansieras genom överföringen från 41 procent 2024 till 44 procent 2027 när fonderingsmålet för fonden har uppnåtts.

Inkomsterna från EU ingår i beloppet av inkomster av blandad natur. Ur EU:s återhämtningsinstrument antas det 2024—2026 inflyta inkomster till ett belopp av i genomsnitt 0,5 miljarder euro per år, vilket är ca 0,2 miljarder euro mer än vad som uppskattades i det föregående rambeslutet. Ökningen beror på ändringar i den tidsmässiga fördelningen så att de inkomster från återhämtningsinstrumentet som tidigare budgeterats för 2023 har överförts till 2024. Från Statens bostadsfond görs 2024—2026 extra intäktsföringsföringar till statsbudgeten till ett belopp av sammanlagt 800 miljoner euro för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet, vilket höjer beloppet av inkomster av blandad natur. Intäktsföringen är 500 miljoner euro 2024, 200 miljoner euro 2025 och 100 miljoner euro 2026. I intäktskalkylen för inkomster av blandad natur ingår också en höjning av avgifterna för trafikförseelse med 5 miljoner euro per år i enlighet med regeringsprogrammet. I sin helhet uppgår statens inkomster av blandad natur 2024—2027 till i genomsnitt 6,5 miljarder euro, vilket är 0,5 miljarder euro mer än i det föregående rambeslutet.

Åren 2024—2027 beräknas statens inkomster från vinstutdelning uppgå till 1 150 miljoner euro per år. I inkomstposten för inkomster från vinstutdelning och försäljning av aktier ingår från och med 2024 även avkastningen av penningspelsverksamhet, som beräknas uppgå till 673 miljoner euro 2024 och därefter till 682 miljoner euro. Avkastningen av penningspelsverksamhet budgeterades under tidigare år som en del av inkomsterna av blandad natur.

Finansministeriets uppskattning av ordinarie inkomster inom budgetekonomin 2023—2027, md euro

	2023	2024	2025	2026	2027	2024—2027 genomsnittlig förändring per år, %
	budgeterad					
Skatteinkomster sammanlagt	64,4	66,8	68,8	71,3	73,6	3,4

	2023	2024	2025	2026	2027	2024—2027 genomsnittlig förändring per år, %
	budgeterad					
— skatt på förvärvs- och kapitalinkomster	23,9	26,6	27,7	28,9	29,9	5,8
— samfundsskatt	6,0	6,0	6,2	6,6	7,1	4,3
— mervärdesskatt	22,2	22,6	23,5	24,4	25,4	3,4
— punktskatter	7,4	7,0	6,8	6,7	6,5	-3,2
— övriga skatteinkomster	4,9	4,6	4,7	4,7	4,6	-1,5
Inkomster av blandad natur	6,6	7,2	6,4	6,3	6,0	-2,1
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	1,9	2,2	2,2	2,2	2,2	3,9
— Utdelningsinkomster och inkomster av försäljning av aktier	1,6	1,8	1,8	1,8	1,8	3,1
Inkomster sammanlagt¹	73,0	76,3	77,5	79,9	81,9	2,9

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balansen och skulden i statens budgetekonomi

Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på 11,5 miljarder euro år 2024, vilket är 1,4 miljarder euro mer än vad som budgeterats för 2023 (inkl. den andra tilläggsbudgetpropositionen). Åren 2024—2027 är underskottet i genomsnitt 11,5 miljarder euro. I det tekniska rambeslut våren 2023 var underskottet i genomsnitt 11,7 miljarder euro.

Under det senaste året har den allmänna räntenivån stigit kraftigt i och med att penningpolitiken har skärpts för att dämpa inflationsutvecklingen. När inflationen avtar förutspås räntestegringen stanna upp. Jämfört med vårens tekniska rambeslut blir utgifterna för skuldhantering i genomsnitt ca 0,1 miljarder euro mindre per år än beräknat. Detta beror på att den förväntade utvecklingen av de långa räntorna blivit måttfullare och på att behovet av upplåning under ramperioden blir något mindre än vad som beräknades på våren bl.a. till följd av sparåtgärderna enligt regeringsprogrammet. De årliga ränteutgifterna beräknas stiga från det beräknade beloppet på 3,2 miljarder euro 2024 till 3,7 miljarder euro före utgången av ramperioden. Enligt finansministeriets konjunkturprognos hålls de långa räntorna så gott som oförändrade under ramperioden och är något över tre procent, medan de korta räntorna beräknas sjunka till två procent före utgången av ramperioden.

Statsskulden beräknas uppgå till 163 miljarder euro i slutet av 2024, vilket är 56 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Statsskulden beräknas öka med i genomsnitt 11,5 miljarder euro under ramperioden eller knappt 7 procent per år. I slutet av 2027 beräknas statsskulden vara knappt 198 miljarder euro, vilket är 60 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2023—2027, md euro, gängse priser

	Budget + tilläggs- budget- prop. II	Budget- prop. 2024	2025	2026	2027
Budgetekonomins uppskattade inkomster sammanlagt ¹	73,1	76,3	77,5	79,9	81,9

	Budget + tilläggs- budget- prop. II	Budget- prop. 2024	2025	2026	2027
Budgetekonomins uppskattade utgifter sammanlagt, gånge priser ²	83,2	87,9	90,2	91,1	92,5
Uppskattning av budgetekonomins balans	-10,2	-11,5	-12,7	-11,3	-10,6
Statsskulden i förhållande till BNP, %	54	56	58	59	60

¹⁾ Inkluderar även återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gånge priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statsfinanserna utanför budgeten

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond, som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn), universiteten, universitetsfastighetsbolagen, Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, DigiFinland Oy, Finlogic Oy, FinnHEMS Oy, Fintraffic Sjötrafikledning Ab, Fintraffic Järnväg Oy, Fintraffic Väg Ab, Gasonia Oy, Governia Oy, Hansel Ab, HAUS Kehittämiskeskus Oy, Klimatfonden Ab, Självständighetsjubileets barnstiftelse sr, Nationalgalleriet, Leijona Catering Oy, Trafikstyrningsbolag Fintraffic Ab, Maakuntien tilakeskus Oy, Senatfastigheter, Solidium Oy, Suomen Malmijalostus Oy, Finlands Industriinvestering Ab, Finlandsbanan Ab, Tapio Ab, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab, Entimmeståget till Åbo Ab, Arbetshälsoinstitutet, Rundradion Ab och Studenternas hälsovårdsstiftelse (SHVS).

I nationalräkenskaperna har staten tio fonder som står utanför budgeten. Statliga fonder är Statens bostadsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Stabilitetsfonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden. Vid ingången av 2025 inleder den nya miljöskadefonden sin verksamhet, varvid Oljeskyddsfonden läggs ned.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering som innefattar bland annat inkomster av avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab grundar sig på med rundradioskatten täckta anslagsöverföringar till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Anslagsnivån är ca 594 miljoner euro under ramperioden 2025—2027.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tolv börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Avkastningen på Solidiums aktieinnehav var 5,4 procent under räkenskapsperioden 7/2022—6/2023. Solidiums styrelse har föreslagit vinstutdelning till finska staten till ett belopp av sammanlagt 290 miljoner euro för räkenskapsperioden 2022—2023. Substansvärdet av Solidium Oy:s innehav var ca 7,4 miljarder euro vid utgången av räkenskapsperioden.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. Avdelningen ansvarar dessutom för att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomin utanför statsbudgeten

Underskottet i fonderna utanför budgeten beräknas under ramperioden uppgå till i genomsnitt närmare 700 miljoner euro per år och utan finansoperationer är underskottet i genomsnitt över 900 miljoner euro per år. Underskottet i fondekonomin föranleds särskilt av den ökande intäktsföringen från Statens pensionsfond till statsbudgeten samt av ökningen av de räntestödsutgifter som betalas ur Statens bostadsfond. Från Statens bostadsfond görs 2024—2026 dessutom extra intäktsföringsföringar till statsbudgeten till ett belopp av sammanlagt 800 miljoner euro för finansiering av det investeringsprogram som fastställts i regeringsprogrammet. Andra fonder som visar underskott utifrån sina likvida medel är Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden och Gårdsbrukets utvecklingsfond. De övriga fonderna är nära balans eller uppvisar ett litet överskott.

En betydande del av de lån som fonderna beviljar och av de inkomster som kommer från återbetalningen av dessa lån hänför sig till Kärnavfallshanteringsfondens verksamhet. Avfallshanteringskyldiga har rätt att mot trygghande säkerheter få lån för viss tid. Inom denna verksamhet är de årliga variationerna stora. Bostadsfonden har inte längre beviljat nya lån efter 2007, och därför fortsätter minskningen i återbetalningen av lån som fonden beviljat.

De pensionsavgifter som Statens pensionsfond samlar in utgör en av de mest betydande inkomstposterna för fonderna. I övriga inkomster av skattenatur ingår de försörjningsberedskapsavgifter som tas ut i samband med punktbeskattningen av bland annat energiprodukter och elström samt de avgifter som Stabilitetsfonden tar ut hos bankerna. Inkomsterna och avgifterna av skattenatur minskar från 2023 till 2025 med sammanlagt uppskattningsvis 400 miljoner euro, när resolutionsfonden och insättningsgarantifonden inom Verket för finansiell stabilitet uppnår den målsatta nivån 2024. Från och med 2025 samlas det årligen in medel till resolutionsfonden och insättningsgarantifonden, om fondernas storlek underskrider målnivån t.ex. för att de garanterade insättningarna ökar.

Överföringarna till statsbudgeten hänför sig närmast till finansieringen av pensionsutgifterna samt till den ovannämnda extra överföringen från Statens bostadsfond. Av de pensioner som betalats ut fram till 2023 täcks 40 procent genom en intäktsföring från Statens pensionsfond. Från och med 2024 ökar intäktsföringen gradvis med en procentenhet per år tills den är 45 procent från och med 2028. På 2027 års nivå innebär ökningen av procentenheten för intäktsföringen från 40 procent till 44 procent en ökning av överföringen till budgeten med ca 200 miljoner euro.

Med stöd av den lag som stiftades i slutet av 2022 ersätter den nya miljöskadefonden Oljeskyddsfonden från och med 2025. Syftet med reformen är att säkerställa att verksamhetsutövarna ansvarar för finansieringen av bekämpningen av miljöskador inom ramen för det kollektiva ansvaret, om den egentliga skadevållaren är insolvent, försatt i konkurs eller okänd.

I Statsgarantifondens prognostiserande finansieringsanalys har man förberett sig på att åren 2023—2025 täcka det eventuella förlustbringande separata resultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialfinansieringsverksamhet. Risknivån för Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensstock steg till följd av coronaviruspandemin.

I enlighet med regeringsprogrammet överförs de understöd som beviljas ur Statens bostadsfond och Gårdsbrukets utvecklingsfond till ramstyrningen av statsfinanserna. De understöd som beviljas ur

bostadsfonden beräknas uppgå till ca 71 miljoner euro 2024 och ca 51 miljoner euro per år 2025—2027. De understöd som beviljas ur Gårdsbrukets utvecklingsfond beräknas uppgå till ca 10—11 miljoner euro per år 2024—2027.

Statliga fonder utanför budgeten, miljoner euro

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Skatter och inkomster av skattenatur sammanlagt	522	467	213	68	63	62
Inkomster av blandad natur	247	103	74	72	73	75
Pensionsavgifter	1 606	1 613	1 625	1 642	1 640	1 674
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	747	524	534	545	545	545
Överföringar från budgeten	605	580	594	597	597	597
Inkomster exkl. finansoperationer	3 726	3 287	3 040	2 925	2 918	2 953
Återbetalning av beviljade lån	1 967	1 700	330	311	1 739	270
Inkomster sammanlagt	5 693	4 987	3 370	3 236	4 657	3 224
Konsumtionsutgifter	238	292	220	219	216	214
Överföringsutgifter	1 139	1 168	1 044	1 134	1 124	1 006
Ränteutgifter	16	16	20	20	20	21
Överföringar till budgeten	1 984	2 119	2 784	2 543	2 492	2 445
Övriga utgifter	24	23	20	20	20	20
Utgifter exkl. finansoperationer	3 400	3 619	4 089	3 936	3 873	3 706
Beviljade lån samt övriga finansiella investeringar	1 522	1 457	9	9	1 553	-3
Utgifter sammanlagt	4 923	5 076	4 098	3 945	5 426	3 703
Över- eller underskott, netto	771	-88	-728	-709	-769	-479

Affärsverken

Staten har två affärsverk, Forststyrelsen och Senatfastigheter. På Senatfastigheter tillämpas lagen om statliga affärsverk (1062/2010). På Forststyrelsen tillämpas inte motsvarande lag, utan den omfattas av lagen om Forststyrelsen (234/2016) och lagen om statens skogsbruksaktiebolag (235/2016).

Forststyrelsen har till uppgift att använda, vårda och skydda statens direktägda obebyggda jord- och vattenegendom som är i Forststyrelsens besittning. Forststyrelsen bedriver affärsverksamhet och sköter lagstadgade offentliga förvaltningsuppgifter med budgetmedel. Skogsbruk och annan affärsverksamhet som sker på marknadsvillkor ska Forststyrelsen bedriva genom de dotterbolag som den äger. Forststyrelsens affärsverksamhet inom skogsbruket har bolagiserats till Metsähallitus Metsätalous Oy, som helt och hållet ägs av staten. Forststyrelsen besitter totalt ca 12,6 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden med ett balansvärde på ca 4,0 miljarder euro. Av detta är ca 2,6 miljarder euro grundkapital för affärsverksamhet med avkastningskrav. År 2024 uppgår intäktsföringen från Forststyrelsen till staten till 110 miljoner euro. Under den ägarpolitikperiod som löper ut har nivån på intäktsföringen varit 114 miljoner euro. En ny ägarpolitik för perioden 2024—2027 utarbetas hösten 2023.

Senatkoncernen omfattar Senatfastigheter samt Försvarsfastigheter, som inledde sin verksamhet vid ingången av 2021. Koncernen har till uppgift att i enlighet med målen i statens lokalstrategi ta fram arbetsmiljölösningar för kunderna och höja organisationernas prestationsförmåga inom statsförvaltningen. Affärsverksamheten grundar sig på utveckling av arbetsmiljöerna och fastighetsförmögenheten, uthyrning av lokaler samt tillhandahållande av lokaltjänster till kunderna.

Affärsverket kan tillhandahålla tjänster också för sådana sammanslutningar vars verksamhet huvudsakligen finansieras med anslag som tagits in i statsbudgeten. Beloppet av investeringsfullmakten för affärsverken inom Senatkoncernen bestäms under beredningen av budgetpropositionerna. Senatkoncernen verkar enligt företagsekonomiska principer. Åren 2024—2027 intäktas för koncernen 35—40 miljoner euro per år till statsbudgeten. Resultatet av koncernens uthyrningsverksamhet beräknas öka från 22 miljoner euro till 28 miljoner euro under samma period. Målet är att fastighetsförsäljningarna 2024—2027 ska uppgå till sammanlagt 100 miljoner euro per år.

5.7. Hållbar utveckling

Det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, sätter upp gemensamma mål för en hållbar utveckling för alla FN:s medlemsländer. Agenda 2030 syftar till en hållbar utveckling både när det gäller ekonomin, människors välfärd och miljön.

Målet med Finlands nya klimatlag är att säkerställa att Finland uppnår koldioxidneutralitet senast 2035. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering förbinder sig Finland till målen i klimatlagen.

Anslag som främjar koldioxidneutralitet och grön omställning i planen för de offentliga finanserna 2024—2027

Planen för de offentliga finanserna innehåller anslag som kan bedömas främja koldioxidneutralitet och grön omställning. Med anslagen främjas bl.a. en välmående miljö och natur samt den biologiska mångfalden exempelvis genom anskaffning av naturskyddsområden och genom utvecklingsarbete. Man strävar efter att minska utsläppen bland annat genom att stödja förnybar energi och främja kollektivtrafiken. Forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt främjar de bioekonomiska lösningarna och utvecklar Finland i riktning mot ett koldioxidsnålt samhälle. EU:s förgröningsstöd, miljöersättningar och främjande av ekologisk produktion har stor betydelse för att jordbruket ska utvecklas i en hållbar riktning med avseende på miljön. Anslag anvisas särskilt till arbets- och näringsministeriets, jord- och skogsbruksministeriets, kommunikationsministeriets, miljöministeriets och utrikesministeriets förvaltningsområden.

De anslag för främjande av klimatneutralitet som ingår i planen för de offentliga finanserna har i fråga om den gröna omställningen delats in i centrala temahelheter.

I planen för de offentliga finanserna främjas mål som hänför sig till koldioxidneutralitet med sammanlagt ca 2,3 miljarder euro 2024, och beloppet sjunker till ca 1,6 miljarder euro 2027.

Anslagsnivån för 2024 höjs av finansieringen enligt Finlands plan för återhämtning och resiliens. Finansieringen upphör 2026. Ungefär hälften av Finlands maximala tilldelning (1,82 miljarder euro) riktas till den gröna omställningen. I fråga om den gröna omställningen riktas anslagsökningar under ramperioden till bl.a. investeringar i ren energiproduktion, innovationer med låga utsläpp och miljölösningar inom byggbranschen. Anslagsnivån för 2024 höjs även av de beslut om ett åtgärds paket som har fattats utifrån de riktlinjer som ministerarbetsgruppen för beredskap drog upp våren 2022 för att stärka självförsörjningsgraden i fråga om energi och försörjningsberedskap.

Anslagsnivån sänks av de anpassningsåtgärder inom de offentliga finanserna som överenskommit i regeringsprogrammet och som minskar bland annat utgifterna för utvecklingsarbete.

Anslagsnivån för främjande av koldioxidneutralitet minskar under ramperioden inte bara på grund av den minskade finansiering som fastställts i planen för återhämtning och resiliens och den finansiering

som ministerarbetsgruppen för beredskap dragit upp riktlinjerna för utan också på grund av bl.a. minskningen av produktionsstödet för förnybar energi.

Anslag som främjar koldioxidneutralitet och grön omställning 2024—2027 (mn euro)

	2024	2025	2026	2027
Biologisk mångfald samt vatten- och miljöskydd	126,4	129,5	131,3	132,6
Förnybar energi och energieffektivitet	762,2	622,6	497,7	230,2
Den globala dimensionen	228,0	228,2	221,4	220,5
Forskning och utveckling	300,9	286,4	274,3	272,7
Trafik	255,3	219,5	211,6	195,4
Jord- och skogsbruk samt markanvändningssektorn	637,1	652,3	585,6	543,2
Sammanlagt	2 310	2 138	1 922	1 595

Skatter

Det finns flera skatter som kan anses främja målen för koldioxidneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med koldioxidneutralitetsmålen kan de innefatta enskilda, med målen oförenliga beskattningsstrukturer.

I planen för de offentliga finanserna ingår som en ändring i energibeskattningen som främjar koldioxidneutralitet den fortsatta utfasningen av skatteåterbäringarna till energiintensiva företag 2024—2025 och som en ändring av energibeskattningen som fördröjer uppnåendet av koldioxidneutralitet en sänkning av skatterna på drivmedel 2024 för att kompensera konsekvenserna av höjningen av distributionsskyldigheten enligt regeringsprogrammet samt en sänkning av skatterna på drivmedel 2026—2027. Dessutom lindras fordonsskatten vid ingången av 2025 så att den gäller bilar med medelstora och stora utsläpp enligt NEDC-förfarandet samt de äldsta bilar för vilka det inte finns mätuppgifter om utsläpp. Utöver ändringarna i miljöskatten höjs självriskan för resekostnadsavdraget från och med ingången av 2024. Som tillfälliga skatteåtgärder fortsätter det höjda hushållsavdraget för arbeten som hänförs till slopande av oljeuppvärmning 2024—2027 samt det sänkta beskattningsvärdet för utsläppsfria och utsläppssnåla tjänstebilar 2024—2025.

Den helhet som miljöstyrningen av beskattningen utgör granskas närmare i kapitel 6 i den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 2024.

6. Välfärdsområdenas ekonomi

6.1. Välfärdsområdenas finansiering och statens åtgärder

Välfärdsområdenas ekonomi, effekterna av statens åtgärder och den statliga finansieringen av välfärdsområdena behandlas som en helhet i planen för de offentliga finanserna. Vid behandlingen av välfärdsområdenas ekonomi ingår även Helsingfors stad i fråga om social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Statlig finansiering till välfärdsområdena

Finansieringen av välfärdsområdena, vissa statliga ersättningar samt statsunderstöd som staten betalar till välfärdsområdena, miljoner euro, ramåren enligt prisnivån 2024

	BUDGET 2023 ¹	2024	2025	2026	2027
Statlig finansiering med allmän täckning ²					
FM	22 643,0	24 654,3	24 395,9	24 615,9	24 767,0
Tilläggsfinansiering enligt finansieringslagen ³	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Vissa tjänster som ersätts till fullt belopp av staten					
IM	35,0	28,6	20,0	5,7	5,0
ANM	140,0	198,5	294,6	273,7	171,0
SHM	124,0	103,5	64,0	50,0	50,0
Statsunderstöd och andra ersättningar					
JM	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
IM	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0
FM	350,0	100,0	9,0	9,0	9,0
Andra ändringskostnader för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, flera huvudtitlar	16,9				
UKM	12,0				
ANM	10,3	8,9	1,6	1,6	1,6
SHM	342,4	256,8	232,1	199,3	199,3
MM	0,3	0,0	3,0	3,0	3,0
Alla sammanlagt	23 679,1	25 355,8	25 014,8	25 152,8	25 199,5

¹⁾ Sammanfattning av den uppdaterade budgeten.

²⁾ Omfattar de uppgiftsändringar som träder i kraft under ramperioden och de tillägg som hänför sig till finansieringsmodellen. I finansieringen för 2024 ingår den korrigeringspost i efterhand på ca 551 miljoner euro som gäller välfärdsområdenas finansiering för 2023.

³⁾ 1 miljon euro finns under förslagsanslagsmoment 28.89.32 och beloppet av den tilläggsfinansiering som behövs bedöms från fall till fall.

Välfärdsområdena finansierar sin verksamhet i huvudsak med statlig finansiering med allmän täckning. Förutom statsfinansiering med allmän täckning får välfärdsområdena även statsunderstöd, kundavgifter och andra verksamhetsinkomster samt finansiella intäkter.

På riksnivå uppgår den statliga finansieringen med allmän täckning för välfärdsområdena 2024 till sammanlagt ca 24,7 miljarder euro. Av detta är ca 551 miljoner euro statlig finansiering som ska hänföras till välfärdsområdena vid bokföringen 2023. Nivån på finansieringen stiger 2024 med ca 100 miljoner euro jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna. I slutet av ramperioden uppgår finansieringen med allmän täckning till välfärdsområdena för 2027 till ca 24,8 miljarder euro, vilket är ca 0,4 miljarder euro mindre än i den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023.

Välfrädsområdenas finansiering ökar under ramperioden särskilt på grund av att de kostnader som överförs från kommunerna till välfrädsområdena har preciserats, på grund av höjningen av kostnadsnivån (indexhöjning), den förväntade ökningen av servicebehovet, finansieringen i anslutning till nya och utvidgade uppgifter samt av beaktandet av universitetssjukhuslägget som en del av den kalkylerade finansieringen från och med 2024. Däremot minskar finansieringen under ramperioden speciellt på grund av de ändringar i lagstiftningen som gäller uppgifterna inom social- och hälsovården, som man enades om i regeringsprogrammet.

I avsnittet om social- och hälsovårdstjänster i tabellen över anpassningsåtgärder i bilaga B till regeringsprogrammet ingår som en egen punkt välfrädsområdenas egna utvecklingsåtgärder. Enligt finansministeriets uppskattning är sparpotentialen i anslutning till dem ca 0,9 miljarder euro på 2027 års nivå. Genom dessa åtgärder strävar man efter att stärka välfrädsområdenas ekonomi genom att effektivisera områdenas funktioner, förnya verksamhetsätten och öka samarbetet mellan områdena. Urvalet av åtgärder i ett enskilt område bestäms dock utifrån områdets egna utgångspunkter och eget beslutsfattande. Varje område beslutar självständigt om sina reformer och anpassningsåtgärder, och åtgärdernas sparpotential och tidtabellerna för genomförandet varierar beroende på område. Effekterna av dessa åtgärder har i denna plan för de offentliga finanserna inte beaktats i finansieringen till välfrädsområdena, utan de besparingar som åtgärderna medför realiseras i välfrädsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering på basis av en justering i efterhand.

Enligt lagen om välfrädsområdenas finansiering justeras nivån för den statliga finansieringen till välfrädsområdena från och med 2024 så att den motsvarar de kostnader som överfördes från kommunerna till välfrädsområdena i samband med social- och hälsovårdsreformen när det gäller de serviceklassspecifika kostnadsuppgifterna för 2022 för tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet. De inkomster som överförts från kommunerna justeras så att de motsvarar de debiterade skatteinkomsterna för 2022 enligt den verkställda beskattningen. Enligt de slutliga uppgifterna i kommunernas bokslut uppgick de nettokostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet som överfördes från kommunerna till välfrädsområdena till sammanlagt ca 21,9 miljarder euro, vilket är 100 miljoner euro mer än vad som uppskattats i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna våren 2023. När också indexjusteringen 2023 och effekten av tillväxtprognosen för servicebehovet beaktas uppgår korrigeringen av finansieringsnivån till sammanlagt ca 107 miljoner euro i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna.

Välfrädsområdenas finansiering för 2023 korrigeras i efterhand 2024 genom en engångsersättning så att den motsvarar kommunernas statliga finansiering i enlighet med de slutliga nettokostnaderna för social- och hälsovården och räddningsväsendet 2022. Engångsersättningen är sammanlagt ca 700 miljoner euro. Av ersättningen har 150 miljoner euro betalats till välfrädsområdena på förhand våren 2023. Den engångsersättning som ska betalas i januari 2024 uppgår således till ca 551 miljoner euro.

Överföringskalkylen över de inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfrädsområdena blir klar i slutet av 2023. Välfrädsområdenas finansiering korrigeras därefter så att den motsvarar den slutliga överföringskalkylen. De inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfrädsområdena beskrivs närmare i kapitel 7. Den kommunala ekonomin.

I finansieringen av välfrädsområdena har man beaktat ökningen av servicebehovet enligt prognosmodellen för utgifter för social trygghet (SOME) under 2024—2027 i enlighet med lagen om välfrädsområdenas finansiering. Ökningen av servicebehovet beräknas öka finansieringen med 283,6 miljoner euro 2024. Med beaktande av justeringen av kostnadsunderlaget för 2023 ökar det ökade servicebehovet finansieringen för 2024 med 291,8 miljoner euro. Finansieringen ökar till följd av ökningen av servicebehovet med 240,8 miljoner euro år 2025, 233,8 miljoner euro år 2026 och 241,3 miljoner euro år 2027. Indexjusteringen av välfrädsområdenas finansiering för 2024 är 2,53 %, vilket

ökar finansieringsbeloppet med ca 593,8 miljoner euro jämfört med 2023. Med beaktande av justeringen av kostnadsunderlaget är effekten av indexjusteringen 618,0 miljoner euro.

Beaktandet av universitetssjukhustillägget som en del av välfärdsområdenas finansiering från och med 2024 påverkar finansieringsbeloppet för hela landet både genom den kalkylerade finansieringen och övergångsutjämnarna. Den kalkylerade finansieringen ökar 2024 med universitetssjukhustillägget (130,3 miljoner euro), men beaktandet av det i övergångsutjämnarna minskar de sammanräknade övergångsutjämnarna med 104 miljoner euro. Universitetssjukhustilläggets inverkan på finansieringen uppgår således till ett nettobelopp av 26,3 miljoner euro 2024, 48,4 miljoner euro 2025, 68,5 miljoner euro 2026 och 82,2 miljoner euro 2027.

Välfärdsområdenas övergångsutjämnningar påverkas under ramperioden dessutom från och med 2025 av begränsningen av den maximala ändringen under övergångsperioden till -50 euro per invånare samt av en motsvarande gradering av övergångsperioden. Till följd av ändringarna i bestämmelserna om övergångsutjämnningar är övergångsutjämnarnas inverkan på välfärdsområdenas finansiering -104 miljoner euro 2024, -70 miljoner euro 2025, -21 miljoner euro 2026 och 14 miljoner euro 2027.

Planen för de offentliga finanserna innehåller årligen ett anslag på 1 miljon euro för tilläggsfinansiering till välfärdsområdena. Momentet gör det tekniskt möjligt att behandla eventuella behov av tilläggsfinansiering under året.

Enligt lagen justeras nivån på välfärdsområdenas finansiering med allmän täckning i efterhand med två års fördröjning så att den motsvarar de faktiska kostnaderna på hela landets nivå. Den första efterhandsgranskningen görs utifrån utfallsuppgifterna för 2023 i finansieringen för 2025. Områdenas finansiering för 2023 grundade sig på kommunernas budgetuppgifter, som var 0,7 miljarder euro lägre än de bokslutsuppgifter som färdigställdes senare. Dessutom har kostnadsnivån stigit snabbare än vad som förutspåddes hösten 2022. Välfärdsområdenas möjligheter att anpassa sin ekonomi är mer begränsade under deras första verksamhetsår än under senare år. Även om välfärdsområdenas finansiering för 2023 korrigeras i efterhand i budgeten för 2024 genom en s.k. engångsersättning så att den motsvarar de nettokostnader för social- och hälsovården och räddningsväsendet som överförs från kommunerna, kan det uppskattas att efterhandsjusteringen för 2025 kommer att öka välfärdsområdenas finansiering. Det ekonomiska läget i välfärdsområdena har enligt bokslutsprognoserna försämrats något jämfört med vad som uppskattades i budgeten. Antagandet är att områdenas egna anpassnings- och reformåtgärder bromsar kostnadsökningen från och med 2024.

Man bereder sig på en lagstadgad justering i efterhand av välfärdsområdenas finansiering med två års fördröjning och på motsvarande oförutsedda tekniska ändringsbehov med en s.k. ramreservering som inte kan användas för andra utgifter. Efterhandsjusteringen 2025 bestäms utifrån välfärdsområdenas faktiska kostnader 2023. Enligt välfärdsområdenas delårsrapporter/bokslutsprognoser uppvisar välfärdsområdenas ekonomi ett klart underskott på riksnivå 2023, och på basis av detta har reserveringen dimensionerats till 1 000 miljoner euro 2025. Reserveringen är 910 miljoner euro 2026 och 820 miljoner euro 2027. Ramreserveringen som gjorts för efterhandsjusteringen eliminerar inte välfärdsområdenas anpassningsbehov och inverkar inte på skyldigheten att täcka underskott. I enlighet med regeringsprogrammet är avsikten att genom efterhandsjusteringen introducera en stegvis ökande självrisk för områdena från och med 2026.

Nya och utvidgade uppgifter som påverkar välfärdsområdenas verksamhet och finansiering

Välfärdsområdena omfattas under ramperioden av nya diskretionära åtgärder samt av reformer som det fattats beslut om tidigare och som träder i kraft eller utvidgas stegvis under eller efter 2024. Jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023 är de mest betydande diskretionära

åtgärderna som påverkar välfärdsområdenas finansiering senareläggningen av ikraftträdandet av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen till en nivå av 0,7 och utnyttjandet av teknik inom heldygnssomsorg för äldre, föreskrivandet om helheten av sjukhus och jourer samt revideringen av bestämmelserna om arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården, preciseringen av lagen om funktionshinderservice och det att vårdgarantin inom primärvården hålls kvar vid 14 dygn.

Uppgiftsändringar som inverkar på välfärdsområdenas finansiering, miljoner euro, ramåren enligt prisnivån 2024

	2023	2024	2025	2026	2027
Uppgiftsändringar som fastställts under statsminister Marins regeringsperiod, sammanlagt	244,4	386,6	412,6	425,4	426,4
Uppgiftsändringar enligt statsminister Orpos regeringsprogram:					
— Stärkande av mentalvårdstjänsterna för barn och unga	0	0	35,0	35,0	35,0
— Vårdgarantin på 14 dygn, som trädde i kraft den 1 september 2023, förblir i kraft	0	-5,0	-30,0	-30,0	-30,0
— Föreskrivande om helheten av sjukhus och jourer	0	0	0	-50,0	-75,0
— Bestämmelserna om arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården revideras	0	0	-10,0	-25,0	-25,0
— Höjning av klientavgifterna inom hälso- och sjukvården	0	0	-50,0	-50,0	-50,0
— Utveckling av hälsoundersökningarna	0	0	0	0	-30,0
— Minskning av det administrativa arbetet för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården	0	0	-10,0	-15,0	-20,0
— Sänkning av åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet	0	-12,0	-24,0	-24,0	-24,0
— Utvidgning av forskrivningspraxisen i fråga om läkemedel	0	0	0	0	-5,0
— Utveckling av genomslaget i servicesystemet	0	0	0	0	-58,0
— Lagstiftning om prioritering av digitala tjänster	0	0	0	-2,7	-5,4
— Senareläggning av ikraftträdandet av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen (0,7) till den 1 januari 2028	0	-89,0	-89,0	-89,0	-89,0
— Utveckling av personaldimensioneringen inom heldygnssomsorg för äldre genom digitalisering	0	0	-30,0	-30,0	-30,0
— Precisering av lagen om funktionshinderservice och senareläggning av ikraftträdandet	0	-25,2	67,6	64,5	64,1
— Utvidgande av ersättningen för celiaki, ökad mängd läkarutlåtanden	0	0	1,0	1,0	1,0
— Ändring av mentalvårdslagen (rättsskydd för patienter som får psykiatrisk vård oberoende av sin vilja)	0	0,7	0,4	0,4	0,4
— Utredning av den mor som har fött ett barn och rättsgenetiska föräldraskapsundersökningar		0,04			
Uppgiftsändringar enligt statsminister Orpos regeringsprogram sammanlagt		-130,5	-139,0	-214,8	-340,9
Ändringar i välfärdsområdenas uppgifter sammanlagt	244,4	256,1	273,6	211,1	85,4

I enlighet med regeringsprogrammet bibehålls minimidimensioneringen av omsorgspersonalen enligt äldreomsorgslagen på 0,65 under valperioden och personaldimensioneringen på 0,7 senareläggas till den 1 januari 2028 för att säkerställa att det finns tillräckligt med personal inom social- och hälsovårdstjänsterna. Till följd av ändringarna görs från och med 2024 en minskning av välfärdsområdenas finansiering med ca 89 miljoner euro i jämförelse med den tekniska planen för de offentliga finanserna. Sammanlagt anvisas dock från och med 2024 ca 147 miljoner euro per år för minimidimensioneringen av omsorgspersonalen jämfört med 2021 då det ännu inte fanns bindande bestämmelser om minimidimensioneringen av omsorgspersonalen i lagstiftningen.

I enlighet med regeringsprogrammet bibehålls dessutom den vårdgaranti på 14 dygn inom primärvården som trädde i kraft den 1 september 2023. Till följd av åtgärden minskas välfärdsområdenas finansiering med 5 miljoner euro 2024 och med 30 miljoner euro från och med 2025 jämfört med den tekniska planen för de offentliga finanserna. Sammanlagt anvisas för genomförandet av vårdgarantin ändå 108,4 miljoner euro 2024, 98,2 miljoner euro 2025 och 96 miljoner euro från och med 2026.

I enlighet med regeringsprogrammet säkerställs det att lagen om funktionshinderservice förblir en speciallag. Samtidigt säkerställs ändamålsenliga tjänster för personer med funktionsnedsättning och en hållbar finansiering av tjänsterna. Därför preciseras lagen om funktionshinderservice och ikraftträdandet senareläggs till den 1 januari 2025. Samtidigt begränsas de maximala kostnaderna för reformen till 100 miljoner euro per år. Till följd av ändringen minskas den finansiering som reserverats för välfärdsområdena i den tekniska planen för de offentliga finanserna för 2024 med 25,2 miljoner euro. För verkställigheten av den preciserade lagen om funktionshinderservice anvisas dock ett tillägg på 67,6 miljoner euro 2025, 64,5 miljoner euro 2026 och 64,1 miljoner euro 2027 i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna. Minskningen i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna är 34,2 miljoner euro 2025, 35,5 miljoner euro 2026 och 35,9 miljoner euro 2027, eftersom ramreserveringen i planen i fråga samtidigt upplöses.

I och med ändringarna i de uppgifter som anvisats välfärdsområdena ökar välfärdsområdenas finansiering 2024 med ca 5 miljoner euro jämfört med 2023. Kostnadseffekten av de nya eller utvidgade uppgifter som anvisats välfärdsområdena under statsminister Marins regeringsperiod och av de nya åtgärderna i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering uppgår till sammanlagt ca -126 miljoner euro netto 2027. Förändringen förklaras framför allt av de nya åtgärder i regeringsprogrammet som syftar till att effektivisera välfärdsområdenas verksamhet och bromsa kostnadsökningen i områdena.

På grund av de nya åtgärderna i regeringsprogrammet minskar behovet av personal inom social- och hälsovården något, men efterfrågan på personal förblir fortfarande rätt hög under ramperioden. Till exempel minskar personaldimensioneringen för tjänster inom heldygnsomsorg för äldre till 0,65 (jfr 0,7) behovet av tilläggspersonal med ca 1 450 personer, och dessutom minskar behovet av vikarier betydligt. Trots detta förutsätter uppnåendet av en dimensionering på 0,65 att välfärdsområdena rekryterar ca 330 ytterligare personer (inkl. vikarier) i en situation där behovet av extra personal enbart på grund det ökade servicebehovet och pensioneringen av personal uppgår till ca 5 000 personer per år (om inte servicestrukturen ändras). Även vårdgarantin för primärvården (14 dygn) förutsätter en betydande mängd tilläggspersonal, i synnerhet läkare och sjukskötare. Läget är svårt, eftersom antalet ledigförklarade läkartjänster ökade redan år 2022 och antalet tjänsteläkare minskade på motsvarande sätt. Den klena tillgången på personal utgör också en utmaning för välfärdsområdena både verksamhetsmässigt och ekonomiskt under ramperioden. Problemen med tillgången på personal syns redan i form av en betydande ökning av kostnaderna för köpta tjänster och inhyrd arbetskraft.

För att trygga tillgången till arbetskraft och tillräckligheten av personal inom social- och hälsovården och inom räddningsbranschen anvisar regeringen under ramperioden ett anslag av engångsnatur på sammanlagt 9 miljoner euro för det så kallade programmet för gott arbete. Programmet innehåller de åtgärder för att säkerställa tillgången till arbetskraft och tillräcklig personal och som föreslås i den strategiska färdplanen 2022–2027.

Statsunderstöd och andra ersättningar som betalas till välfärdsområdena

Från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel riktas statsunderstöd och andra ersättningar till välfärdsområdena till ett belopp av sammanlagt ca 257 miljoner euro år 2024. Understöden minskar stegvis före utgången av ramperioden, då de betalda statsunderstöden och andra ersättningarna uppgår till sammanlagt ca 199 miljoner euro. Den viktigaste enskilda understödshelheten hänför sig till statens ersättningar till enheterna inom social- och hälsovården för specialiseringsutbildning för social- och hälsovårdspersonal, sammanlagt 108 miljoner euro, som inbegriper ersättningar för kostnader för praktik som ingår i yrkeshögskoleexamina inom social- och hälsovårdsområdet (12 miljoner euro).

En annan betydande helhet är finansieringen som hänför sig till pelare 4 i Finlands program för hållbar tillväxt. Den totala finansieringen för pelaren uppgår till ca 350 miljoner euro under programperioden 2021—2025. Av detta anvisas välfärdsområdena ca 290 miljoner euro i statsunderstöd under programperioden och under ramperioden ca 38 miljoner euro 2024 och 30 miljoner euro 2025. Syftet med åtgärderna är bl.a. att minska det vård-, rehabiliterings- och serviceunderskott inom social- och hälsovården som orsakats av coronavirussläget, att försnabba tillgången till vård, att främja genomförandet av social- och hälsovårdsreformen, att stärka det förebyggande arbetet och den tidiga identifieringen av problem samt att stärka kunskapsunderlaget och den effektivitetsbaserade styrningen till stöd för kostnadseffektiviteten och att utveckla digitaliseringen. Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom till vissa delar beredningsansvar för pelare 3, och för åtgärderna i pelare 3 riktas en helhet på uppskattningsvis ca 3 miljoner euro till välfärdsområdena år 2024. Syftet med investeringarna i fråga är att påskynda en höjning av sysselsättningsgraden.

För klient- och patientsäkerhetscentrets utvecklingsuppgifter anvisas totalt 4,4 miljoner euro för 2024—2027. För den statliga finansieringen av forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete anvisas under ramperioden 35 miljoner euro per år, vilket innebär ett tillägg på 5 miljoner euro per år.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering riktas sammanlagt 1,2 miljoner euro 2024—2027 från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel till programmet för självmordsprevention.

Övriga statsunderstöd inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde behandlas i avsnitt 5.3.

Under arbets- och näringsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar anvisas välfärdsområdena sammanlagt ca 21 miljoner euro i lönesubvention år 2024, varefter staten upphör med att betala understödet i och med reformen av arbets- och näringstjänsterna.

Från brandskyddsfonden inom inrikesministeriets förvaltningsområde riktas det ca 4 miljoner euro i understöd enligt prövning till välfärdsområdena 2024—2026 och ca 3 miljoner euro år 2027.

När räddningsväsendet har blivit en del av välfärdsområdenas verksamhet betalas det i fortsättningen inte längre ersättningar ur oljeskyddsfonden till räddningsväsendet för upprätthållande av bekämpningsberedskapen. Ur oljeskyddsfonden ersätts dock fortfarande kostnaderna för bekämpning

av oljeskador i situationer där kostnaderna inte kan tas ut hos den som ansvarar för skadan. Ersättningarna ur fonden har uppgått till sammanlagt ca 0,3 miljoner euro per år. Oljeskyddsfondens verksamhet upphör 2025 när miljöskadefonden inleder sin verksamhet. Valfärdsområdena och Helsingfors stad kan ansöka om understöd enligt prövning för att delvis täcka de totala kostnaderna för anskaffning av materiel för bekämpning av miljöskador. Från och med 2025 delas det ut ca 3 miljoner euro per år i understöd ur miljöskadefonden.

Vissa tjänster som ersätts till fullt belopp av staten

Staten betalar särskilda lagstadgade ersättningar till valfärdsområdena för vissa social- och hälsovårdstjänster. Nedan beskrivs större helheter i euro. Det finns även andra tjänster som ersätts separat, t.ex. ersättningar för brådskande vård av personer utan hemkommun, ersättningar som försvarsmakten betalar för tjänster som valfärdsområdena producerar och vissa ersättningar som hänför sig till hälso- och sjukvård och rehabilitering för fångar.

Ersättningar för främjande av integration betalas under ramperioden till valfärdsområdena enligt följande uppskattning: 199 miljoner euro 2024, 295 miljoner euro 2025, 274 miljoner euro 2026 och 171 miljoner euro 2027. Nivån på anslaget påverkas av att en del av de personer som får tillfälligt skydd har ansökt om hemkommun och därför i och med att de anvisas till en hemkommun övergår från att omfattas av mottagningsystemet till att omfattas av ersättningarna enligt integrationslagen.

Förläggningen ordnar i första hand själv de social- och hälsovårdstjänster tjänster som avses i mottagningslagen. En del av tjänsterna köps dock av tjänsteproducenter, såsom hälso- och sjukvård och socialvårdstjänster av valfärdsområdena. Migrationsverket ersätter valfärdsområdena för kostnaderna för tjänsterna. Valfärdsområdenas ersättningar med anknytning till mottagningsverksamheten uppskattas vara cirka 29 miljoner euro i början av ramperioden och minska till cirka 5 miljoner euro i slutet av ramperioden. Bedömningen är förenad med osäkerhet, eftersom den bl.a. beror på utvecklingen av antalet personer som omfattas av mottagningsverksamheten.

Till statsunderstödda tjänster för frontveteraner samt krigsinvalider och dem som blivit invalider på grund av olycksfall i militärtjänst (t.ex. tjänster som tillhandahålls i hemmet) riktas i början av ramperioden ca 101,5 miljoner euro och i slutet av ramperioden ca 48 miljoner euro.

Ändrings- och beredningskostnader

I den första tilläggsbudgeten för 2023 anvisades 350 miljoner euro för valfärdsområdenas ändrings- och beredningskostnader. Anslaget används till beviljande av statsunderstöd till valfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen för sådana tillfälliga kostnader som överföringen av organiseringsansvaret föranleder samt för etablering och utveckling av verksamheten. Understödet kan användas under 2023—2025. Dessutom anvisas det för de nödvändiga IKT-ändringskostnader av engångsnatur som social- och hälsovårdsreformen föranleder 100 miljoner euro för betalning av budgetutgifter för den fullmakt som beviljats och använts 2022.

6.2. Valfärdsområdenas fullmakter att uppta lån

Valfärdsområdenas fullmakter att uppta lån

Statsrådet fastställer årligen för valfärdsområdena kalkylmässigt utifrån valfärdsområdenas förmåga att sköta lån en fullmakt att uppta långfristiga lån för att finansiera investeringar (fullmakt att uppta lån) i enlighet med 15 § i lagen om valfärdsområden. Statsrådet fattade beslut om fullmakterna att uppta lån för 2024 i början av juni 2023. Enligt beslutet har endast Norra Karelen valfärdsområde en ny fullmakt att uppta lån (139 miljoner euro). För de andra valfärdsområdena innebär detta att det under 2024 endast

är möjligt att inleda ett litet antal nya investeringsprojekt eller alternativt ska de täckas med annan finansiering i stället för med upplåning.

Välfrädsområdet eller HUS-sammanslutningen kan söka ändring i sin fullmakt att uppta lån. Statsrådet kan besluta om ändring av fullmakten att uppta lån, om investeringen är nödvändig för kontinuiteten i produktionen av de tjänster som omfattas av välfrädsområdets organiseringsansvar eller för att trygga de tjänster som förutsätts i lagstiftningen och investeringsbehovet inte kan täckas på något annat sätt. Samtidigt som beredningen av planen för de offentliga finanserna pågår även beredningen av en ändring av fullmakten att uppta lån för åtta välfrädsområden. Statsrådet fattar beslut om ändringarna hösten 2023.

Ändringen av välfrädsområdenas långfristiga lån påverkas dock fortfarande av fullmakterna att uppta lån 2023, av vilka sammanlagt 4,8 miljarder euro används för investeringar som pågår eller inleds under 2023 och för avtal som motsvarar investeringar. År 2023 används 1,7 miljarder euro av fullmakten och under senare år används 3,1 miljarder euro. Välfrädsområdenas och HUS-sammanslutningens lånestock beräknas uppgå till 5,5 miljarder euro vid ingången av 2024.

Välfrädsområdenas investeringar inverkar på de driftsekonomiutgifter, avskrivningar och räntor (bl.a. via lokalkostnader) som ligger till grund för välfrädsområdenas finansiering, och de beaktas således i efterhand när nivån på den statliga finansieringen fastställs. Fullmakterna att uppta lån har inga direkta konsekvenser för statsfinanserna, utan effekten på den statliga finansieringen av välfrädsområdena är beroende av mängden investeringar som varje välfrädsområde finansierar med långfristiga lån samt av finansieringskostnaderna. Välfrädsområdena svarar själva för återbetalningen av lånen med sin allmänna finansiering.

6.3. Välfrädsområdenas ansvar för låne- och finansieringsavtal

De tidigare sjukvårdsdistrikten (med undantag av HUS) och specialomsorgsdistrikten för personer med utvecklingsstörning med sina tillgångar, skulder och förbindelser har överförts till välfrädsområdena. Till välfrädsområdena överfördes också sådan lös egendom och sådana avtal och ansvar från kommunerna som hör samman med ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

För de finansiella instituten innebar överföringen av låne- och finansieringsavtalen till välfrädsområdena att gäldenärerna byttes ut. I en föreskrift som publicerades i januari 2022 hänförde Finansinspektionen fordringar på välfrädsområdena till motsvarande nollriskklass som fordringar på staten, kommunerna och samkommunerna.

Välfrädsområdenas ansvar för låneavtal och övriga finansieringsavtal uppgår till betydande belopp. Vid överföringen av verksamheten uppgick ansvarsstocken för välfrädsområdenas (inklusive HUS-sammanslutningens) låne- och finansieringsavtal till ca 5 miljarder euro. I början av ramperioden beräknas välfrädsområdenas låne- och finansieringsansvar uppgå till ca 5,5 miljarder euro och i slutet av ramperioden till över 11 miljarder euro. Välfrädsområdenas ansvar består bl.a. av skuldebrevslån, kreditlimiter, kommunintyg, leasingavtal samt derivatavtal i anslutning till finansieringsavtal. Därtill har välfrädsområdena borgensansvar som hänför sig till finansieringsavtal. Utöver ökningen av välfrädsområdenas finansieringsansvar bör det beaktas att den snabbt förhöjda räntenivån bidrar till en betydande ytterligare belastning på välfrädsområdenas ekonomi och har indirekta konsekvenser också för staten i hanteringen av välfrädsområdenas finansieringshelhet.

I enlighet med finanspolitiska ministerutskottets riktlinje den 1 mars 2022 ställde staten inte statsborgen för låne- och finansieringsansvar som överfördes till välfrädsområdena. Utgångspunkten är att borgen

inte heller ställs för nya lån som upptas efter övergången till välfärdsområden. Staten tryggar i sista hand tillgången till basservice som välfärdsområdena ansvarar för.

Staten har inte något explicit ansvar för välfärdsområdenas låne- och finansieringsansvar och ansvaren redovisas inte i borgensansvaret enligt bilaga 12 till statsbokslutet. Staten kan anses ha det implicita ansvaret i sista hand för trygandet av välfärdsområdenas tjänster och till följd av detta även för välfärdsområdenas finansiering enligt de principer som anges i lagstiftningen. Välfärdsområdena kan enligt 3 § i konkurslagen inte försättas i konkurs, så i situationer med eventuella betalningssvårigheter ska skötseln av välfärdsområdenas låneansvar tryggas med beaktande av bl.a. det utvärderingsförfarande som anges i författningarna.

6.4. Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter

I denna del beskrivs utvecklingsprognosen för välfärdsområdenas ekonomi med begrepp som används i bokföringen. Prognosen har utarbetats vid finansministeriets ekonomiska avdelning och beskriver välfärdsområdenas (inkl. Helsingfors stads social- och hälsovård och räddningsväsende) och välfärdsammanslutningarna som helhet. Prognosen är till sin karaktär en kalkyl över utgiftstrycket: i prognosen ökar utgifterna enligt det ökade servicebehovet, förändringarna i uppgifterna och prisförändringarna, dvs. i prognosen har man inte beaktat eventuella besparings- eller effektiviseringsåtgärder inom områdena.

De ändringar i områdenas uppgifter som ingår i statsminister Orpos regeringsprogram har beaktats i områdenas utgifter och i den statliga finansieringen. Sådana ändringar är till exempel att man stoppar höjningen av personaldimensioneringen inom serviceboende med heldygnsomsorg, vilket bromsar upp ökningen av utgifterna. I regeringsprogrammet ingår också områdenas egna åtgärder i besparingarna, men de har tills vidare inte beaktats i utvecklingsprognosen. Det är dock känt att det i många områden bereds åtgärder som syftar till att dämpa utgiftsökningen. Åtgärderna beaktas i bedömningen när programmen konkretiseras och uppgifterna preciseras. I statsfinansieringen har man beaktat en eventuell efterhandsjustering av finansieringen till samma belopp som den ramreservering som gjorts i planen för de offentliga finanserna, även om justeringen enligt utgiftsutvecklingen i prognosen kan bli större.

I kalkylen över utgiftstrycket uppvisar områdenas sammanlagda årsbidrag och resultat ett underskott 2023. Löne- och prisstegringen har varit snabb i år. Även om problemen med tillgången på personal har minskat ökningen av löneutgifterna, har priserna på tjänster ökat snabbt. Många områden har åtgärdat bristen på personal genom köptjänster. Områdenas egna bokslutsprognoser är svagare än budgetarna, men det ekonomiska läget är fortfarande förknippat med en viss osäkerhet. På grund av att investeringarna hålls på en hög nivå är kassaflödet från verksamheten och investeringarna negativt och välfärdsområdena skuldsätter sig.

Under de kommande åren kommer den snabba ökningen av personalkostnaderna att öka utgifterna och försvaga den finansiella ställningen. Uppskattningen av personalkostnaderna grundar sig på de ingångna löneavtalen, i vilka ingår bl.a. ett femårigt lönestrukturprogram och ett treårigt program för harmonisering av lönerna. Välfärdsområdenas förtjänstnivå stiger snabbare än den allmänna förtjänstnivån, vars prognos indexjusteringen av finansieringen av välfärdsområdena är bunden till. Detta försvagar områdenas finansiella balans om de inte kan effektivisera sin verksamhet i motsvarande grad. Till följd av efterhandsjusteringarna förbättras dock områdenas årsbidrag och resultat 2025 och försämras därefter.

Det beräknas att lån och skulder till ett värde av ca 5 miljarder euro överfördes till välfärdsområdena vid ingången av 2023. Under de följande åren ökar skulden till över 11 miljarder euro fram till år 2027.

Som kalkyl över utgiftstrycket är prognosen förknippad med många risker. Å andra sidan kan områdenas utgifter öka till exempel på grund av att priserna stiger mer än väntat eller på grund av lönekonkurrens mellan områdena i fråga om personalen. Utgifterna kan också visa sig vara lägre än kalkylen över utgiftstrycket om områdena kan genomföra besparingar och effektivisera sin verksamhet. Utgångspunkten är att välfärdsområdena ska anpassa sin utgiftsutveckling till ramarna för den statliga finansieringen. Detta stöds också av bestämmelserna om välfärdsområdenas ekonomi, bl.a. bestämmelserna om hur snabbt ett underskott ska täckas. Bristen på personal kan också begränsa utgiftsökningen åtminstone på kort sikt.

Uppskattning av välfärdsområdenas inkomster och utgifter 2023—2027, md euro

	2023	2024	2025	2026	2027
Verksamhetskostnader	28,1	29,2	30,7	31,9	32,9
förändr., %		4,1 %	5,1 %	3,8 %	3,3 %
Verksamhetsintäkter	4,7	4,7	4,6	4,6	4,6
förändr., %		0,0 %	-2,2 %	-0,1 %	0,5 %
Verksamhetsbidrag	-23,3	-24,5	-26,1	-27,2	-28,3
förändr., %		5,0 %	6,5 %	4,4 %	3,8 %
Statlig finansiering	23,2	24,1	26,1	27,0	27,8
varav justering i efterhand			1,0	1,0	0,9
Finansiella intäkter och kostnader	-0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Årsbidrag	-0,2	-0,5	-0,1	-0,4	-0,7
Avskrivningar	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
Extraordinära poster	-	-	-	-	-
Räkenskapsperiodens resultat	-0,7	-1,0	-0,7	-1,0	-1,3
Korrigeringsposter till den interna finansieringen	-	-	-	-	-
Investeringar i anläggningstillgångar	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	-	-	-	-	-
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-1,1	-1,4	-1,0	-1,3	-1,5
Lånestock	6,2	7,6	8,6	9,8	11,3

Bedömning av tillräckligheten i fråga om välfärdsområdenas finansiering

Enligt 12 § i lagen om välfärdsområden bedöms det i planen för de offentliga finanserna om välfärdsområdenas finansiering är tillräcklig för skötseln av deras uppgifter både som en helhet och med avseende på varje välfärdsområde (finansieringsprincipen).

Välfärdsområdenas verksamhet är ännu i ett väldigt tidigt skede och det råder stor osäkerhet kring de ekonomiska uppgifterna för det första året. Rapporterna för två kvartal och välfärdsområdenas bokslutsprognoser finns tillgängliga, men detta kunskapsunderlag räcker inte till för att göra en bedömning av finansieringens tillräcklighet från område till område. En annan faktor som i synnerhet skapar osäkerhet i fråga om den framtida kostnadsutvecklingen är det att välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder inte ännu helt och hållet har preciserats samt omfattningen av och tidpunkten för åtgärderna. Uppgifter om de kostnader som överförts från kommunerna till välfärdsområdena 2022 kommer att preciseras något under slutet av 2023 och på basis av dessa kommer storleken på den

engångsersättning som ska korrigerar välfärdsområdenas finansiering för 2023 att fastställas och den permanenta korrigerar som ska göras i grunden för finansieringen kan ännu ändras något.

På grund av dessa osäkerhetsfaktorer och brister i kunskapsunderlaget utvärderas tillräckligheten av välfärdsområdenas finansiering i sin helhet i denna plan för de offentliga finanserna utifrån den kalkyl över utgiftstrycket i hela landet som presenteras ovan. Den områdesspecifika granskningen baserar sig på välfärdsområdenas budgetuppgifter och bokslutsprognoser för innevarande år. Bedömningen av huruvida finansieringen per välfärdsområde är tillräcklig fördjupas i framtida planer för de offentliga finanserna, när ytterligare jämförbar och pålitlig information om områdenas verksamhet och ekonomi finns att tillgå.

Välfärdsområdenas ekonomiska situation 2023 visade redan ett underskott enligt budgetuppgifterna, och enligt bokslutsprognoserna har situationen blivit ännu aningen sämre. Enligt de beräkningar som finansministeriet publicerade den 31 augusti 2023 är den statliga finansieringen till välfärdsområdena för 2023 ca 145 miljoner euro större än vad som skrivits in i regionernas bokslutsprognoser. Med beaktande av den uppdaterade finansieringsnivån är det sammanlagda underskottet för 2023 ca 980 miljoner. Det att situationen har försämrats jämfört med vad som angetts i budgetarna förklaras i huvudsak av att verksamhetskostnaderna, i synnerhet utgifterna för köp av tjänster och personalkostnader, har ökat snabbare än väntat.

Enligt bokslutsprognoserna är årsbidraget för endast ett välfärdsområde positivt, vilket avspeglar hur svagt det ekonomiska läget är. Antalet positiva årsbidrag kan dock stiga i samband med den ovan nämnda justeringen uppåt av den statliga finansieringen. Ett negativt årsbidrag leder till att välfärdsområdet måste finansiera en del av verksamhetskostnaderna med penningmedel, försäljning av egendom eller kortfristiga lån. Detta kan i sin tur öka risken för att de ansöker om tilläggsfinansiering av staten.

I tabellen nedan presenteras räkenskapsperiodens underskott per invånare enligt bokslutsprognoserna (efter korrigerar med statliga finansieringsmedel enligt beräkningarna som publicerades den 31 augusti 2023) för varje välfärdsområde. Av tabellen framgår att samtliga områden väntar sig ett underskott för 2023. Underskotten varierar dock i betydande grad från område till område. I de områden som ligger längst under medeltalet finns det en risk att den efterhandsjustering som görs på riksnivå inte kommer att täcka hela underskottet för 2023. Dessa områden ska i första hand ta till realekonomiska metoder för att täcka sina underskott, det vill säga öka sina inkomster eller minska sina utgifter.

Underskott per invånare enligt bokslutsprognosen för 2023 i välfärdsområdena och i Helsingfors stad, korrigerade enligt finansministeriets finansieringsanalys (uppdaterad 31.8.2023)

Välfärdsområde	Underskott enligt bokslutsprognos, euro/invånare
Mellersta Österbotten	-20
Helsingfors	-28
Norra Österbotten	-91
Västra Nyland	-138
Mellersta Finland	-144
Södra Österbotten	-151
Birkaland	-152
Norra Karelen	-171
Norra Savolax	-196
Lappland	-204
Egentliga Finland	-216
Södra Karelen	-228

Välfärdsområde	Underskott enligt bokslutsprognos, euro/invånare
Päijänne-Tavastland	-229
Vanda-Kervo	-230
Östra Nyland	-238
Satakunta	-259
Mellersta Nyland	-264
Österbotten	-268
Egentliga Tavastland	-304
Södra Savolax	-310
Kymmenedalen	-327
Kajanaland	-354

Av den ovan presenterade kalkylen över utgiftstrycket för hela landet framgår det att utan anpassning av kostnadsstrukturen kommer välfärdsområdenas kostnader att öka under ramperioden snabbare än den statliga finansiering som de får. Enligt den uppdaterade utvecklingsprognosen för välfärdsområdenas ekonomi ökar kostnaderna snabbare än väntat på våren, vilket orsakar ett större underskott på riksnivå än vad som uppskattades i den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023. Den snabba kostnadsökningen förklaras av att priserna år 2023 steg snabbare än väntat samt av de redan i den tekniska planen för de offentliga finanserna beaktade löneuppgörelserna inom kommunsektorn och välfärdsområdena, vilka kommer att påskynda kostnadsökningen 2023—2027. Den statliga finansieringen med allmän täckning höjs årligen enligt välfärdsområdenas prisindex, vilket endast delvis beaktar löneuppgörelserna. Å ena sidan kan personalbristen begränsa den höjande effekt som trycket på löneförhöjningar har för kostnaderna, om jobb och tjänster inte tillsätts. Å andra sidan kan personalbristen leda till en ökning i anställningen av extra personal eller övertidsarbete, vilket i sin tur ökar kostnaderna.

Välfärdsområdenas finansiering ökar något måttligare än vad som föreslogs i vårens prognos, eftersom uppskattningen av den kommande kostnadsutvecklingen och därmed av välfärdsområdenas prisindex har sjunkit i synnerhet vad gäller år 2024. Uppskattningen av konsumentprisinflationen och förändringen av det allmänna förtjänstnivåindexet har justerats nedåt jämfört med tidigare prognoser, och dessutom är förändringarna i välfärdsområdesarbetsgivarens socialskyddsavgifter negativa år 2024.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering minskas välfärdsområdenas uppgifter och skyldigheter och motsvarande finansiering i förhållande till vad som föreslogs i den tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2023. Ändringarna i välfärdsområdenas uppgifter beskrivs närmare i avsnitt 6.1. De ändringar som anges i regeringsprogrammet stöder välfärdsområdena vid allokeringen av begränsade personalresurser, vilket minskar trycket till exempel på att öka anlitandet av hyrd arbetskraft och på så sätt minskar kostnadstrycket i välfärdsområdena.

Vid kostnadsutvecklingen i kalkylen över utgiftstrycket har man inte beaktat välfärdsområdenas egna anpassningsåtgärder, eftersom dessa inte har preciserats, även om det i flera av områdena bereds reformprogram och produktivitetsprogram. Förutom de ekonomiska prioriteringarna eftersträvar man att genom programmen uppnå de mål som lagts fram för social- och hälsovårdsreformen, det vill säga bl.a. likvärdiga tjänster, tillräcklig personal och tillgång till arbetskraft samt minskade hälso- och välfärdsskillnader. Programmen innehåller åtgärder som gäller bl.a. servicestrukturen, servicenätverken, digitala tjänster och distanstjänster, stödtjänster, upphandlingar, personal och verksamhetens genomslag. På basis av den statliga finansiering enligt den kalkyl som presenteras i denna plan för de offentliga finanserna och den prognostiserade kostnadsutvecklingen är det allt viktigare att alla välfärdsområden i första hand satsar på att reformera sin verksamhet för att kostnadsutvecklingen ska kunna anpassas till ramarna för den statliga finansieringen och kostnadsökningen ska vara hållbar på lång sikt.

I utvecklingsprognosen för hela landet har man i den statliga finansieringen beaktat efterhandsjusteringen enligt finansieringslagen endast delvis, enligt ramreserveringen (se kapitel 6.1). Om välfärdsområdenas faktiska kostnader på hela landets nivå överstiger den statliga finansieringen till dem, justeras välfärdsområdenas kalkylerade finansiering enligt finansieringslagen med två års fördröjning till fullt belopp i enlighet med de faktiska kostnaderna. Välfärdsområden har också rätt till statlig tilläggsfinansiering om nivån på finansieringen annars skulle äventyra ordnandet av sådana tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster eller räddningsväsendets tjänster som tryggas i grundlagen. Tilläggsfinansieringen kan förenas med villkor som gäller effektivisering av tjänsteproduktionen och anpassning av verksamheten.

Välfärdsområdena har starka incitament att öka produktiviteten och effektiviteten och att dämpa kostnadsökningen. För det första är det nödvändigt att utveckla verksamhetssätten och reformera servicestrukturerna för att det ökande servicebehovet ska kunna tillgodoses med begränsade personalresurser. Enligt lagen om välfärdsområden ska välfärdsområdenas ekonomiplaner dessutom upprättas så att de är i balans eller uppvisar ett överskott senast vid utgången av det andra året efter budgetåret. Ett underskott i ett välfärdsområdes balansräkning ska täckas inom två år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Till exempel ska ett underskott i balansräkningen för 2023 och även ett underskott som uppkommit därefter vara täckt senast i bokslutet för 2026. Detta mål förutsätter att välfärdsområdena vidtar målmedvetna anpassningsåtgärder redan 2024.

Regelverket om välfärdsområdenas finansiering, skötsel av ekonomin och investeringar bildar en helhet som styr välfärdsområdena mot en produktivare och verkningsfullare verksamhet. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering görs ändringar i ekonomin och styrningen under innevarande regeringsperiod. Till efterhandsjusteringen av finansieringen med allmän täckning fogas en s.k. självrisk från och med 2026, vilket inverkar på den korrigerad finansiering som görs på basis av den statliga finansieringen för 2024 och de faktiska kostnaderna. Till styrningen av välfärdsområdena fogas ett föregripande förfarande för effektiviserad ekonomisk styrning av välfärdsområdena (förfarandet med så kallade gula kort) och utvärderingsförfarandet skärps.

7. Den kommunala ekonomin

Läget och utsikterna för den kommunala ekonomin samt effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin granskas också i det kommunekonomiprogram som utarbetats i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna och av budgetpropositionen för 2024.

7.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

I denna plan för de offentliga finanserna uppställer regeringen som mål att kommunförvaltningens⁶ saldo enligt nationalräkenskaperna ska vara nära balans 2027. För att målet ska nås krävs det att läget inom den kommunala ekonomin förbättras, eftersom kommunförvaltningens saldo i förhållande till bruttonationalprodukten är -0,4 % år 2027 enligt kalkylen över utgiftstrycket i de offentliga finanserna.

Enligt regeringsprogrammet förbinder sig staten att kompensera kommunerna för de nya uppgifter och skyldigheter som åläggs dem samt för eventuella utvidgningar av uppgifterna genom att finansiera uppgifterna och skyldigheterna fullt ut eller genom att avveckla andra skyldigheter. Kommunerna kompenseras för de effekter som regeringens ändringar i beskattningsgrunderna har på skatteintäkterna.

⁶ Med avvikelse från sektorindelningen i nationalräkenskaperna omfattar denna kommunförvaltning inte Helsingfors social- och hälsovårdsverksamhet och räddningsverksamhet, vilka har inkluderats i välfärdsområdenas undersektor.

Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice anvisas en 100-procentig statsandel för mer omfattande uppgifter och skyldigheter samt för nya uppgifter. För att statens finansieringsansvar ska kunna realiserats fullt ut förutsätts det också att konsekvenserna av nya eller mer omfattande uppgifter och skyldigheter för den kommunala ekonomin bedöms på ett realistiskt sätt. Uppmärksamhet bör också ägnas åt de konsekvenser som ändringarna i uppgifterna och skyldigheterna har för de anställda, eftersom pensionsavgångarna bland löntagarna inom kommunsektorn accelererar och sysselsättningsläget varierar i hög grad såväl inom olika branscher som i olika områden.

I och med social- och hälsovårdsreformen föll det betydande utgiftstryck som föranleds av en åldrande befolkning bort ur den kommunala ekonomin. Inom den kommunala ekonomin råder det dock fortfarande en strukturell obalans mellan inkomster och utgifter, som hotar att fördjupas under de närmaste åren om inga nya åtgärder vidtas. Eftersom kommunernas uppgifter har minskat har kommunerna allt färre möjligheter att anpassa sig till utgifterna, vilket innebär att anpassningstrycket i allt högre grad riktas till höjningar av skattesatserna. Differentieringen mellan kommunerna återspeglas i allt högre grad också i en differentiering av kommunernas framtidsutsikter och utmaningar inför framtiden. När barn- och ungdomsåldersklasserna minskar torde det finnas ett allt större behov av samarbete mellan kommunerna när det gäller att ordna utbildningstjänster. Nya sätt att ordna tjänster krävs också för att säkerställa tillgången på kompetent arbetskraft. Mot bakgrund av dessa utvecklingstrender och de försämrade ekonomiska utsikterna accentueras vikten av noggrann behovsprövning i fråga om investeringar.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomförs en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. I reformen utgår man från målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem. Man strävar efter att en regeringsproposition ska kunna överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2025 och att den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

För att förbättra kommunernas verksamhetsförutsättningar inleder regeringen ett program som syftar till att minska omfattningen av kommunernas verksamhet och uppgifter och gallra bland den detaljerade regleringen av tillvägagångssätten.

7.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

För statsbidragen till kommunerna anvisas det ca 5,1 miljarder euro 2024. De kalkylerade statsandelarna uppgår till ca 3,7 miljarder euro, ersättningarna till kommunerna för förlorade skatteinkomster till 0,9 miljarder euro och de övriga statsbidragen till 0,6 miljarder euro. Vid ramperiodens slut 2027 uppgår statsbidragen till ca 6,1 miljarder euro, varav de kalkylerade statsandelarna utgör 4,6 miljarder euro. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ingår såväl åtgärder som ökar som åtgärder som minskar kommunernas uppgifter. Dessutom påverkas statsunderstödens nivå av tidigare beslutade åtgärder, av vilka den viktigaste är reformen av arbets- och näringstjänsterna.

Statsbidrag till kommuners och samkommuners driftsekonomi, miljoner euro, ramåren enligt prisnivån 2024¹

	2023 års		2024	2025	2026	2027
	2022	budget				
Kalkylerade statsandelar	9 150	4 001	3 673	4 518	4 642	4 646
FM	7 987	2 752	2 463	3 358	3 484	3 491
UKM	1 163	1 249	1 210	1 160	1 158	1 155
— varav samkommuner	1 070	1 095	1 119	1 107	1 107	1 107
Statens kompensation till kommunerna för förlorade skatteinkomster till följd av ändringar i beskattningsgrunderna	2 750	851	861	911	937	978
Statsunderstöd:	1 411	558	555	492	538	524
JM	11	11	32	0	0	12
FM	30	11	11	11	11	11
UKM	391	254	202	260	318	342
JSM	0	4	4	4	4	4
KM	85	44	31	31	31	31
ANM	208	134	207	147	132	86
SHM	659	76	59	34	33	32
MM	23	23	9	5	5	5
Statsbidrag sammanlagt	13 311	5 410	5 089	5 920	6 115	6 148

¹⁾ När det gäller UKM:s statsandelar och statsunderstöd har den andel som riktas till kommunerna uppskattats kalkylmässigt.

För statsandelen för kommunal basservice anvisas det 2,5 miljarder euro 2024 och 3,5 miljarder euro 2027. Finansieringsnivån stiger på grund av reformen av arbets- och närings tjänsterna, som träder i kraft 2025. I samband med reformen överförs anslag från arbets- och näringsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets huvudtitlar till statsandelen för kommunal basservice.

Från och med 2024 minskar statsandelen i synnerhet på grund av en precisering av de kostnader och inkomster som överförs från kommunerna till välfärdsområdena i samband med social- och hälsovårdsreformen. De inkomster som överförs från kommunerna till välfärdsområdena justeras i fråga om kommunernas bokslutsuppgifter och skatteinkomster för 2022 på riksnivå utifrån de debiterade skatteinkomsterna enligt den slutförda beskattningen så att inkomsterna motsvarar de kostnader som överförs från kommunerna. Skillnaden mellan inkomsterna och kostnaderna beaktas i statsandelen för basservice från och med 2024. I fråga om 2023 beaktas skillnaden till hälften år 2024 och till hälften år 2025.

Kostnaderna för de uppgifter som överförs från kommunerna till välfärdsområdena uppgår till sammanlagt ca 21,97 miljarder euro, vilket är ca 102 miljoner euro mer än vad som uppskattades i våras i samband med den tekniska planen för de offentliga finanserna. Kalkylen över beloppet av skatteinkomster som överförs från kommunerna i samband med reformen har däremot justerats uppåt med ca 39 miljoner euro. Således är den extra överföringen av statsandelar till välfärdsområdenas finansiering ca 63 miljoner euro från och med 2024. Det avdrag som görs med avseende på 2023 är åren 2024 och 2025 ca 31 miljoner euro större än i den tekniska planen för de offentliga finanserna.

Att kommunernas minskade beskattningskostnader beaktas som en del av de avdrag som hänför sig till social- och hälsovårdsreformen minskar kommunernas statsandel med 94 miljoner euro 2024 och 2025 och med 62 miljoner euro från och med 2026 i förhållande till den tekniska planen för de offentliga finanserna.

I enlighet med regeringsprogrammet beaktas vid dimensioneringen av statsandelen för basservice från och med 2025 ett tillägg på 4,9 miljoner euro som anvisas för att förbättra ställningen för invandramödrar som en del av totalreformen av integrationsfrämjande tjänster, samt ett tillägg på 0,5 miljoner euro för svenskspråkig integrationsutbildning. Tillgången på arbetsplatserna till sådan språkutbildning som ges inom ramen för de integrationsfrämjande tjänsterna utökas, och för utbildningen anvisas 2 miljoner euro från och med 2027. I anknytning till totalreformen av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper minskas statsandelen för basservice med 7,5 miljoner euro från och med 2027. I enlighet med regeringsprogrammet görs i indexjusteringen av statsandelen för kommunal basservice en besparing motsvarande en procentenhet, vilket minskar statsandelen med 24 miljoner euro beräknat för år 2024 och nominellt med ca 111 miljoner euro beräknat för år 2027. Nivån på statsandelen för basservice från och med 2025 påverkas dessutom av att sysselsättningsanslagen sänks med 37 miljoner euro.

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde minskar statsandelarna till kommunerna i någon mån under ramperioden på grund av ett minskat antal elever och studerande. I överensstämmelse med regeringsprogrammet stärks den grundläggande utbildningen med sammanlagt 50 miljoner euro 2024, 100 miljoner euro 2025, 150 miljoner euro 2026 och 200 miljoner euro från och med 2027. År 2024 anvisas tillägget för åtgärder för att etablera de understöd inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som omfattas av jämställdhetsfinansiering. Från och med 2025 anvisas utifrån den fortsatta beredningen ytterligare finansiering också via statsandelen för basservice.

På grund av totalreformen av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper minskas statsandelarna för läroanstalterna för fritt bildningsarbete med 7,5 miljoner euro från och med 2027. Avdraget bedöms i huvudsak gälla kommunerna.

Stödet för lärandet och studiehandledningen stärks inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen. För ändamålet anvisas permanent finansiering till ett belopp av 10 miljoner euro 2024 och 20 miljoner euro från och med 2025. Från dessa belopp beräknas det att den kommunala ekonomin kommer att anvisas 8 miljoner euro 2024 och 16 miljoner euro från och med 2025.

Regeringen inleder en förvaltningsövergripande programhelhet "Mer motion i Finland", som syftar till att få den fysiska aktiviteten att öka i alla åldersgrupper. För programhelheten har det under perioden 2024—2027 reserverats 20 miljoner euro per år, och enligt en preliminär uppskattning kommer mer än hälften av det beloppet att riktas till den kommunala ekonomin i form av understöd.

I enlighet med regeringsprogrammet slopas den finansiering av klimatbaserade åtgärder enligt prövning som hänför sig till kollektivtrafikunderstöden. Detta minskar finansieringen med 13,3 miljoner euro.

Skyldigheten enligt klimatlagen att utarbeta en klimatplan avses träda i kraft för kommunernas del under nästa fullmäktigeperiod. I enlighet med regeringsprogrammet slopas emellertid denna skyldighet innan den träder i kraft. Den finansiering på 2,63 miljoner euro som reserverats för statsunderstöd för klimatplanerna återtas från ingången av 2024.

Det investeringsunderstöd som är avsett för att förbättra bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov minskas från och med 2024. Investeringsunderstödet till kommunalt ägda hyreshusbolag minskar 2024 med uppskattningsvis ca 7 miljoner euro och 2025—2026 med ca 12 miljoner euro.

Det tidsbundna understödet till kommunerna för utveckling och utvidgning av boenderådgivningen, som gäller fram till 2027, halveras från och med 2024. Understödet är i fortsättningen 2 miljoner euro per år.

Även indexfrysningarna och besparingarna i fråga om socialskyddsförmånerna har olika konsekvenser för den kommunala ekonomin. De minskar direkt kommunernas utgifter, men ökar samtidigt behovet av utkomststöd och minskar skatteintäkterna. På längre sikt bedöms åtgärderna öka sysselsättningen, vilket i sin tur ökar kommunernas skatteinkomster.

Vid granskningen har det inte beaktats sänkningen av arbetslöshets- och sjukförsäkringspremierna, vilket beräknas öka kommunernas skatteinkomster och minska avgiftsördan för den kommunala arbetsgivaren med ca 300 miljoner euro 2024.

7.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Utgifterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

Omkostnaderna inom den kommunala ekonomin ökar i kalkylen över utgiftstrycket 2024—2027 huvudsakligen till följd av prisökningar, eftersom servicebehovet inom utbildningen (inklusive småbarnspedagogiken) fortsätter att minska i kalkylen på grund av sjunkande nativitet och mindre åldersklasser. Ett undantag i detta är endast året 2025, då ansvaret för ordnande av arbets- och näringsstjänster överförs till kommunerna samtidigt som deras ansvar för finansieringen av arbetslöshetsförmånerna utvidgas. Prisindex för basservicen, som beskriver kostnadsutvecklingen i kommunerna, ändras med i genomsnitt 3,1 % per år under perioden 2024—2027. Den största kostnadsposten inom den kommunala ekonomin är dock personalkostnaderna, som ökar med ca 3 % år 2024 på grund av avtalsenliga höjningar. De avtalsenliga höjningarna ökar emellertid 2024 betydligt måttligare än under innevarande år, eftersom de engångsposter som betalats till personalen inom kommunsektorn 2023 fallit bort. År 2024 dämpas ökningen i personalkostnaderna av att arbetslöshetsförsäkringspremierna sänks. Premien sjunker med i genomsnitt ca 0,90 procentenheter inom kommunsektorn. Åren 2025—2027 förväntas inkomstutvecklingen inom kommunsektorn, till följd av det program för utveckling av lönesystemen som avtalats inom kommunsektorn, vara något snabbare än den allmänna inkomstutvecklingen i ekonomin.

De viktigaste satsningarna i de beslut som fattats av statsminister Orpos regering och som direkt påverkar den kommunala ekonomin gäller bland annat åtgärder för att stärka den grundläggande utbildningen och främja jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Den kommunala ekonomin är emellertid också föremål för nedskärningar, eftersom anpassningsåtgärder har riktats till exempel till driftskostnaderna för läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet. Den största anpassningsåtgärd som regeringen direkt riktar till den kommunala ekonomin är en indexbroms på en procentenhet i statsandelarna 2024—2027. Den kommer att medföra att statsandelarna minskar med 24 miljoner euro 2024, 48 miljoner euro 2025, 79 miljoner euro 2026 och 111 miljoner euro 2027. I utvecklingsprognosen har man inte gjort något antagande om att kommunerna skulle anpassa sina utgifter direkt som en följd av indexnedskärningen. Å andra sidan kompenseras den minskning av inkomsterna som indexbromsen medför av en höjning av den nedre gränsen för fastighetsskatt på mark, som beräknas öka kommunernas fastighetsskatteinkomster med 108 miljoner euro från och med 2024. Regeringens beslut innebär att den kommunala ekonomins inkomster ökar mer än dess utgifter under de första åren av regeringsperioden, men beräknat för år 2027 är effekten närapå kostnadsneutral eftersom den indexbroms som tillämpas på statsandelarna får en kumulativ effekt.

År 2025 överförs ansvaret för arbets- och näringsstjänsterna på kommunerna. Ändringen breddar kommunernas uppgifter och ökar den kommunala ekonomins omkostnader med strax under 900 miljoner euro år 2025. I och med reformen ökar antalet anställda i kommunerna med ca 4 000 årsverken, vilket 2025 kommer att märkas i synnerhet i form av en kraftig ökning av personalutgifterna. Också inköpen ökar till följd av reformen. Reformen utvidgar kommunens finansieringsansvar när det gäller finansieringen av arbetslöshetsförmånerna, vilket i sin tur återspeglas i en förändring i nivån på

understödsutgifterna 2025. Till följd av reformen kommer sysselsättningsutvecklingen i fortsättningen att i allt högre grad påverka den kommunala ekonomin. De nya understödsutgifterna påverkas i synnerhet av hur arbetslösheten utvecklas (arbetslöshetsgraden förutspås ligga kring ca 6,4 procent under perioden 2025—2027), samt av förändringarna i folkpensionsindex, eftersom folkpensionsindex bestämmer nivån på arbetslöshetsförmånerna. Regeringen har beslutat om bland annat en indexfrysning åren 2024—2027 av arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen samt av deras förhöjningsandelar.

Kommunerna har betydande investeringsbehov bland annat på grund av byggnadsbeståndets ålder, migrationen och den gröna omställningen. De osäkra utsikterna för investeringsmiljön och höjningen av räntenivån kan emellertid skjuta upp investeringar eller förhindra att de genomförs. Investeringarna antas återgå till sin normala tillväxtbana efter 2023, och deras andel av bruttonationalprodukten har i kalkylen över utgiftstrycket hållits konstant under granskningsperiodens sista år.

Inkomsterna inom den kommunala ekonomin under ramperioden

I kalkylen över utgiftstrycket ökar kommunernas inkomster från verksamheten med i genomsnitt 1,4 % per år under perioden 2024—2027.

Skatteinkomsterna minskar med 5,0 % 2024, vilket är en följd av att effekterna av social- och hälsovårdsreformen syns med fördröjning i kommunernas skatteinkomster eftersom skatten för respektive skatteår inflyter under flera kalenderår. Minskningen i skatteinkomsterna lindras av att arbetslöshetsförsäkringspremien sänks, vilket ökar kommunernas skatteinkomster med 85 miljoner euro från och med 2024. Utvecklingen för kommunernas skatteinkomster normaliseras till en årlig ökning på i genomsnitt 3,2 procent under perioden 2025—2027.

Kommunernas statsandelar minskar med 9,0 % 2024. Statsandelarna minskas som en följd av en precisering av överföringskalkylen för social- och hälsovården. Dessutom hejdar den indexbroms på en procentenhet som regeringen tillämpar på statsandelen för basservice utvecklingen av statsandelarna. Ökningen av kommunernas statsandelar förblir tämligen måttlig under granskningsåren med undantag för 2025, från och med vilket år det ansvar för finansieringen av arbets- och näringstjänsterna och arbetslöshetsförmånerna som överförs till kommunerna beaktas i kommunernas statsandelar.

Balansen inom den kommunala ekonomin under ramperioden

De centrala nyckeltalen för den kommunala ekonomin, såsom räkenskapsperiodens resultat och kassaflödet från verksamheten och investeringarna, är starka 2023, vilket till stor del beror på skatteeftersläpningar som hänför sig till social- och hälsovårdsreformen. När dessutom de skatteinkomster som redovisas enligt de gamla kommunalskattesatserna och den gamla utdelningen av samfundsskatteinkomsterna faller bort, kvarstår en växande obalans mellan utgifterna och inkomsterna inom den kommunala ekonomin. Enligt kalkylen över utgiftstrycket räcker årsbidraget till för att täcka avskrivningarna under samtliga granskningsår, men det räcker inte till för nettoinvesteringarna. Obalansen mellan inkomster och utgifter innebär att det inom den kommunala ekonomin uppstår ett anpassningstryck för de kommande åren. Anpassningen kan göras genom att man minskar utgifterna eller ökar inkomsterna eller genom en kombination av dessa. Det blir allt viktigare att proaktivt planera servicebehovet och göra behovsprövningar i fråga om investeringarna. De problem som gäller tillgången på kompetent arbetskraft, urbaniseringen, den sjunkande nativiteten och den gröna omställningen förutsätter att man finner nya sätt att ordna service, och här accentueras vikten av samarbete.

År 2023 flyttades mer än 5 miljarder euro av lånen inom den kommunala ekonomin bort från kommunerna i samband med social- och hälsovårdsreformen. Lånestocken inom den kommunala ekonomin fortsätter att öka 2024—2027, men tillväxttakten avtar jämfört med den genomsnittliga

tillväxttakten under det förra decenniet. Kommunernas lånestock ökar i slutet av granskningsperioden till 24,2 miljarder euro.

Den kommunala ekonomins utveckling till 2027, enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Resultatbildning						
1. Verksamhetsbidrag	-33,7	-13,2	-13,5	-14,8	-15,4	-16,0
2. Skatteinkomster	26,9	14,6	13,9	14,2	14,7	15,3
3. Statsandelar, driftsekonomin	10,8	3,7	3,4	4,3	4,5	4,6
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
5. Årsbidrag	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
6. Avskrivningar	-3,2	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Extraordinära poster, netto	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Räkenskapsperiodens resultat	1,3	2,5	0,9	0,7	0,7	0,7
Finansiering						
9. Årsbidrag	4,3	5,3	3,8	3,7	3,8	3,9
10. Extraordinära poster	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Korrigeringsposter till den interna finansieringen	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Intern finansiering, netto	3,5	4,7	3,2	3,1	3,2	3,3
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-5,9	-4,9	-5,1	-5,3	-5,5	-5,7
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investeringar, netto	-3,7	-3,9	-4,1	-4,3	-4,5	-4,7
16. Finansieringsbehov (intern finansiering-investeringar)	-0,2	0,8	-0,9	-1,2	-1,3	-1,4
17. Lånestock	24,7	19,0	19,9	21,2	22,6	24,2
18. Likvida medel	8,8	8,7	8,8	9,0	9,1	9,2
19. Nettoskuld (lån – likvida medel)	15,9	10,3	11,1	12,3	13,5	14,9

8. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras genom flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt pensionslag, och finansieringsgrunderna inom arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas med en enda regel. Finansieringsgrunderna kan dock bedömas genom att man separat ser på de viktigaste pensionslagarna. Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen av arbetspensionerna kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och från avkastningen från dem. Arbetspensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut hos arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statligt anställdas samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis med medel ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av det förväntade antalet levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med

arbetspensionsindex som till 80 % påverkas av förändringarna i konsumentpriserna och till 20 % av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) omfattar närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av arbetspensionsavgifterna enligt ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs enligt lagstiftningen. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2021 cirka 35,4 % (beräknad med en reell diskontoränta på 2,5 % till och med 2031 och 3,5 % från och med 2032). Arbetsmarknadens centralorganisationer har kommit överens om en så kallad EMU-buffert inom ArPL-systemet. Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 % av den privata sektorns årliga lönesumma. Tanken med bufferten är att under vissa villkor möjliggöra en tillfällig sänkning av arbetspensionsavgifterna under negativa konjunkturförhållanden. När man kommer överens om användningen av bufferten måste man på motsvarande sätt komma överens om en senare höjning av arbetspensionsavgiften, så att bufferten återställs. Den sänkning som bufferten möjliggör togs i bruk 2020, varvid arbetsgivaravgiften sänktes med 2,6 % senast vid ingången av juni. Avgiften höjs 2022—2025 för att bufferten ska kunna höjas till tidigare nivå.

Företagarnas (cirka 9 % av de försäkrade), lantbruksföretagarnas och sjömännens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Det kommunala pensionssystemet omfattar drygt 20 % av de försäkrade. I det kommunala pensionssystemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden.

De arbetstagare som är försäkrade inom statens pensionssystem (cirka 6 % av de försäkrade) och statens arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till Statens pensionsfond (VER). Från Statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka statens pensionsutgifter. Det belopp som överförs är för närvarande 40 % av de utgifter som föranleds av statens pensioner, och resten av pensionsutgifterna täcks direkt ur statsbudgeten. Från och med 2024 ökar intäktsföringen med en procentenhet per år tills den är 45 % från och med 2028.

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Ökningen av den andel av befolkningen som är i pensionsåldern ökar pensionsutgifterna, vilket har lett till att arbetspensionsanstaltnas överskott minskat. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsinkomsterna. Totalt sett har arbetspensionsanstaltnas överskott i förhållande till BNP minskat från i genomsnitt dryga 3 % under 2000-talets första årtionde till 0,9 % 2022. Också arbetspensionsanstaltna inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och deras tillgångar betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna.

År 2022 var arbetspensionssektorns överskott ca 0,9 % i förhållande till BNP. Avgiftsintäkterna ökade kraftigt. Kapitalinkomsterna förblev på föregående års nivå. Under perioden 2022—2025 är arbetsgivarens arbetspensionsavgift högre för att kompensera sänkningen 2020. Arbetspensionssektorns saldo förbättras när kapitalinkomsterna ökar, även om förmånsutgifterna ökar snabbt tack vare indexhöjningarna.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför sådana uppgifter i anknytning till social trygghet som fastställts för det allmänna. Dessa är bl.a. Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2021 var ca 72 %, andelen försäkringsavgifter ca 22 % och kommunernas andel ca 5 %. År 2022 var FPA:s totala kostnader ca 16,9 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet.

Det är Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som svarar för skötseln av det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom obligatoriska arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare (ca 55 %), statsandelar (ca 40 %) och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter (ca 5 %). År 2022 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt 2,5 miljarder euro i förmåner. Sysselsättningsfonden har en konjunkturbuffert vars nettoskuld eller nettoställning får vara högst ett belopp som motsvarar de årliga utgifterna för en arbetslöshetsgrad på 6 %.

Saldot för övriga socialskyddsfonder förbättrades 2022 till ett litet överskott och också 2023 kommer saldot att uppvisa ett överskott. Utgifterna inom sektorn påverkas under de kommande åren i betydande grad av de åtgärder statsminister Orpos regering vidtar och som inskränker många sociala förmåner. Arbetslöshetsförsäkringspremien minskas dessutom med 1,4 procentenheter 2024. Sektorns finansiella ställning uppvisar en litet underskott under 2024, men kommer att återgå till att vara i balans åren 2025—2027. Sektorns finansiella balans kommer att växla något från år till år i och med att konjunkturfonderna används.

9. Sammandrag av åtgärderna inom den offentliga ekonomin

I avsnitten 5—8 behandlas varje undersektor till den offentliga ekonomin separat. I avsnitt 9 eftersträvas en sammanfattande granskning av regeringens diskretionära åtgärder och deras verkningar på hela den offentliga ekonomin. Granskningen i detta avsnitt beaktar inte s.k. finansiella operationer, t.ex. lån och aktieförvärv.

I nedanstående tabell presenteras den kumulativa effekten på de offentliga finanserna av de beslut om inkomster och utgifter som fattas av statsminister Orpos regering. De åtgärder som försämrar balansen i de offentliga finanserna har angetts som minusposter och de åtgärder som stärker balansen som plusposter. Effekterna anges i förhållande till den föregående valperiodens sista plan för de offentliga finanserna, dvs. den tekniska plan för de offentliga finanserna som publicerades den 23 mars 2023.

Anpassning av de offentliga finanserna i enlighet med regeringsprogrammet

Regeringsprogrammet (bilaga B) innehåller åtgärder för att anpassa de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 4 miljarder euro beräknat på 2027 års nivå. Helheten innehåller förutom besparingar även utgiftsökningar och åtgärder som ökar inkomsterna.

Konsekvensbedömningarna av åtgärderna har till vissa delar preciserats efter att regeringsprogrammet blev klart. Därtill har konsekvenserna för de olika sektorerna inom den offentliga ekonomin preciserats. Bedömningarna kommer att preciseras ytterligare i samband med beredningen av budgeten och ramarna samt beredningen av regeringspropositioner, men regeringen har förbundit sig till den åtgärdshelhet som anges i bilaga B till regeringsprogrammet.

De ovannämnda riktlinjer för utgifter som anges i regeringsprogrammet stärker i tabellen de offentliga finanserna med ett nettobelopp på ca 1,2 miljarder euro på 2024 års nivå. I slutet av ramperioden, 2027, uppgår effekten till 3,1 miljarder euro. Det är fråga om en uppskattning som baserar sig på aktuella uppgifter. Tabellen innehåller inte välfärdsområdenas egna utvecklingsåtgärder. Besparingen i anslutning till dem är 0,9 miljarder euro på 2027 års nivå i bilagan till regeringsprogrammet. Om denna besparing beaktas, stärks de offentliga finanserna med 3,9 miljarder euro på 2027 års nivå. Inte heller en minskning av indexhöjningarna av statsandelarna för kommunal basservice med en procentenhet per år stärker i tabellen de offentliga finanserna, eftersom en total förstärkning av dem med som planerat över 100 miljoner euro kräver egna anpassningsåtgärder av kommunerna. I tabellen har man strävat efter att beakta hur inbesparingarna i förmånsutgifterna påverkar skatteinkomsterna. Effekten av indexbesparingarna presenteras med nominella belopp. Granskningen innehåller inte finansiella investeringar. I regeringsprogrammet är dessa föremål för en besparing på 80 miljoner euro på 2027 års nivå.

Som ett led i anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna (utöver ovannämnda 4 miljarder euro) har regeringen dragit upp riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder genom vilka man strävar efter att stärka de offentliga finanserna med ca 2 miljarder euro på 2027 års nivå. Denna helhet ingår inte i granskningen i tabellen.

Det tidsbundna investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet

För investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet anvisas i planen för de offentliga finanserna 2024—2027 ett anslag på sammanlagt 631 miljoner euro och i den andra tilläggsbudgetspropositionen 2023 ett anslag på 734 miljoner euro.

De inkomster med vilka investeringsprogrammet finansieras är inte inkomster i den bemärkelse som avses i tabellen. I tabellen används begrepp enligt nationalräkenskaperna, och därmed stärks de offentliga finanserna inte av de finansiella operationerna. I tabellen försvagar investeringsprogrammet därför saldot i de offentliga finanserna.

Välfärdsområdena

Regeringens beslut om utgifter och inkomster i anslutning till välfärdsområdenas uppgifter ingår i tabellen i avsnittet om välfärdsområdenas ekonomi. Sådana beslut är bl.a. lagstadgade reformer och statsunderstöd och ersättningar som betalas till välfärdsområdena.

I enlighet med bilaga B till regeringsprogrammet ökar ändringarna i de uppgifter som ålagts välfärdsområdena finansieringen för välfärdsområdena 2024 med ca 5 miljoner euro jämfört med 2023. Kostnadseffekten av de nya eller utvidgade uppgifter som anvisats välfärdsområdena under statsminister Marins regeringsperiod och av de nya åtgärderna i regeringsprogrammet för statsminister Orpo uppgår till sammanlagt ca -126 miljoner euro netto år 2027. Förändringen förklaras framför allt av de nya åtgärder i regeringsprogrammet som syftar till att effektivisera välfärdsområdenas verksamhet och bromsa kostnadsökningen i områdena.

I avsnittet om social- och hälsovårdstjänster i tabellen över anpassningsåtgärder i bilaga B till regeringsprogrammet ingår som en egen punkt välfärdsområdenas egna utvecklingsåtgärder. Enligt finansministeriets uppskattning är sparpotentialen i anslutning till dem ca 0,9 miljarder euro på 2027 års nivå. Genom dessa åtgärder strävar man efter att stärka välfärdsområdenas ekonomi genom att effektivisera områdenas funktioner, förnya verksamhetsätten och öka samarbetet mellan områdena. Varje område beslutar självständigt om sina reformer och anpassningsåtgärder, och därför varierar åtgärdernas sparpotential och tidtabellerna för genomförandet från område till område. Effekterna av dessa åtgärder har i denna plan för de offentliga finanserna inte beaktats i finansieringen till

välfrädsområdena, utan de besparingar som åtgärdena medför realiserar i välfrädsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering på basis av en justering i efterhand.

Till välfrädsområdena betalas också statsunderstöd och andra ersättningar. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering riktas sammanlagt 1,2 miljoner euro 2024—2027 från social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel till programmet för självmordsprevention. Därtill anvisas för utvecklingsuppgifter inom klient- och patientsäkerheten totalt 4,4 miljoner euro för 2024—2027. Som en del av FoU-finansieringen anvisas det under ramperioden 35 miljoner euro per år för statlig finansiering av forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete, vilket är 5 miljoner euro mer än i tidigare beslut.

Välfrädsområdenas verksamhet och ekonomi behandlas som en helhet i avsnitt 6. Välfrädsområdenas ekonomi.

Ändringar i beskattningsgrunderna

Genom sin skattepolitik strävar statsminister Orpos regering efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. Regeringen skärper inte den totala skattegraden genom sina beslut.

I överensstämmelse med regeringsprogrammet görs en indexjustering i beskattningsgrunderna för skatten på förvärvsinkomster på samtliga inkomstnivåer. År 2024 ändras dimensioneringen av indexjusteringen så att en andel som motsvarar sänkning av arbetslöshetsförsäkringspremien med 0,2 procentenheter riktas till staten så att de inbesparingar som gäller Sysselsättningsfonden kan styras till att stoppa statens skuldtvveckling. Dessutom lindras beskattningen av arbete stegvis med betoning på låg- och medelinkomsttagare.

Skatteinkomsterna ökar av att de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent överförs till skattesatsen på 14 procent, med undantag för tidningar och tidskrifter. Dessutom ökar skatteinkomsterna bland annat genom en fortsättning av den temporära höjningen på 2 procentenheter för den högsta skattegraden i statens inkomstskatteskala, genom en höjning av självriskan för resekostnadsavdraget, genom reformen av bonuspraxis inom finansbranschen och genom en omfördelning av det åldersbaserade höjda arbetsinkomstsvdraget. Därtill ska nikotinpåsar omfattas av tobaksbeskattningen, punktskatten på tobak skärps och punktskatten på läskedrycker höjs. Nivån på gruvmineralskatten ses över och en andra skatteklass fastställs. Skatteinkomsterna ökar också till följd av att skatten på starka alkoholdrycker och viner höjs och en vinjettavgift införs.

Skatteinkomsterna minskar till följd av en förlängning av den temporära höjningen av hushållsvdraget, en höjning av det maximala insättningsbeloppet på aktiesparkonton och en höjning av utjämningsreserveringen för jordbruket. Därutöver görs en barnförhöjning i arbetsinkomstsvdraget. Inkontinensskydd, menstruationsskydd och barnblöjor överförs till mervärdesskattesatsen på 14 procent. Dessutom sänks fordonsskattens grundskatt och beskattningen av öl. Skatteinkomsterna minskar också av en sänkning av dröjsmålsräntan på arvsskatt och en förlängning av betalningstiden samt av den fortsatta halveringen av farledsavgiften.

Punktskatten på drivmedel sänks vid ingången av 2024 för att under ramperioden kompensera den genomsnittliga höjning av bränslepriserna som följer av höjningen av distributionskyldigheten enligt regeringsprogrammet. Därtill sänks bränsleskattens CO₂-komponent senare under ramperioden.

År 2024 införs en tilläggsskatt för stora koncerner. Skatten grundar sig på rådets direktiv och ska betalas första gången 2026. Skatteprocentsatsen för mark åtskils från den allmänna fastighetsskatteprocentsatsen och dess nedre gräns höjs till 1,3 procent från och med 2024, vilket ökar fastighetsskatteinkomsterna i de 245 kommuner där den allmänna fastighetsskatteprocentsatsen för närvarande är lägre.

De ändringar som gäller beskattningen och bedömningen av konsekvenserna av ändringarna för statsfinansernas vidkommande behandlas närmare i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomins vidkommande i avsnitt 7.2.

Den kommunala ekonomin

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering anvisas kommunerna inga nya uppgifter eller skyldigheter. Om kommunerna får nya eller mer omfattande uppgifter anvisas full statsandel för uppgifterna och de ändringar i beskattningsgrunderna som staten beslutat om kompenseras kommunerna.

Den största anpassningsåtgärd som regeringen direkt riktar till den kommunala ekonomin är en besparing som motsvarar en höjning på en procentenhet i indexhöjningen av statsandelen för basservice 2024—2027. Till följd av detta minskar statsandelarna gradvis och effekten stiger till ca 111 miljoner euro 2027. I tabellen har det antagits att kommunerna inte omedelbart anpassar sina utgifter eller höjer sina skatter till följd av indexnedskärningen. Den kommunala ekonomin stärks dock av att det föreslås att den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark höjs från ingången av 2024. Det beräknas öka kommunernas skatteinkomster med 108 miljoner euro per år. Andra åtgärder som regeringen riktar direkt till kommunerna har antagits ha lika stor inverkan på kommunernas inkomster och utgifter.

Utöver ovannämnda åtgärder har indexfrysningarna och besparingarna när det gäller socialskyddsformånerna olika konsekvenser för den kommunala ekonomin. De minskar direkt kommunernas utgifter, men minskar å andra sidan också skatteutfallet, eftersom man vid granskningen inte beaktar vilka konsekvenser för sysselsättningen den eftersträlvade ökningen av sysselsättningen har på skatteinkomsterna.

Den sänkning av arbetslöshetsförsäkringspremien som föreslås för 2024 ökar dessutom kommunernas skatteinkomster och minskar de kommunala arbetsgivarnas betalningsbörda med ca 300 miljoner euro per år. Detta syns nästan fullt ut som en förstärkning av den kommunala ekonomin, eftersom de övriga åtgärderna är nästan neutrala med tanke på den kommunala ekonomin under ramperioden.

Den kommunala ekonomin behandlas som en helhet i avsnitt 7. Den kommunala ekonomin.

Socialskyddsfonderna

Socialskyddsfondernas utgifter och inkomster påverkas i betydande grad av de åtgärder som det beslutats om i regeringsprogrammet. De minskar förmånsutgifterna med ca 1 miljard euro på 2024 års nivå och med ca 2,0 miljarder euro på 2027 års nivå. Statens och kommunernas betalningsandelar till socialskyddsfonderna minskar däremot 2024 med ca 0,3 miljarder euro och på 2027 års nivå med ca 0,9 miljarder euro.

Den mest betydande ändringen i socialskyddsavgifterna är sänkningen av arbetslöshetsförsäkringspremierna 2024. Den minskar premieinkomsterna med ca 1,4 miljarder euro. Dessutom minskar sjukförsäkringsavgifterna med nästan 0,8 miljarder euro 2024, men intäkterna av dem ökar med 0,2 miljarder euro 2025. År 2026 minskar de försäkrades arbetspensionsavgifter enligt antagandena med ca 0,4 miljarder euro. Ändringarna i socialskyddsavgifterna påverkar också

skatteinkomsterna från förvärvsinkomsterna, intäkterna av samfundsskatten samt betalningsbördan för arbetsgivare inom den offentliga sektorn. I tabellen har man också bedömt deras konsekvenser för statens och kommunernas ekonomi.

De sammantagna effekterna på de offentliga finanserna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, miljarder euro

	2023	2024	2025	2026	2027
Inverkan på statens anslag, regeringsprogr. bilaga B (inkl. statens bostadsfond)	0,0	0,7	1,4	1,8	2,5
Investeringsprogram	0,0	-0,3	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga beslut som ökar statens anslag	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2
Övriga beslut som minskar statens anslag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uppskattad effekt på skatteinkomsterna av besparingarna i förmånsutgifterna i bilaga B till regeringsprogrammet	0,0	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4
Beslut som ökar statens skatteinkomster	0,0	0,5	0,8	0,8	0,9
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärvsinkomstbeskattningen)	0,0	-0,4	-0,6	-0,8	-1,0
Övriga beslut som ökar statens inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Konsekvenserna av ändringarna i socialskyddsavgifterna för skatteinkomsterna och arbetsgivarkostnaderna	0,0	0,6	0,5	0,6	0,6
Effekterna på saldoto i statsfinanserna, netto	-0,1	0,8	1,4	1,7	2,3
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas inkomster (övr.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som minskar välfärdsområdenas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som ökar välfärdsområdenas utgifter (övr.)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som minskar välfärdsområdenas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4
Effekterna på saldoto för välfärdsområdena, netto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas inkomster (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2

	2023	2024	2025	2026	2027
Regeringsåtgärder som påverkar kommunernas utgifter (regeringsprogr. bilaga B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Kompensation till kommunerna för ändringar i skattegrunderna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekterna av ändringar i socialskyddsavgifterna på skatteinkomsterna och arbetsgivarkostnaderna.	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Effekterna på saldot för den kommunala ekonomin, netto	0,0	0,3	0,3	0,2	0,2
Effekterna av regeringsprogrammet på socialskyddsfondernas utgifter	0,0	1,0	1,6	1,9	2,0
Effekterna av regeringsprogrammet på socialskyddsfondernas inkomster (uppskattning)	0,0	-0,3	-0,6	-0,8	-0,9
Ändringar i socialskyddsavgifterna	0,0	-2,2	-1,9	-2,3	-2,4
Effekterna på saldot för socialskyddsfonderna, netto	0,0	-1,4	-0,9	-1,2	-1,2
Effekterna på saldot för de offentliga samfunden, netto	-0,1	-0,3	0,7	0,7	1,3
I förhållande till totalproduktionen	0,0 %	-0,1 %	0,2 %	0,2 %	0,4 %

10. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Direkta skatter	19,1	32,4	34,1	35,1	36,8	38,1
Skatter på produktion och import	36,4	36,4	36,8	37,8	38,7	39,7
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt ¹	56,4	70,0	71,8	73,9	76,5	78,9
Försäljnings- och avgiftsintäkter	4,4	4,7	4,8	4,9	4,9	5,0
Kapitalinkomster	2,0	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3
Övriga inkomster	3,7	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
Inkomster sammanlagt	66,6	81,1	82,9	85,0	87,6	90,1
Löner och kollektiva avgifter samt insatsförbrukning	16,7	19,0	19,4	19,7	20,1	20,6
Kapitalutgifter	1,3	1,9	2,9	3,4	3,8	4,3
Subventioner	2,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1
Sociala förmåner och sociala understöd	4,9	5,5	5,6	5,5	5,6	5,7
Övriga inkomstöverföringar till övriga offentliga samfund	39,2	55,3	56,2	58,9	59,9	61,3
Bruttoinvesteringar	4,6	5,1	5,8	7,3	7,1	6,8

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Övriga utgifter	1,6	1,6	0,7	0,7	0,6	0,7
Utgifter sammanlagt	71,0	90,5	92,9	97,6	99,4	101,5
Konsumtionsutgifter	17,3	19,4	19,9	20,2	20,9	21,6
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	-4,4	-9,4	-9,9	-12,6	-11,7	-11,4

¹⁾ Inkluderar gåvo- och arvsskatt

Kommunförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Skatter och socialskyddsavgifter	26,6	13,3	13,8	14,2	14,8	15,3
varav kommunalskatt	21,8	9,1	9,6	9,9	10,3	10,7
samfundsskatt	2,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,1
fastighetsskatt	2,0	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5
Försäljnings- och avgiftsinkomster	12,3	9,6	9,8	9,9	10,0	10,1
Erhållna inkomstöverföringar från staten	18,3	8,0	7,7	8,7	9,0	9,1
Övriga inkomster	1,7	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
Inkomster sammanlagt	58,9	32,5	33,0	34,5	35,5	36,4
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning	45,3	24,6	25,0	25,9	26,7	27,4
Sociala understöd och naturaförmåner	5,9	0,7	0,8	1,1	1,1	1,1
Övriga inkomstöverföringar	1,8	1,6	1,6	2,1	2,1	2,1
Kapitalutgifter	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Bruttoinvesteringar	6,5	5,5	5,7	6,0	6,3	6,5
Övriga utgifter	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Utgifter sammanlagt	59,5	32,9	33,6	35,4	36,5	37,6
Konsumtionsutgifter	43,2	20,6	21,2	22,4	23,4	24,4
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	-0,5	-0,3	-0,6	-0,9	-1,0	-1,2

Välfärdsområdena

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Försäljnings- och avgiftsintäkter		3,7	3,8	3,9	4,0	4,2
Statlig finansiering		25,7	26,5	28,3	29,1	29,9
Övriga inkomster		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Totala inkomster		29,6	30,5	32,5	33,4	34,3
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning		23,7	24,6	25,8	26,8	27,6
Sociala förmåner och naturaförmåner		5,7	6,0	6,3	6,5	6,8
Investeringar		1,1	1,1	1,1	1,1	1,0
Kapitalutgifter		0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Övriga utgifter		0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totala utgifter		30,6	31,9	33,5	34,6	35,7
Konsumtionsutgifter		25,5	26,5	27,9	29,0	30,0
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)		-1,1	-1,4	-1,0	-1,2	-1,5

Arbetspensionsanstalterna

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Kapitalinkomster	3,6	5,5	6,6	7,6	8,3	8,7
Socialskyddsavgifter	25,8	27,0	28,0	29,1	29,8	30,8
varav arbetsgivarnas avgifter	17,6	18,4	19,0	19,8	20,5	21,2
de försäkrades premier	8,3	8,7	9,0	9,3	9,3	9,6
Inkomst- och kapitalöverföringar från						
offentliga samfund	2,6	2,8	2,8	2,8	2,9	3,1
Övriga inkomster	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Inkomster sammanlagt	32,8	36,1	38,2	40,4	41,9	43,5
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
Sociala förmåner och sociala understöd	27,0	29,5	31,4	32,5	33,6	34,8
Övriga utgifter	2,4	2,5	2,7	2,8	2,9	3,0
Utgifter sammanlagt	30,5	33,2	35,3	36,5	37,8	39,1
Konsumtionsutgifter	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	2,3	3,0	2,9	3,9	4,1	4,4

Övriga socialskyddsfonder

	2022*	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Kapitalinkomster	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter	6,4	7,1	5,1	5,8	6,0	6,1
varav arbetsgivarnas avgifter	2,7	3,1	2,1	2,4	2,4	2,5
de försäkrades premier	3,7	4,0	3,1	3,4	3,5	3,6
Inkomst- och kapitalöverföringar från						
offentliga samfund	13,6	14,1	14,6	14,5	14,3	14,4
Övriga inkomster	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Inkomster sammanlagt	20,1	21,4	19,9	20,4	20,4	20,6
Löner och kollektiva avgifter samt						
insatsförbrukning	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
Sociala förmåner och sociala understöd	17,9	18,3	18,4	18,2	18,2	18,4
Övriga utgifter	1,1	1,1	0,9	0,9	0,8	0,9
Utgifter sammanlagt	19,8	20,3	20,2	20,0	20,0	20,2
Konsumtionsutgifter	3,63	3,64	3,89	3,92	4,03	4,16
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	0,3	1,1	-0,3	0,5	0,4	0,4

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik

Inkomster och utgifter vid oförändrad politik

	2022* nivå, md euro	2022* % av BNP	2023**	2024**	2025**	2026**	2027**
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	141,1	52,5	52,3	51,5	51,3	50,8	50,4
Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	143,4	53,4	54,7	54,7	54,6	53,8	53,2

Finansminister

Riikka Purra

Avdelningschef, budgetchef

Mika Niemelä

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekt på de offentliga finanserna

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet och utkast till budgetplan

SÄNDLISTA Riksdagens centralkansli
Republikens presidents kansli
Ministerierna

FÖR Finansutskottets sekretariat

KÄNNEDOM

Riksdagens räkenskapsbyrå
Statens revisionsverk

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig på nedanstående oberoende prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

Använda prognoser och antaganden

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, volymförändring	3,2	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
BNP, prisförändring	2,2	5,4	4,8	2,2	2,3	2,5	2,3
BNP, värde, mn euro	250 920	268 650	281 556	291 058	302 976	315 527	327 822
BNI, värde, mn euro	254 851	267 851	282 481	292 083	304 201	316 752	329 047
Konsumentprisindex, ändring, %	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0	2,0
Inkomstnivåindex, ändring, %	2,4	2,4	4,3	3,5	3,3	3,0	3,0
Byggnadskostnadsindex, ändring, %	5,5	8,2	3,0	-0,4	1,0	2,4	2,4
Basprisindex för hemmamarknadsvaror, ändring, %	10,1	20,3	-3,5	-2,9	1,9	2,5	2,5
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Lönesumma, förändring, %	5,5	6,4	5,1	3,7	4,0	3,6	3,5
Kort ränta, 3 mån, %	-0,5	0,3	3,5	3,6	3,0	2,4	2,0
Lång ränta, 10 år, %	-0,1	1,7	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1
ArPL-index	2631	2691	2874	3032	3096	3160	3229
FPL-index	1639	1674	1805	1906	1944	1977	2017
Prisindex för basservicen, prognos I budgetpropositionen använd förändring i kostnadsnivån (statsandelsindex)	2,4	3,7	5,1	2,2	3,2	3,6	3,5
Universitetsindex (vid budgetering använd prognos)	3,5	6,1	3,5	2,3	2,8	2,7	2,7
Yrkesutbildningsindex	4,2	7,3	2,8	1,8	2,7	2,7	2,7
YLE-index	2,4	4,0	4,9	3,1	2,8	2,7	2,7
HV-index				2,53	2,91	2,87	2,70
Arbetslöshetsförsäkringspremie							
— arbetsgivare, genomsnitt	1,43	1,51	1,54	0,82	0,82	0,82	0,82
— arbetstagare	1,40	1,50	1,50	0,79	0,79	0,79	0,79
ArPL-premie	24,4	24,9	24,8	24,8	24,8	24,4	24,4
— arbetsgivare	16,9	17,4	17,4	17,4	17,4	17,3	17,3
— arbetstagare under/=53 år	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
— arbetstagare över 53 år	8,65	8,65	8,65	8,65	8,65	7,15	7,15
— lönekoeficient	1,465 §	1,501	1,558	1,639	1,678	1,731	1,780
Försäkrades sjukförsäkringspremier							
— löntagares dagpenningsspremie	1,36	1,18	1,36	1,01	1,21	1,20	1,20

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
— löntagares och företagares sjukvårdspremie	0,68	0,53	0,60	0,55	0,57	0,56	0,52
— pensionstagares sjukvårdspremie	1,65	1,50	1,57	1,52	1,54	1,53	1,49
Statens arbetsgivaravgifter	18,2	18,5	18,6	18,2	18,5	18,6	18,6
— sjukförsäkringspremie	1,53	1,34	1,53	1,14	1,35	1,33	1,34
— pensionsavgift (StaPL)	16,68	17,12	17,10	17,10	17,10	17,25	17,25
Kommunernas arbetsgivaravgifter	24,7	24,3	24,0	22,7	22,9	23,3	23,3
— sjukförsäkringspremie	1,53	1,34	1,53	1,14	1,35	1,33	1,34
— övriga socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
— arbetslöshetsförsäkringspremie	1,83	1,97	1,91	1,01	1,01	1,01	1,01
— pensionsavgift (KomPL)	20,6	20,3	19,8	19,8	19,8	20,3	20,3

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella förändringar

De strukturella ändringar som ingår i rambeslutet höjer till exempel ramnivån för 2024 med 33 miljoner euro jämfört med det tekniska rambeslutet våren 2023. I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna efter det tekniska rambeslut och av deras verkningar på ramnivån för valperioden.

Strukturella ändringar i ramen, mn euro

Moment	Ärende	2024	2025	2026	2027
Tilläggs- budget- prop. II 2023					
27.10.01	Ändrad tidsplan i anslutning till utvecklandet av flygvapnets baser.		3,0		
27.10.01	Stöd till Ukraina. Utgifter utanför ramen i enlighet med rambestämmelsen.	16,8	62,0	106,1	142,0
27.10.18	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar enligt PVKEH 2021.	2,2	-1,1	-1,3	9,7
27.10.19	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar inom upphandlingen av multirollflygplan	16,2			
28.89.69	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om EU-avgifterna.		100,0	200,0	
Budget- prop. 2024, planen för de offentliga finanserna 2024— 2027					
	Teknisk ändring. Understöd från Statens bostadsfond och Gårdsbrukets utvecklingsfond som tagits in i ramen dras av från ramnivån för att det inte ska finnas något extra utrymme i den ofördelade reserven.	-81,3	-61,3	-61,3	-61,3
28.89.30	Teknisk ändring. Utjämning med avseende på 2023 av inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena.	-31,4	-31,4		

Moment	Ärende	2024	2025	2026	2027
28.89.30	Teknisk ändring. Avdrag i samband med att kommunernas beskattningskostnader minskar i samband med social- och hälsovårdsreformen.	-94,0	-94,0	-62,0	-62,0
28.89.31	Teknisk ändring. Precisering av överföringen av kommunernas skatteinkomster.	39,0	39,0	39,0	39,0
28.89.31	Teknisk ändring. Engångspost som utjämnar de inkomster och kostnader som överförts till välfärdsområdena 2023; den andel av posten som hänför sig till överföringarna i förhållandet kommunen/staten.	101,7			
28.92.66	Räntekostnader för makroekonomiskt stöd till Ukraina. Utgifter utanför ramen i enlighet med rambestämmelsen.	10,0	10,0	10,0	10,0
28.92.69	Ändrad tidsmässig fördelning i fråga om EU-avgifterna.	-300,0		30,0	270,0
32.20.40	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar av FoUI-stöd.	-5,7			
32.20.41	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar av energistöd.		39,6	45,0	
32.20.46	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalning av innovationsstöd för skeppsbyggnad.	4,9			
32.30.40	Ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningar som hänför sig till utveckling av landskapen vid de yttre gränserna.	3,2		-1,6	-1,6
35.20.04	Ombudgetering som hänför sig till projektet för datasystemet för den byggda miljön (Ryhti) Investeringsprogrammet enligt regeringsprogrammet. Ramnivån höjs i linje med utgifterna. REPowerEU. Ramnivån sänks för att den nationella finansieringens omvandling till EU-finansiering utanför ramen inte ska ge något extra spelrum.	3,0			
		348,8	102,5	99,5	80,0
			-38,3	-46,3	-4,3
	Sammanlagt	33,4	130,0	356,0	420,5

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Beslutet om ramarna för statsfinanserna 2024—2027 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2024. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder, uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

I det tekniska rambeslutet våren 2023 övergick man till pris- och kostnadsnivån 2024, dvs. behövliga indexjusteringar gjordes i utgifterna. I detta beslut om ramarna har indexfrysningarna och indexbromsarna enligt regeringsprogrammet beaktats, vilket från och med 2024 minskar utgifterna jämfört med det tekniska rambeslutet. Dessutom har man beaktat revideringen av prognoserna för prisindex.

Justeringarna av pris- och kostnadsnivån för ramutgifterna jämfört med det tekniska rambeslutet uppgår till sammanlagt 79 miljoner euro 2024. Justeringarna består av justeringar som hänför sig till prisnivån 2024 (-194 miljoner euro), justeringar som hänför sig till prisnivån 2022 (130 miljoner euro), effekten av avtalslösningen i fråga om statens löner (11 miljoner euro, en andel som inte ingick i det tekniska rambeslutet) samt valutakursförändringar i anskaffningen av jaktplan (132 miljoner euro). Indexfrysningarnas och indexbromsarnas inverkan ingår inte i siffrorna ovan.

Justeringar av pris- och kostnadsnivån 2024, mn euro (i vårens tekniska rambeslut och detta rambeslut)

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
		Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
15-17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	292,5		
18-19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %		236,0 ¹	
01-14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar		254,5	
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex			
01-14, 20-28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			
30-39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner m.fl.	Statsandelsindex	28,8		
31 Valfärdsområdenas finansiering	Valfärdsområdesindex	617,7		
30-39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex	24,7		
30 Statlig finansiering för yrkesutbildningen	Yrkesutbildningsindex	18,0		
40-49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			
50-59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex, Arbetspensionsindex, Konsumentprisindex	109,4		
51-52 Statlig finansiering till ev-luth. kyrkan och understöd till ortodoxa kyrkan	Konsumentprisindex		1,5	
50-59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex			
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	62,4		

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Lagstadgad indexkorrigering	Avtalsbaserad priskorrigering	Justering av ramnivån Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
50-59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex			
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex	183,4		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	Folkpensionsindex		-	
61-65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66-68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex			
70-79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex			
90-99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			
Sammanlagt år 2024		1 338,3	490,5	

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader), anskaffningar av försvarsmateriel, anskaffningen av multirollflygplan och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent. I den obundna andelen av beställningsfullmakten för anskaffning av multirollflygplan 2021 görs en föregripande kostnadsnivåjustering på 1,5 %. I den outnyttjade andelen av den övriga finansieringen för anskaffning av multirollflygplan görs en korrigering av köpkraften på 1,5 % som i efterhand justeras enligt utfallet genom en indexkombination (byggnadskostnadsindex 70 % och producentprisindex för tjänster 30 %). Indexutgifterna för projektet Flottilj 2020 justeras i efterhand i enlighet med utfallet av de index som specificerats i avtalen. Indexen för multirollflygplan behandlas i enlighet med statsrådets upphandlingsbeslut. Nivån på övriga anslag justeras i efterhand så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringens motsvarar förändringen i prisnivån enligt konsumentprisindex (indexförändringens årsmedelvärde) samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel förändringen (månader sammanlagt/årsförändring) i underindexet C28 (Tillverkning av övriga maskiner) till producentprisindex för industrin.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för de offentliga finanserna jämfört med den föregående planen för de offentliga finanserna

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP¹

	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2023	-2,6	-2,6	-3,1	-2,9	-2,9
Staten					
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1
Effekt av diskretionära åtgärder på statsbudgeten	-0,1	0,0	0,3	0,6	0,8
Effekt av andra faktorer*	0,4	0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Lokalförvaltningen					
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekt av diskretionära åtgärder på statsbudgeten	0,2	0,1	0,3	0,2	0,0
Effekt av andra faktorer	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Arbetspensionsfonder					
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Effekt av diskretionära åtgärder på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av andra faktorer	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Övriga socialskyddsfonder					
Effekt av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekt av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Effekt av diskretionära åtgärder på statsbudgeten	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Effekt av andra faktorer	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Saldo i de offentliga finanserna, hösten 2023	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8

¹⁾ På grund av avrundningar stämmer slutsummorna inte nödvändigtvis vid addering.

BILAGA 4 Riskerna i den ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska utvecklingens effekter på de offentliga finanserna

Basscenariot i planen för de offentliga finanserna baserar sig i fråga om 2023—2025 på finansministeriets ekonomiska avdelnings oberoende konjunkturprognos från hösten 2023. Uppskattningarna för åren 2026 och 2027 bygger i basscenariot bland annat på den uppskattade tillväxten i den potentiella produktionen. Saldot för de offentliga finanserna baserar sig i basscenariot utöver konjunkturprognosen på regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, den statsbudget för 2024 som regeringen godkände hösten 2023, planen för de offentliga finanserna för 2021—2023 och tilläggsbudgetarna för 2023.

Enligt basscenariot växer den finländska ekonomin med i genomsnitt 1,2 % per år 2023—2027. På internationell nivå visar prognosen att det finns en risk för nedgång. Rysslands anfallskrig mot Ukraina kan utvecklas på ett sätt som har betydande konsekvenser som snabbt sprider också till ekonomin. Den snabba räntehöjningen har orsakat problem på finansmarknaden och ökat osäkerheten.

De inhemska riskerna hänför sig till det internationella läget. Osäkerheten gäller också bostadsmarknaden och konsumenternas beteende. De stigande priserna och räntorna har drabbat hushållens ekonomi rätt hårt. På bostadsmarknaden och i konsumtionen kan nedgången vara djupare och långvarigare än vad som antagits i prognosen. Antagandet om att konsumtionen återhämtar sig i takt med att inflationen avtar är däremot tämligen måttfullt.

De osäkra utsikterna för investeringsmiljön kan skjuta upp investeringarna eller förhindra att de genomförs. De gröna investeringsprojekten inom energisektorn är förenade med en positiv risk, om man eftersträvar oberoende av ryska fossila bränslen enligt en snabbare tidtabell. Rysslands anfallskrig mot Ukraina är en betydande riskfaktor i prognosen. Andra betydande geopolitiska risker är de skärpta relationerna mellan Kina och västländerna samt spänningarna i handeln med strategiska produkter. Också finansmarknaden, bostadsmarknaden och hushållens konsumtionsbeteende är förenade med betydande risker, i och med att räntorna och priserna har stigit betydligt.

I tabellen nedan beskrivs de effekter på arbetslösheten och på saldot och skulden i de offentliga finanserna som en långsammare och en snabbare tillväxt än den i basscenariot skulle leda till. Beräkningarna är förenklade och antagandet i beräkningarna är att den årliga tillväxten i produktionen under perioden avviker en procentenhet i båda riktningarna från basscenariot.

Vid en långsammare tillväxt ökar totalproduktionen långsammare 2023—2027. Arbetslöshetsgraden skulle klart öka jämfört med basscenariot. Underskottet i de offentliga finanserna är kraftigt under hela granskningsperioden och skuldkvoten ökar till över 90 procent. Den offentliga ekonomin blir mer sårbar för olika negativa chocker.

En tillväxt som är snabbare än i basscenariot räcker till för att åstadkomma en minskning av de offentliga samfundens skuld mot slutet av den period som planen för de offentliga finanserna omfattar. Saldot för de offentliga samfunden balanseras i slutet av valperioden. I detta scenario minskar arbetslöshetsgraden förhållandevis snabbt. För att den ekonomiska tillväxten ska vara gynnsammare än i basscenariot förutsätts positiv drivkraft inom den globala ekonomin och en snabbare ekonomisk tillväxt i industriländerna än väntat.

Den låga räntenivåns effekt på saldot för de offentliga samfunden i Finland har både en ökande och en minskande effekt på underskottet. Ränteutgifterna inom den offentliga ekonomin har varit mycket låga under de senaste åren, men de har börjat öka snabbt. Å andra sidan förväntas ränteinkomsterna till de

arbetspensionsfonder som räknas till de offentliga finanserna också öka. Arbetspensionsfondernas kapitalinkomster beror också på allokeringen av deras innehav.

Enligt en grov uppskattning ökar en höjning av räntenivån med 1 procentenhet de offentliga samfundens ränteinkomster med cirka 0,5 miljard euro 2023, och fram till 2027 har räntorna ökat med något över 1,5 miljard euro. En räntehöjning skulle på motsvarande sätt leda till en ökning av arbetspensionsfondernas samt kommunernas och statsförvaltningens ränteinkomster. Den offentliga skuldkvoten stiger dock, eftersom arbetspensionsanstaltens överskott inte kan användas till att täcka underskott inom andra sektorer.

Känslighetsanalys

Basscenario	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP, förändring, %	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7	1,6
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6	6,4
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0	-2,8
Offentlig skuld, % av BNP	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4	81,6
Långsam tillväxt						
BNP, förändring, %	1,6	-1,0	0,2	0,8	0,7	0,6
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	7,3	7,3	7,1	7,0	6,9
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,8	-3,0	-4,4	-5,1	-5,3	-5,8
Offentlig skuld, % av BNP	72,9	75,3	79,4	83,5	87,3	91,2
Snabb tillväxt						
BNP, förändring, %	1,6	1,0	2,2	2,8	2,7	2,6
Arbetslöshetsgrad, %	6,8	6,6	6,1	5,6	5,1	4,5
Finansiellt saldo, % av BNP	-0,8	-1,8	-2,0	-1,6	-0,6	0,1
Offentlig skuld, % av BNP	72,9	73,1	74,2	74,5	73,7	72,3
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP						
		0,2	0,3	0,4	0,4	0,5
Förändring i ränteutgifterna om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP						
		0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Förändring i underskottet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP						
		0,3	0,1	0,1	0,0	-0,1
Förändring i upplåningsbehovet om räntorna stiger med 1 procentenhet, % av BNP						
		-0,1	0,1	0,1	0,2	0,2

BILAGA 5 Jämförelse med kommissionens senaste prognos

I den bifogade tabellen jämförs finansministeriets prognos med kommissionens vårprognos i fråga om förändringen i bruttonationalprodukten och inflationen. Övriga prognoser jämförs med kommissionens höstprognos.

Jämförelse med kommissionens senaste prognos (vårprognosen 2023)

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
BNP, förändring, %	2,1	0,2	1,4	1,6	0,0	1,2
Konsumentprisindex, förändring, %	7,2	4,8	2,1	7,1	6,2	2,2
Arbetslöshetsgrad, %	7,0	7,2	6,9	6,8	7,1	7,2
Saldo för offentliga samfund, % av BNP	-0,9	-2,6	-2,6	-0,8	-2,4	-3,2
Strukturellt saldo, % av BNP	-0,6	-1,8	-1,9	-0,4	-1,3	-2,2
De offentliga samfundens skuld, % av BNP	73,0	73,9	76,2	72,9	74,2	76,8

BILAGA 6 Stabilitetsprogrammet och utkast till budgetplan

Planen för de offentliga finanserna uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013). I planen ingår Finlands stabilitetsprogram 2023—2026 och den preliminära budgetplanen för 2024 som bilagor.

Finlands stabilitetsprogram utarbetades våren 2023 enligt antaganden om oförändrad politik. Det fastslogs att den nya regeringen bereder ett stabilitetsprogram för 2023—2026 som ett led i beredningen av planen för de offentliga finanserna hösten 2023. I stabilitetsprogrammet presenteras ett målscenario för de offentliga finanserna baserat på målen i regeringsprogrammet. I fråga om målscenariot bör det dock beaktas att alla åtgärder i regeringsprogrammet och den exakta tidtabellen för dem inte ännu har bestämts i sådan utsträckning att de skulle ha kunnat beaktas i planen för de offentliga finanserna. Detta gäller i synnerhet de strukturpolitiska åtgärder genom vilka regeringen eftersträvar att stärka de offentliga finanserna med ca 2 miljarder euro till år 2027. Vidare bör det beaktas att saldot i de offentliga finanserna i Finland försvagas i år jämfört med 2022. Detta beror på nedgången i ekonomin och på att skatteintäkterna utvecklas blygsammare än tidigare. Vid sin halvtidsöversyn kommer regeringen att bedöma läget för de offentliga finanserna och besluta om eventuella ytterligare åtgärder.

I enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 lämnar euroområdet medlemsstater senast den 15 oktober in ett utkast till budgetplan för påföljande år (Draft Budgetary Plan, DBP) till kommissionen. Utkasten till budgetplaner ingår i EU:s samordnade tillsynsförfarande som genomförs varje höst. Utkastet till budgetplan för 2024 utgår från regeringens budgetproposition för 2024, vilken i stor utsträckning bygger på det regeringsprogram som publicerades i juni 2023, rambeslutet från hösten 2023, tilläggsbudgetarna för 2023 och kommuneekonomiprogrammet för 2024. Tabellsiffrorna i stabilitetsprogrammet utgör utfallsuppgifter för 2022 och prognosuppgifter för 2023—2024. De sistnämnda är baserade på en oberoende prognos framtagen av finansministeriets ekonomiska avdelning.

Finanspolitiska mål

Exceptionella omständigheter och utvecklandet av EU:s finanspolitiska regler

I mars 2023 fastställde kommissionen ⁷ att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul som aktiverades i mars 2020 upphör att gälla vid utgången av 2023, eftersom EU har återhämtat sig efter den betydande ekonomiska nedgång som orsakats av pandemin. Den allmänna undantagsklausulen, liksom också ovanliga händelser som drabbar enskilda länder, gör det möjligt för en medlemsstat att tillfälligt avvika från anpassningsbanan mot sitt medelfristiga mål för de offentliga finanserna, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

Reform av EU:s finanspolitiska regler

Arbetet med att utveckla EU:s finanspolitiska ram pågår och målet är att de behövliga ändringarna i lagstiftningen ska antas före utgången av 2023. När lagstiftningen har antagits på EU-nivå bedöms ändringsbehoven i den nationella finanspolitiska lagstiftningen.

Europeiska kommissionen publicerade den 26 april 2023 sina lagförslag för en reform av EU:s finanspolitiska ramverk.⁸ Lagreformen omfattar tre förslag: en förordning som ersätter den nuvarande

⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1410

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_2393

förordningen om den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten, en ändring av den förordning som gäller den korrigerande delen och en ändring av direktivet om krav på budgetramverk.⁹ Enligt kommissionen innebär det föreslagna lagpaketet att den finanspolitiska paktens medelfristiga perspektiv för att uppnå budgetdisciplin och främja tillväxt införlivas i EU-lagstiftningen.

Innan lagförslagen offentliggjordes antog rådet för ekonomiska och finansiella frågor i mars 2023 slutsatser om riktlinjer för en reform av ramverket.¹⁰ Enligt slutsatserna strävar rådet efter att lagstiftningsarbetet ska vara slutfört före utgången av året. För närvarande behandlas detaljerna i lagförslagen i arbetsgrupper. Efter rådets allmänna riktlinje inleds förhandlingar med Europaparlamentet om lagförslagen.

De referensvärden som fastställs i grundfördraget i fråga om underskottet i de offentliga finanserna (3 procent av BNP) och skulden i de offentliga finanserna (60 procent av BNP) förblir oförändrade i reformen. Reformen av den förebyggande delen kretsar kring nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer. Planerna ska innehålla en anpassningsbana över minst fyra år för utgifterna i de offentliga finanserna samt strukturella reformer och investeringar. Medlemsstaterna kan ansöka om en förlängning av anpassningsperioden med tre år, i vilket fall de förbinder sig till omfattande tillväxtfrämjande strukturella reformer och investeringar. Framöver ska övervakningen av de offentliga finanserna i huvudsak fokusera på iakttagandet av den anpassningsbana för de offentliga finanserna som rådet godkänt för medlemsstaten.

När det gäller den korrigerande delen av stabilitets- och tillväxtpakten är syftet med ändringarna att jämka och differentiera målen för skuldminskning och att stärka det skuldbaserade förfarandet vid alltför stora underskott. Det tidigare så kallade 1/20-delskriteriet avskaffas och i stället används efterlevnad av en anpassningsbana för de offentliga finanserna som kriterium för vad som utgör tillräcklig minskning av skuld. Flera av ändringarna i den korrigerande delen beror på samordning med den nya förebyggande delen.

Syftet med översynen av direktivet är att förenkla gällande lagstiftning. Dessutom utökas bestämmelserna om oberoende finanspolitisk kontroll och rapporteringskraven preciseras, bland annat i fråga om ansvarsförbindelser.

Kommissionen föreslår en modell där den utarbetar en teknisk bana för primära nettoutgifter för de medlemsstater i vilka den offentliga skulden överstiger 60 procent av BNP eller underskottet 3 procent av BNP. Banan ska omfatta minst fyra och högst sju år. När den tekniska banan definierats bereder medlemsstaterna sina finanspolitiska och strukturella planer. De landsspecifika rekommendationer som rådet antog i juli ger en uppfattning av de krav som kommissionens nettoutgiftsbana ställer på Finland.¹¹ Enligt rekommendationerna får den nominella ökningen av Finlands nationellt finansierade primära nettoutgifter vara högst 2,2 procent år 2024. Enligt kommissionen motsvarar detta en årlig förbättring av det strukturella saldot med minst 0,3 procent av BNP. Anpassningen är beräknad med hållbara

⁹ Förslag med bilagor till Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (COM/2023/240 final), förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott (COM/2023/241 final) och förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (COM/2023/242 final)

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2023/03/14/economic-governance-framework-council-agrees-its-orientations-for-a-reform/>

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9903-2023-REV-1/sv/pdf>

offentliga finanser som utgångspunkt och presenteras som en förändring av de primära nettoutgifterna i linje med det nya ramverkets anda, samtidigt som kraven i gällande lagstiftning fortfarande iakttas.

Ett särdrag för de offentliga finanserna i Finland är att underskottet och skuldsättningen utvecklas i olika riktningar. I Finland räknas de lagstadgade arbetspensionsanstalterna höra till den offentliga sektorn och i nationalräkenskaperna uppvisar deras ekonomi nästan undantagslöst ett tydligt överskott, vilket beror på att arbetspensionssystemet delvis bygger på fondering. Detta överskott används inte för att minska den offentliga skulden, utan så som lagstiftningen förutsätter för att täcka löpande och framtida pensionsutgifter. Den offentliga skulden ökar alltså snabbare än vad underskottssiffrorna i de offentliga finanserna antyder. Till exempel Europeiska kommissionen har i sin skuldållbarhetsanalys beaktat Finlands särdrag med hjälp av så kallad stock-/flödesjustering (*stock-flow adjustment*). Genom detta påverkar inte arbetspensionsanstalterna överskott skuldkvotens utveckling, vilket stämmer överens med lagstiftningen. Korrigeringen gäller dock endast de första prognosåren. För en korrekt bild av skuldållbarheten och skuldkvoten över ett längre tidsperspektiv bör stock-/flödesjustering ingå också i långfristiga bedömningar av skuldållbarhet.¹²

Medelfristigt mål

Statsrådet bibehåller Finlands medelfristiga mål (Medium-Term Objective, MTO) för det strukturella saldoto i de offentliga finanserna på -0,5 procent av BNP. Detta är den miniminivå som Finland förbundit sig till i finanspakten.

Andra finanspolitiska mål

Målet för statsminister Orpos regerings finanspolitik är att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna och att den därefter under de kommande valperioderna ska börja minska varaktigt. Regeringens mål är att saldoto i de offentliga finanserna ska förbättras så att saldoto inom denna valperiod, dvs. senast 2027, är högst -1 procent av bruttonationalprodukten. Detta mål ligger i linje med målet om hållbar skuldsättning.

I kapitel 2 i planen för de offentliga finanserna uppställs fleråriga nominella mål för saldoto för hela den offentliga sektorns finanser samt för den offentliga sektorns utgifter respektive skuldsättning. Dessutom uppställs ett eget mål för varje delområde av den offentliga sektorn. Dessa mål föreskrivs i förordningen om en plan för de offentliga finanserna (120/2014). Målen har satts upp så att de är i samklang med regeringsprogrammets mål för det strukturella saldoto 2027. Det medelfristiga målet kommer dock att nås efter 2027. I den pågående reformen av EU:s finanspolitiska regler är det fortfarande en öppen fråga vilken roll medelfristiga mål ska ha i EU:s och därigenom också Finlands finanspolitiska ramverk.

Tabellerna i stabilitetsprogrammet återger ett målskenario som baserar sig på ett strukturellt saldo enligt målsättningen i regeringsprogrammet. De huvudsakliga fleråriga målen i scenariot presenteras i tabell 1. För närvarande är det osäkert om målen kommer att uppnås. Vid sin halvtidsöversyn kommer regeringen att bedöma läget för de offentliga finanserna och besluta om eventuella ytterligare åtgärder.

¹² Finlands särdrag behandlas mer ingående till exempel i kommissionens rapport om hållbarheten i de offentliga finanserna 2021: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-05/dp171_en_vol1.pdf

Tabell 1. Fleråriga mål för de offentliga finanserna, procent av bruttonationalprodukten

	2023	2024	2025	2026	2027
Nominellt saldo för de offentliga samfunden	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6	-1,0
Utgifter för de offentliga samfunden	54,7	54,7	53,9	52,7	51,8
Bruttoskuld för de offentliga samfunden	74,2	76,8	77,6	77,7	77,3

Regeringens åtgärder för att nå de finanspolitiska målen

Det främsta sättet att konsolidera de offentliga finanserna är att påskynda tillväxten inom ekonomi och sysselsättning. Den ekonomiska tillväxten ska påskyndas med hjälp av bättre förutsättningar för rättvis konkurrens, betydande satsningar på FoUI-verksamhet, åtgärder som höjer kompetensnivån och åtgärder som förbättrar arbetsmarknaden. Regeringen har dessutom som mål att stärka Finlands konkurrenskraft och skapa bättre förutsättningar för företagande.

I syfte att nå målet för de offentliga finanserna åtar sig statsminister Orpos regering att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som tillsammans stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro till år 2027. För att undvika suboptimering mellan de olika undersektorerna (staten, kommunerna, välfärdsområdena, socialskyddsfonderna) ska de offentliga finanserna ses som en helhet.

Utgifterna inom de offentliga finanserna ska anpassas med ett nettobelopp på ca 4 miljarder euro till år 2027. Anpassningarna ska ske genom beslut av regeringen. För att uppnå detta förbinder sig regeringen till åtgärder, förtecknade i en bilaga till regeringsprogrammet, som medför permanenta besparingar eller ökar statens avgiftsintäkter.

De främsta ekonomiska åtgärderna för 2024 i regeringsprogrammet gäller bland annat de olika stöden för boende samt handikappservicelagen som bibehåller sin status som speciallag. Vidare graderas det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa, de åldersrelaterade undantagsreglerna inom utkomstskyddet för arbetslösa slopas, förmåner bundna till folkpensions- och konsumentprisindex indexfrysas, finansieringsnivån för trafikledsprojekt sänks och finansieringen för utvecklingssamarbete minskas. De mest betydande åtgärderna i ett längre tidsperspektiv handlar om att stärka den grundläggande utbildningen, om sådana ändringar i finansieringsmodellen som ska bestämmas under regeringsperioden, om att stärka välfärdsområdenas ekonomi, om indexfrysningar, om de samlade stöden för boendet och om förvaltningsområdenas produktivetsprogram.

Som ett led i anpassningsåtgärderna har regeringen beslutat om strukturpolitiska åtgärder vilka syftar till att stärka de offentliga finanserna i sådan utsträckning att skuldkvoten stabiliseras med 2 miljarder euro till år 2027. Om sysselsättningen ökar med de 100 000 nya sysselsatta som eftersträvas stärks de offentliga finanserna med över 2 miljarder euro. De strukturella åtgärderna fördelar sig på utkomstskyddet för arbetslösa, annan social trygghet och beskattning, arbetsmarknadsreformer och andra reformer som stärker sysselsättningen.

I regeringsprogrammet bedöms de mest betydande sysselsättningseffekterna komma från indexåtgärderna avseende förmåner bundna till konsumentprisindex och folkpensionsindex (17 000

sysselsatta), graderingen av förtjänstskyddet (15 800 sysselsatta), slopandet av barnförhöjningar (10 000 sysselsatta), lindringen av beskattningen av arbete (8 700 sysselsatta) och indragningen av vuxenutbildningsstödet (8 000 sysselsatta). Den totala stärkande effekt som de strukturpolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet beräknas ha för de offentliga finanserna uppgår till ca 1,9 miljarder euro. Utöver detta planerar regeringen arbetsmarknadsreformer, utvecklingsåtgärder för ett bättre arbetsliv och välbefinnande i arbetet, en reform av utkomststödet, åtgärder för internationell rekrytering och åtgärder för att stärka integrationen. De sysselsättningshöjande effekterna av dessa bedöms senare. Vidare studerar regeringen eventuella reformer av pensionssystemet vars effekter på sysselsättningen och de offentliga finanserna bedöms utifrån åtgärder som bereds på trepartsbasis.

Under perioden genomför regeringen omfattande satsningar av engångsnatur till stöd för tillväxt. De samlade investeringarna av engångsnatur, vilkas belopp uppgår till fyra miljarder euro, ska regeringen finansiera genom att sälja statlig egendom, minska överkapitaliseringen i onoterade statsägda bolag och göra intäktsföringar från Statens bostadsfond. De sistnämnda genomförs utan att fondens verksamhet i nuvarande omfattning äventyras.

Regeringen driver en skattepolitik ämnad att stärka köpkraften, den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och företagandet. Regeringen ska trygga stabila villkor för företagande och investering med hjälp av en förutsägbar och stabil lagstiftning samt beskattning. Det totala skatteuttaget ska inte skärpas genom beslut av regeringen.

De skattemässiga åtgärder i regeringsprogrammet som har störst betydelse för de offentliga finanserna är åtgärder som syftar till att sänka beskattningen av arbete, med tonvikt på låg- och medelinkomsttagare, höja arbetsinkomstsvdraget med 50 euro per barn, sänka bränsleskatten för att kompensera för den stigandedistributionsskyldigheten, sänka CO₂-komponenten i bränslebeskattningen och skärpa tobaksaccisen. Dessutom överförs de nyttigheter som omfattas av den nuvarande reducerade mervärdesskattesatsen på 10 procent till en skattesats på 14 procent, med undantag för tidningar och tidskrifter, och den nedre gränsen för fastighetsskatten på mark höjs till 1,30 procent.

Enligt regeringsprogrammet ska dessutom flera mindre skatteåtgärder vidtas och ett utredningsarbete inledas för ett betydande antal ytterligare åtgärder.

Regeringen åtar sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet om det sker en avsevärd förändring i konsekvensbedömningarna för åtgärderna jämfört med de bedömningar som gjordes till regeringsprogrammet, eller om de äventyrar de samlade åtgärder som godkänts för de offentliga finanserna eller saldomålet. Regeringen åtar sig att prioritera genomförandet av projekten efter behov.

Uppfyllelse av underskotts- och skuldkriterierna i grundfördraget

Den 8 mars 2023 antog kommissionen ett meddelande med finanspolitisk vägledning för 2024¹³. Enligt vägledningen ska alla medlemsstater fastställa finanspolitiska mål som säkerställer att underskottet 2023 inte överstiger referensvärdet på 3 procent av BNP eller att underskottet under perioden för stabilitets- eller konvergensprogrammen minskar till under det referensvärdet och på ett trovärdigt sätt ligger kvar under 3 procent på medellång sikt. Kommissionen fastställer att i medlemsstater med betydande eller måttliga skuldproblem så som avses i kommissionens meddelande¹⁴ från november ska målen för de

¹³ https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-03/COM_2023_141_1_EN_ACT_part1_v4.pdf

¹⁴ https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-11/com_2022_583_1_en.pdf

offentliga finanserna på medellång sikt säkerställa en realistisk och kontinuerlig skuldminskning eller en måttlig skuldnivå.

Redan i mars fastslog kommissionen i sitt meddelande att den inte kommer att föreslå att några nya förfaranden vid alltför stora underskott inleds under 2023, eftersom utsikterna för makroekonomin och de offentliga finanserna är alltför osäkra. Kommissionen konstaterade särskilt att skuldkriteriet är för krävande och att överträdelser av skuldkriteriet inte kommer att leda till några förfaranden vid alltför stora underskott.

Enligt det meddelande om landsspecifika rekommendationer som kommissionen antog den 24 maj 2023 avser kommissionen dock föreslå för rådet att man i enlighet med gällande lagstiftning inleder underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott våren 2024, på basis av utfallet 2023.

Underskottskriteriet

Enligt grundfördraget räknas en medlemsstat uppfylla underskottskriteriet även om referensvärdet på 3 procent överskrids, förutsatt att underskottets andel av bruttonationalprodukten har minskat väsentligt och kontinuerligt till en nivå som ligger nära referensvärdet, eller överskridningen är liten, tillfällig och exceptionell.

Finlands underskott i de offentliga finanserna år 2022 var 0,8 procent av BNP. Enligt en oberoende prognos stiger underskottet till 2,4 procent av BNP 2023 och till 3,2 procent av BNP år 2024, och börjar därefter minska enligt det målskenario som presenteras i stabilitetsprogrammet.

Finansministeriets bedömning är att Finland uppfyller underskottskriteriet år 2023. År 2024 kan en liten, tillfällig överskridning av underskottströskeln ske om sysselsättningsåtgärderna i regeringsprogrammet inte har planerad effekt. Faktorer som kan leda till att underskottströskeln överskrids är till exempel de ökade kostnaderna för säkerhet och för att stödja Ukraina. I ljuset av den underskottsbana som presenteras i den oberoende prognosen kan det dock inte uteslutas att Finland inom närmaste framtid bryter mot underskottskriteriet och blir föremål för ett förfarande vid alltför stora underskott.

Skuldkriteriet

Skuldkriteriet i grundfördraget anses uppfyllas även om referensvärdet på 60 procent överskrids, förutsatt att skuldkvoten minskar i tillräcklig utsträckning och närmar sig referensvärdet i tillfredsställande takt.

De offentliga samfundens skuldsättning har legat över referensvärdet på 60 procent sedan 2020. År 2022 var den 72,9 procent av BNP. Enligt en oberoende prognos stiger den offentliga skulden till 74,2 procent år 2023 och fortsätter att stiga så att den uppgår till 76,8 procent år 2024. Också i scenariot enligt stabilitetsprogrammet fortsätter den offentliga skulden att öka och börjar minska först 2027. De främsta orsakerna till denna ökning av skuldkvoten är försvarsupphandlingar som redan beslutats, den svaga ekonomiska tillväxten som leder till att skatteintäkterna ökar endast blygsamt, ökade åldersrelaterade utgifter och ökade skuldhanteringsutgifter.

Kommissionen bedömer efterlevnaden av skuldkriteriet i en rapport¹⁵ publicerad den 24 maj 2023 i överensstämmelse med artikel 126.3. I rapporten konstaterar kommissionen att Finlands skuldnivå bryter mot referensvärdet i grundfördraget och att skuldkriteriet inte uppfylldes år 2022. Förutom

¹⁵ <https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-05/Report%20in%20acc%20with%20Art126%20TFEU.pdf>

Finland fanns det två andra medlemsstater år 2022 som inte uppfyllde skuldkriteriet. Bedömningen av efterlevnaden av skuldkriteriet kommer sannolikt att ändras till följd av kommissionens meddelande i mars och den pågående reformen av EU:s finanspolitiska regelverk. Därför är det inte sannolikt att överträdelsen av skuldkriteriet leder till att ett förfarande vid alltför stora underskott inleds våren 2024.

Efterlevnaden av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och andra finanspolitiska rekommendationer

Finland omfattas fortfarande av den förebyggande delen av stabilitets- och tillväxtpakten och av de krav i den förebyggande delen som gäller framstegen i fråga om det medelfristiga målet. Uppnåendet av det medelfristiga målet eller framstegen mot målet bedöms med hjälp av två pelare – det strukturella saldot och utgiftsregeln – som granskas utifrån kraven i de landsspecifika rekommendationerna.

Med beaktande av att undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten är i kraft 2020–2023 samt med beaktande av rådets rekommendationer om finanspolitiken 2020–2022, som inte innehöll någon numerisk finanspolitisk rekommendation med uttrycken utgiftsregel eller strukturellt saldo, anser finansministeriet att en granskning av det strukturella saldot eller utgiftsregeln för 2023 eller kumulativt för 2022—2023 eller 2023—2024 inte är ändamålsenlig för närvarande. Det är dessutom värt att notera att det uppskattade strukturella saldot är förenat med osäkerhet på grund av den kraftiga ekonomiska konjunktursvängningen, som gör det svårt att bedöma produktionsgapet. Bilden av konjunkturläget preciseras sannolikt i senare prognoser.

Enligt den bedömning som finansministeriet presenterade i stabilitetsprogrammet våren 2023 uppfyllde Finland år 2022 kraven i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del samt de finanspolitiska rekommendationerna, vilket kommissionen och rådet instämde med våren 2023.

I de landsspecifika rekommendationer för medlemsstaternas offentliga finanser som rådet antog i juli 2022 rekommenderas Finland att vidta följande åtgärder: ”under 2023 säkerställa att tillväxten i de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken, med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina”; ”vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen”; ”öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel”; efter 2023 bedriva en finanspolitik vars syfte är ”att uppnå en återhållsam finanspolitisk situation på medellång sikt”.

Enligt en oberoende prognos är finanspolitiken blygsamt stimulerande år 2023. Detta tack vare bland annat åtgärder till fördel för beredskapen samt särskilt inriktade, tidsbundna stödåtgärder för hushåll och företag på grund av höga energipriser. Stöd har även riktats till människor som flyr kriget i Ukraina. Finansministeriets bedömer att Finland i stort sett följer den rekommenderade finanspolitiska inriktningen för 2023. Det finns emellertid en risk för att kommissionen konstaterar att Finland har avvikit från den rekommenderade inriktningen.

Finlands program för hållbar tillväxt innehåller omfattande åtgärder för en grön omställning.

För att stärka självförsörjningen på energi och försörjningsberedskapen har ett åtgärdspaket antagits vars syfte är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och stödja ibruktandet av ny teknik. I den tidigare planen för de offentliga finanserna ingick tillägg för tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden samt digitalisering i syfte att stimulera investeringar i den gröna omställningen. Även om det slutliga återflödet till Finland minskar fördelas en betydande del av återhämtnings- och resiliensplanen till att främja den dubbla omställningen.

Behovsprövade och planerade åtgärder med anledning av energipriser och/eller inflation (mn euro)

	2023
Utgifter	
Ytterligare justering av folkpensionsindex 2022 och indexering av därpå baserade sociala förmåner	10
Temporär höjning av reseersättningar från sjukförsäkringen	5
Åtgärder som stärker hushållens köpkraft (sociala förmåner)	56
Tidsbundet elstöd till hushåll	91
Ersättning till statliga ämbetsverk för exceptionellt höga hyreshöjningar	28
Retroaktiv elpriskompensation för hushåll och boende	293
Ekonomiskt stöd till allmännyttiga samlingslokaler för energikostnader	2
Ekonomiskt stöd till museer för energikostnader	1
Temporärt kostnadsstöd till jordbruket och vattenbruket	35
Intäkter	
Temporär höjning av ersättningar för arbetsresekostnader	-24
Temporär sänkning av distributionskyldigheten avseende förnybara drivmedel -7,5 procentenheter	73
Höjning av hushållsavdraget för dem som frångår oljeuppvärmning	-8
Tidsbundet elavdrag i samband med hushållsavdraget	-245
Sänkning av avgifterna för småbarnspedagogik och vård (permanent)	-90
Mervärdesskattesatsen för el sänks till 10 % från december 2022 till april 2023	-290
Mervärdesskatten för persontransporter sänks till noll från januari till april 2023	-60
Tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen	200
Total effekt	1 365
% av BNP	0,5

I de landsspecifika rekommendationer för medlemsstaternas offentliga finanser som rådet antog i juli 2023 rekommenderas Finland att vidta följande åtgärder: ”Fasa ut de energistödåtgärder som är i kraft i slutet av 2023 och användna besparingarna till att minska det offentliga underskottet. Om förnyade energiprishöjningar kräver stödåtgärder bör man säkerställa att dessa är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, finanspolitiskt överkomliga, och bevarar incitamenten för energibesparingar. Säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 2,2 %. Upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen. För perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam finanspolitisk situation på medellång sikt. Fortsätta med reformen av det sociala trygghetssystemet för att öka effektiviteten i det sociala förmånssystemet, vilket skulle öka incitamenten till arbete och samtidigt stödja den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.”

Enligt finansministeriets nuvarande bedömning kommer ökningen av de nationellt finansierade primära nettoutgifterna, trots det omfattande åtgärdspaketet i regeringsprogrammet, att ligga något ovanför den rekommenderade nivån på 2,2 procent år 2024. Utgiftsökningen inom de offentliga finanserna kommer dock att begränsas 2024 i enlighet med rekommendationen, och de främsta åtgärderna ligger i linje med

det ovanstående, bl.a. åtgärderna inom de olika stöden för boende, ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa, indexfrysningen av förmåner samt minskningarna av finansieringen för trafikledsprojekt och av finansieringen för utvecklingssamarbete. Finansministeriets bedömning är därför att rekommendationen avseende ökningen av de primära nettoutgifterna i stor utsträckning följs 2024.

I enlighet med rekommendationen har alla energistödsåtgärder för 2022 och 2023 avslutats som planerat och inga nya sådana åtgärder planeras. Under perioden genomför regeringen ett omfattande investeringsprogram av engångskaraktär på 4 miljarder euro, av vilket en betydande del inriktas på att stödja ekonomisk tillväxt, infrastrukturprojekt och järnvägstransporter. Via investeringspaketet fördelas dessutom medel till spetsprojekten för ren energi i Finland, till investeringar för effektfullare social- och hälsovårdstjänster, till att avveckla vårdköer och till näringspolitiska ändamål. Investeringspaketet förväntas bidra till den gröna omställningen, regionernas konkurrenskraft, självförsörjningen i fråga om energi och moderniseringen av järnvägsnätet. Samtidigt upprätthåller investeringspaketet offentliga investeringar och bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt i ett läge där man försöker begränsa ökningen av utgifterna inom de offentliga finanserna.

Enligt målscenariot i stabilitetsprogrammet börjar de offentliga samfundens underskott minska efter 2024. Det betydande åtgärds paket som ingår i regeringsprogrammet säkerställer att Finland efter 2024 fortsätter att följa en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam finanspolitisk situation på medellång sikt.

Statsrådets bedömning av framstegen mot det medelfristiga målet

Statsrådet bedömer att Finland år 2022 har uppfyllt stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och de finanspolitiska rekommendationerna, vilket också kommissionen och rådet har ansett våren 2023.

Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen 869/2012 ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldot i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet. Statsrådet ska bedöma frågan i samband med övervakningen och den samlade bedömningen av de offentliga finanserna eller efter det att Europeiska unionens råd påpekat saken i sitt yttrande om Finlands stabilitetsprogram.

Jämförelse med andra prognoser samt känslighetsanalys

Jämförelsen av regeringens mål mot kommissionens senaste budgetprognos presenteras nedan, och känslighetsanalysen finns i bilaga 4 till planen för de offentliga finanserna. Kommissionens senaste siffror för BNP, inflation och de offentliga finanserna är från maj 2023. Till skillnad från kommissionen inför vårprognosen har finansministeriet haft tillgång till färskta förhandsuppgifter om år 2023.

Finlands plan för återhämtning och resiliens

Finland överlämnade sin plan för återhämtning och resiliens (RRP) till kommissionen den 27 maj 2021.

Kommissionen meddelade den 4 oktober 2021 sin bedömning av Finlands plan samt ett förslag till rådet om genomförandebeslut för planen. Rådet antog planen den 29 oktober 2021.

Planen bygger på fyra pelare:

- i. Den gröna övergången stöder ekonomiska strukturomvandlingar och ett koldioxidneutralt välfärdssamhälle
- ii. Genom digitalisering och dataekonomi stärks produktiviteten och tillgången till tjänster för alla tryggas
- iii. Sysselsättningsgraden och kunskapsnivån höjs i syfte att påskynda en hållbar tillväxt
- iv. Tjänsterna inom social- och hälsovården görs tillgängliga för alla och produceras på ett mer kostnadseffektivt sätt

Enligt en uppdatering publicerad av kommissionen den 30 juni 2022 minskade Finlands återflöde från faciliteten för återhämtning och resiliens till cirka 1,8 miljarder euro. Med anledning av det minskade återflödet uppdaterade Finland sin plan för återhämtning och resiliens genom att minska investeringsmedlen med sammanlagt 272,75 miljarder euro. Den uppdaterade planen lämnades till kommissionen den 26 januari 2023. Rådet godkände Finlands uppdaterade plan den 14 mars 2023.

Kommissionen antog den 18 maj 2022 en REPowerEU-plan¹⁶ som svar på problemen till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och störningarna på den globala energimarknaden. Med stöd av planen kan EU effektivare spara energi, producera ren energi och diversifiera energiförsörjningen. Unionen beviljar sammanlagt 20 miljarder euro för REPowerEU-åtgärder. EU finansierar planen huvudsakligen genom att sälja utsläppsrätter som hör till EU:s innovationsfond och genom att tidigare lägga försäljningen av utsläppsrätter till medlemsstaterna.

REPowerEU är en del av faciliteten för återhämtning och resiliens och de åtgärder som omfattas av faciliteten ska tas med under egen rubrik i de uppdaterade planerna för återhämtning och resiliens. Finland har 127 miljoner euro i REPowerEU-finansiering. Det beloppet omfattar 113 miljoner euro i icke-återbetalningspliktigt tillskott samt 14 miljoner euro i överförda medel från brexitjusteringsreserven (BAR).

Tabell DBP. Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) inverkan på prognoserna i stabilitetsprogrammet - understöd

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Intäkter från RRF-understöd (% av BNP)						
RRF-understöd som ingår i intäktsprognooserna	0,01	0,07	0,25	0,18	0,13	0,05
Utbetalningar av RRF-understöd från EU	0,11	0,09	0,08	0,26	0,12	0,11
Utgifter som finansieras med RRF-understöd (% av BNP)						
Löntagarersättningar D.1	0,00	0,02	0,05	0,03	0,01	0,00
Insatsförbrukning P.2	0,00	0,02	0,05	0,03	0,01	0,00
Socialskyddsavgifter D.62+D.632						
Ränteutgifter D.41						
Subventioner D.3	0,00	0,01	0,04	0,02	0,02	0,01
Övriga inkomstöverföringar D.7						

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj>

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
UTGIFTER SAMMANLAGT	0,01	0,07	0,25	0,18	0,13	0,05
Fast bruttoinvestering P.51g	0,00	0,00	0,04	0,04	0,03	0,01
Kapitalöverföringar D.9	0,00	0,02	0,07	0,07	0,05	0,03
Investeringar och kapitalöverföringar sammanlagt	0,00	0,02	0,11	0,10	0,08	0,04
Övriga utgifter som finansieras med RRF- understöd (% av BNP) ¹						
Förlorade skatteinkomster						
Övriga åtgärder som påverkar inkomsterna						
Finansoperationer						

¹⁾ Utgifter som inte påverkar utgifterna i nationalräkenskaperna.

Tabell 1—3

Tabell A. Strukturellt saldo, nettokreditgivning, utgifter och bruttoskuld för de offentliga samfunden. Målsenario och finansministeriets vårprognos, i förhållande till BNP.

	2022	2023	2024	2025	2026
Strukturellt saldo					
— mål			-2,2	-1,8	-1,3
— prognos	-0,4	-1,3	-2,2	-2,8	-2,7
Nettokreditgivning, de offentliga samfunden					
— mål			-3,2	-2,4	-1,6
— prognos	-0,8	-2,4	-3,2	-3,4	-3,0
Bruttoskuld, de offentliga samfunden					
— mål			76,8	77,6	77,7
— prognos	72,9	74,2	76,8	78,9	80,4
Utgifter, de offentliga samfunden					
— mål			54,7	53,9	52,7
— prognos	53,4	54,7	54,7	54,6	53,8

Tabell B. Jämförelse med kommissionens föregående prognos

	Kommissionens prognos			FM:s prognos		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
BNP, förändring, % ¹	2,1	0,2	1,4	1,6	0,0	1,2
Konsumentprisindex, förändring, % ¹	7,2	4,8	2,1	7,2	4,3	1,6
Arbetslöshetsgrad, % ²	6,8	7,1	6,8	6,8	7,1	7,2
Saldo för de offentliga samfunden, % av BNP ²	-0,9	-2,6	-2,6	-0,8	-2,4	-3,2
Strukturellt saldo, % av BNP ²	-0,6	-1,8	-1,9	-0,4	-1,3	-2,2
De offentliga samfundens skuld, % av BNP ²	73	73,9	76,2	72,9	74,2	76,8

¹⁾ Kommissionens vinterprognos, februari 2023

²⁾ Kommissionens höstprognos, november 2022

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2022 md euro	2022	2023	2024	2025	2026
		förändring per år				
1. BNP	235,0	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7
2. BNP, gängse priser	268,7	7,1	4,8	3,4	4,1	4,1
Komponenter av BNP						
3. Privata konsumtionsutgifter	123,3	1,7	-0,2	1,0	1,8	2,0
4. Offentliga konsumtionsutgifter	57,4	0,8	1,8	-0,1	0,4	0,5
5. Kapitalbildning	54,0	3,2	-3,1	2,1	4,4	2,1
6. Lagerförändring (% av BNP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Export av varor och tjänster	92,6	3,5	-0,8	4,1	3,8	3,6
8. Import av varor och tjänster	97,8	8,3	-3,8	3,6	4,3	3,5
Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten						
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	241,4	1,8	-0,4	1,0	2,0	1,7
10. Förändring i lager	0,0	1,7	-1,0	0,0	0,0	0,0
11. Nettoexport	-5,2	-1,9	1,4	0,2	-0,3	0,0

Tabell 1b. Prisindex, utveckling

	2022	2023	2024	2025	2026
	förändring per år				
1. BNP-deflator	5,4	4,8	2,2	2,3	2,5
2. Deflator för privat konsumtion	6,1	4,9	2,0	1,9	2,0
3. Harmoniserat index för konsumentpriser	7,2	4,3	1,6	2,1	2,0
4. Deflator för offentlig konsumtion	4,0	5,6	3,1	3,7	3,6
5. Deflator för investeringar	6,6	3,6	1,7	1,8	2,0
6. Deflator för export	18,6	-4,1	-1,3	1,8	1,9
7. Deflator för import	19,4	-4,0	-1,2	1,8	2,1

Tabell 1c. Arbetsmarknaden, utveckling

	2022 nivå	2022	2023	2024	2025	2026
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 619	2,5	0,3	0,1	0,6	0,6
2. Sysselsättning, 1 000 arbetade timmar	427 400	1,5	0,2	0,0	0,5	0,6
3. Arbetslöshetsgrad (%)	190	6,8	7,1	7,2	7,0	6,6
4. Arbetsproduktivitet, personer	89,7	-0,9	-0,3	1,1	1,1	1,0
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	549,9	0,1	-0,2	1,2	1,3	1,0
6. Löntagarersättningar	125,2	6,3	5,4	2,7	4,2	3,6
7. Löntagarersättning per anställd	47,8	3,7	5,1	2,7	3,5	3,0

Tabell 1d. Saldo enligt sektor, % av BNP

	2022	2023	2024	2025	2026
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	-3,6	-1,3	-1,1	-1,3	-1,4
varav:					
— Saldo för varor och tjänster	-2,4	-0,9	-0,7	-1,0	-1,0
— Saldo för ersättningar för produktionsfaktorer och inkomstöverföringar	-1,3	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4
— Kapitalöverföringar, netto	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2. Nettoutlåning för den privata sektorn	-2,2	1,7	2,4	2,5	2,0
3. Nettoutlåning för den offentliga sektorn	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
4. Statistisk differens	-0,5	-0,5	-0,4	-1,4	-1,8

Tabell 2a. De offentliga samfunden, utsikter

	2022 mn euro	2022	2023	2024	2025	2026
			% av BNP			
Nettoutlåning enligt delsektorer (EDP B.9)						
1. De offentliga samfunden totalt	-2 275	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
2. Staten	-4 402	-1,6	-3,3	-3,4	-3,3	-2,5
3. Landskapsförvaltningen		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Lokalförvaltningen	-541	-0,2	-0,5	-0,7	-0,6	-0,7
5. Socialskyddsfonderna	2 668	1,0	1,4	0,9	1,5	1,6
De offentliga samfunden (S13)						
6. Intäkter sammanlagt	141 142	52,5	52,3	51,5	51,2	50,7
7. Utgifter sammanlagt	143 418	53,4	54,7	54,7	53,6	52,3
8. Nettokreditgivning	-2 275	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
9. Ränteutgifter	1 479	0,6	0,8	1,2	1,3	1,4
10. Primärt saldo	-796	-0,3	-1,6	-2,0	-1,1	-0,2
11. Åtgärder av engångskaraktär	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inkomstslag						
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	83 004	30,9	29,6	29,4	29,0	28,8
12a. Skatter på produktion och import	36 380	13,5	12,9	12,7	12,4	12,2
12b. Inkomstskatter	45 723	17,0	16,2	16,5	16,3	16,3
12c. Kapitalskatter	901	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	20 292	12,0	12,1	11,4	11,6	11,4
14. Kapitalinkomster	6 973	2,6	3,3	3,6	3,8	3,9
15. Övriga inkomster (15=16-12-13-14)	30 873	7,1	7,3	7,1	6,8	6,6
16. = 6. Inkomster sammanlagt	141 142	52,5	52,3	51,5	51,2	50,7
varav: Skattegrad (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	103 593	43,1	41,9	41,0	40,6	40,1
Utgiftslag						
17. Löntagarsättningar + insatsförbrukning	64 005	23,8	24,6	24,4	23,6	23,1
17a. Löntagarsättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	33 269	12,4	12,4	12,3	12,3	12,2
17b. Insatsförbrukning	30 736	11,4	12,2	12,1	11,9	11,6
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	55 628	20,7	21,2	21,4	20,6	20,1
varav arbetslöshetsersättningar	4 080	1,5	1,6	1,5	1,2	1,0
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura	8 340	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2
18b. Sociala förmåner, kontant	47 288	17,6	18,0	18,1	17,4	16,9
19. = 9. Ränteutgifter	1 479	0,6	0,8	1,2	1,3	1,4

	2022	2022	2023	2024	2025	2026
	mn euro		% av BNP			
20. Subventioner	2 953	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8
21. Fast bruttoinvestering	11 260	4,2	4,2	4,3	4,7	4,5
22. Kapitalöverföringar	1 250	0,5	0,5	0,1	0,1	0,1
23. Övriga utgifter (23 = 24-17-18-19-20-21)	6 843	2,5	2,5	2,3	2,3	2,2
24. = 7. Utgifter sammanlagt	143 418	53,4	54,7	54,7	53,6	52,3
varav: Offentlig konsumtion	64 636	24,1	24,8	24,8	24,7	24,6

Tabell 2b. Intäkter och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2022	2022	2023	2024	2025	2026
	mn euro					
1. Intäkter totalt vid oförändrad politik	141 142	52,5	52,3	51,5	51,3	50,8
2. Utgifter totalt vid oförändrad politik	143 418	53,4	54,7	54,7	54,6	53,8

Tabell 2c. Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2022	2022	2023	2024	2025	2026
	mn euro					
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU	742	0,3	0,4	0,3	0,2	0,1
1.a varav investeringar som motsvaras fullt av inkomster från EU	97	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Konjunkturbetingad ändring i arbetslöshetsutgifterna	236	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
3. Effekt av diskretionära åtgärder på inkomsterna	-142	-0,1	-0,2	-0,7	0,1	-0,1
4. Utgifter finansierade med örönmärkta inkomster	78	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabell 4—9

Tabell 4. Skuldutveckling för de offentliga samfunden, % av BNP

	2022	2023	2024	2025	2026
1. Bruttoskuld, % av BNP	72,9	74,2	76,8	77,6	77,7
2. Förändring i bruttoskuld, procentenheter	0,4	1,3	2,6	0,8	0,1
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter					
3. Primärt saldo	0,3	1,6	1,8	1,1	0,2
4. Ränteutgifter	0,6	0,8	1,2	1,3	1,4
5. Flödes-/stockjustering	-0,5	-1,1	-0,6	-1,6	-1,4
varav:					
— Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen	1,3	0,3	0,7	0,1	0,0
— Nettoanskaffning av finansiella tillgångar	2,7	0,8	0,8	1,2	1,3
— varav: privatiseringsinkomster	0,0	-0,2	-0,2	-0,1	0,0
— Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxt)	-4,5	-2,3	-2,1	-2,9	-2,7
Implicit räntesats på skuld (= konsoliderade ränteutgifter per skuldnivå året innan * 100)	0,8	1,2	1,7	1,8	1,9
Andra relevanta variabler					

	2022	2023	2024	2025	2026
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)					
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)					
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)	12,0				
9. Valutaskuldens andel	0				
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder	7,6				

Tabell 5. Effekt av konjunkturväxlingar på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2022	2023	2024	2025	2026
1. BNP, volymförändring, %	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7
2. Budgetsaldo för de offentliga samfunden	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
3. Ränteutgifter	0,6	0,8	1,2	1,3	1,4
4. Åtgärder av engångskaraktär	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
engångsåtgärder på inkomstsidan i de offentliga samfunden					
engångsåtgärder på utgiftssidan i de offentliga samfunden					
5. Potentiell BNP, förändring, %	1,4	1,2	1,0	1,1	1,1
bidrag:					
— arbetsinsats	0,5	0,4	0,1	0,1	0,0
— kapitalinsats	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
— produktivitet totalt	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6
6. Produktionsgap	-0,7	-1,9	-1,7	-1,0	-0,5
7. Konjunkturrelaterad komponent i budgetsaldot	-0,4	-1,1	-1,0	-0,6	-0,3
8. Konjunkturjusterat budgetsaldo (2-7)	-0,4	-1,3	-2,2	-1,8	-1,3
9. Konjunkturjusterat primärsaldo (8+3)	0,1	-0,5	-1,0	-0,5	0,1
10. Strukturellt saldo (8-4)	-0,4	-1,3	-2,2	-1,8	-1,3

Tabell 6. Skillnader i förhållande till det föregående stabilitetsprogrammet

	2022	2023	2024	2025	2026
BNP-tillväxt (%)					
SP 2023 - våren	2,1	-0,2	1,3	1,6	1,6
SP 2023 - hösten	1,6	0,0	1,2	1,8	1,7
Differens, procentenheter	-0,5	0,2	-0,1	0,2	0,1
Budgetsaldo för den offentliga sektorn, % av BNP					
SP 2023 - våren	-0,8	-2,6	-2,6	-3,1	-2,9
SP 2023 - hösten	-0,8	-2,4	-3,2	-2,4	-1,6
Differens, procentenheter*	0,0	0,2	-0,6	0,7	1,3
Bruttoskuld för de offentliga samfunden, % av BNP					
SP 2023 - våren	73,0	74,4	76,9	79,0	80,7
SP 2023 - hösten	72,9	74,2	76,8	77,6	77,7
Differens, procentenheter*	-0,1	-0,2	-0,1	-1,4	-3,0

Tabell 7. Hållbarhet på lång sikt för den offentliga ekonomin, % av BNP

	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Totala utgifter	46,6	53,9	57,2	53,5	54,9	56,3	59,1
Varav: åldersrelaterade utgifter			29,4	29,2	29,4	28,9	29,8
Intäkter totalt	51,7	51,4	51,6	50,5	51,2	52,2	54,0

Tabell 7a. Eventualförpliktelser, % av BNP

	2022	2023
Statsgarantier	25,3	
varav till finansiella institut	4,3	

Tabell 8. Antaganden som ligger till grund för prognosen¹

	2022	2023	2024	2025	2026
3 mån. EURIBOR	0,3	3,5	3,6	3,0	2,4
Obligationsränta 10 år	1,7	3,1	3,2	3,2	3,1
USD/EUR-valutakurs	1,1	1,1	1,1	1,1	0,0
Effektiv nominell växelkurs	-2,7	-0,6	0,0		
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,3	2,8	3,1		
BNP-tillväxt i EU-28	3,5	1,0	1,7		
BNP-tillväxt på de huvudsakliga exportmarknaderna	3,9	-0,4	5,4	3,3	
Tillväxt för världshandeln	3,6	0,0	5,7	3,8	
Råolja (USD/fat)	98,7	82,3	82,2	77,9	

¹⁾ Kalkylen på medellång sikt bygger inte på några exakta antaganden. Kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen.

Tabell 9. Effekt av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) på prognoserna i stabilitetsprogrammet - understöd

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster från RRF-understöd (% av BNP)						
RRF-understöd som ingår i inkomstprognoserna	0,01	0,07	0,25	0,18	0,13	0,05
RRF-utbetalningar från EU	0,11	0,09	0,08	0,26	0,12	0,11
Utgifter som finansieras med RRF-understöd (% av BNP)						
Löntagarersättningar D.1	0,00	0,02	0,05	0,03	0,01	0,00
Insatsförbrukning P.2	0,00	0,02	0,05	0,03	0,01	0,00
Socialskyddsavgifter D.62+D.632						
Ränteutgifter D.41						
Subventioner D.3	0,00	0,01	0,04	0,02	0,02	0,01
Övriga inkomstöverföringar D.7						
UTGIFTER SAMMANLAGT	0,01	0,07	0,25	0,18	0,13	0,05
Fast bruttoinvestering P.51g	0,00	0,00	0,04	0,04	0,03	0,01
Kapitalöverföringar D.9	0,00	0,02	0,07	0,07	0,05	0,03
Investeringar och kapitalöverföringar totalt	0,00	0,02	0,11	0,10	0,08	0,04
Övriga utgifter som finansieras med RRF-understöd (% av BNP)¹						
Förlorade skatteinkomster						
Övriga åtgärder som påverkar inkomsterna						
Finansoperationer						

¹⁾ Utgifter som inte påverkar utgifterna i nationalräkenskaperna.

Utkast till budgetplan

Tabeller

1 Makroekonomiska utsikter

Tabell 0.i) Grundläggande antaganden

	2022	2023	2024
3 mån. EURIBOR	0,3	3,5	3,6
Obligationsränta 10 år	1,7	3,1	3,2
USD/EUR-valutakurs	1,1	1,1	1,1
Effektiv nominell växelkurs (Finland)	-2,7	-0,6	0,0
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,3	2,8	3,1
BNP-tillväxt i EU-28	3,5	1,0	1,7
BNP-tillväxt på de huvudsakliga exportmarknaderna	3,9	-0,4	5,4
Tillväxt för världshandeln	3,6	0,0	5,7
Råolja (USD/fat)	98,7	82,3	82,2

Tabell 1a. Makroekonomiska utsikter

	2022 md euro	2022 volym, %	2023	2024
1. Reell BNP	235,0	1,6	0,0	1,2
Varav				
1.1 Beräknad effekt av budgetära åtgärder på den ekonomiska tillväxten				
2. Potentiell BNP	236,8	1,4	1,2	1,0
bidrag:				
— arbetsinsats				
— kapital				
— produktivitet totalt				
3. Nominell BNP	268,7	7,1	4,8	3,4
4. Privata konsumtionsutgifter	123,3	1,7	-0,2	1,0
5. Offentliga konsumtionsutgifter	57,4	0,8	1,8	-0,1
6. Kapitalbildning	54,0	3,2	-3,1	2,1
7. Lagerförändring (% av BNP)	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Export av varor och tjänster	92,6	3,5	-0,8	4,1
9. Import av varor och tjänster	97,8	8,3	-3,8	3,6
Effekt på BNP-tillväxt, procentenheter				
10. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	241,4	1,8	-0,4	1,0
11. Förändring i lager	0	1,7	-1,0	0,0
12. Nettoexport	-5,2	-1,9	1,4	0,2

Tabell 1b. Prisutveckling

	2022	2023	2023
		förändr., %	
1. BNP-deflator	5,4	4,8	2,2
2. Deflator för privat konsumtion	6,1	4,9	2,0
3. Harmoniserat index för konsumentpriser	7,2	4,3	1,6
4. Deflator för offentlig konsumtion	4,0	5,6	3,1
5. Deflator för investeringar	6,6	3,6	1,7
6. Deflator för export	18,6	-4,1	-1,3
7. Deflator för import	19,4	-4,0	-1,2

Tabell 1c. Arbetsmarknaden, utveckling

	2022	2022	2023	2024
	nivå		förändr., %	
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 619	2,5	0,3	0,1
2. Sysselsättning, 1000000 arbetade timmar	427,4	1,5	0,2	0,0
3. Arbetslöshetsgrad (%)	190	6,8	7,1	7,2
4. Arbetsproduktivitet, personer	89,7	-0,9	-0,3	1,1
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	549,9	0,1	-0,2	1,2
6. Löntagarersättningar	125,2	6,3	5,4	2,7
7. Löntagarersättning per anställd	47,8	3,7	5,1	2,7

Tabell 1d. Saldo enligt sektor, % av BNP

	2022	2023	2024
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	-3,6	-1,3	-1,1
varav:			
- Saldo för varor och tjänster	-2,4	-0,9	-0,7
- Saldo för ersättningar för produktionsfaktorer och inkomstöverföringar	-1,3	-0,5	-0,5
- Kapitalöverföringar, netto	0,1	0,1	0,0
2. Nettoutlåning för den privata sektorn	-2,2	1,7	2,4
3. Nettoutlåning för den offentliga sektorn	-0,8	-2,4	-3,2
4. Statistisk differens	-0,5	-0,5	-0,4

*2 Mål för de offentliga finanserna***Tabell 2a Mål för de offentliga finanserna enligt delsektor, % av BNP**

Nettoutlåning enligt delsektor	2023	2024
1. De offentliga samfunden totalt	-2,4	-3,2
2. Staten	-3,3	-3,4
3. -		
4. Lokalförvaltningen	-0,5	-0,7
5. Socialskyddsfonderna	1,4	0,9
6. Ränteutgifter	1,2	1,3

Nettoutlåning enligt delsektor	2023	2024
7. Primärt saldo	-1,6	-2,0
8. Åtgärder av engångskaraktär	0,0	0,0
9. Reell BNP-tillväxt, %-förändring	0,0	1,2
10. Potentiell BNP, förändring, %	1,2	1,0
bidrag:		
— arbetsinsats	0,4	0,1
— kapitalinsats	0,4	0,4
— produktivitet totalt	0,4	0,5
11. Produktionsgap	-1,9	-1,7
12. Konjunkturrelaterad komponent i budgetsaldot	-1,1	-1,0
13. Konjunkturjusterat budgetsaldo	-1,3	-2,2
14. Konjunkturjusterat primärt saldo	-0,5	-1,0
15. Strukturellt saldo	-1,3	-2,2

Tabell 2b Skuldutveckling för de offentliga samfunden, md euro

	2023	2024
1. Bruttoskuld	74,2	76,8
2. Förändring i bruttoskulden, procentenheter	1,3	2,6
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter		
3. Primärt saldo	1,6	2,0
4. Ränteutgifter	0,8	1,2
5. Flödes-/stockjustering	-1,1	-0,6
varav:		
— Differens mellan statistikföring enligt kontantprincipen och prestationsprincipen	0,3	0,7
— Nettoanskaffning av finansiella tillgångar	0,8	0,8
— varav:		
— privatiseringskostnader	-0,2	-0,2
— värderingseffekter och övrigt	-2,3	-2,1
Implicit räntesats på skuld	1,2	1,7
Andra relevanta variabler		
6. Likvida finansiella tillgångar		
7. Finansiell nettoskuld		
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)		
9. Valutaskuldens andel		
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder		

3 Inkomst- och utgiftsberäkningar enligt ett scenario där politiken inte förändras

Tabell 3 Utgifts- och inkomstprognos för de offentliga samfunden vid oförändrad politik, per huvudkomponent, % av BNP

De offentliga samfunden	2023	2024
1. Totala inkomster vid oförändrad politik	52,3	51,6
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	12,9	12,7
1.2. Inkomstskatter	16,2	16,5
1.3 Kapitalskatter	0,4	0,3
1.4 Socialskyddsavgifter	12,1	11,4

De offentliga samfunden	2023	2024
1.5 Kapitalinkomster	3,3	3,3
1.5 Övriga inkomster	7,3	7,1
varav: skattesats	41,9	41,0
2. Totala utgifter vid oförändrad politik	54,7	54,9
varav:		
2.1 Löntagaresättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	12,4	12,3
2.2 Insatsförbrukning	12,2	12,2
2.3 Sociala inkomstöverföringar	21,2	21,4
varav arbetslöshetsersättningar	1,6	1,5
2.4 Ränteutgifter	0,8	1,2
2.5 Subventioner	0,9	0,9
2.6. Fast bruttoinvestering	4,2	4,4
2.7. Kapitalöverföringar	0,5	0,1
2.8 Övriga utgifter	2,5	2,3

4 Inkomst- och utgiftsmål, de offentliga samfundens utgifter per uppgift

Tabell 4a De offentliga samfundens inkomster och utgifter per huvudkomponent

De offentliga samfunden	2023	2024
1. Inkomster sammanlagt	52,3	51,5
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	12,9	12,7
1.2. Inkomstskatter	16,2	16,5
1.3 Kapitalskatter	0,4	0,3
1.4 Socialskyddsavgifter	12,1	11,4
1.5 Kapitalinkomster	3,3	3,6
1.5 Övriga inkomster	7,3	7,1
varav: skattesats	41,9	41,0
2. Utgifter totalt	54,7	54,7
varav:		
2.1 Löntagaresättningar	12,4	12,3
2.2 Insatsförbrukning	12,2	12,1
2.3 Sociala inkomstöverföringar	21,2	21,4
varav arbetslöshetsersättningar	1,6	1,5
2.4 Ränteutgifter	0,8	1,2
2.5 Subventioner	0,9	0,9
2.6. Fast bruttoinvestering	4,2	4,3
2.7. Kapitalöverföringar	0,5	0,1
2.8 Övriga utgifter	2,5	2,3

Tabell 4b Utgifter utanför utgiftsregeln

	2021	2022	2023	2024
	mn euro		% av BNP	
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU	742	0,3	0,4	0,3
1.a varav investeringar	97	0,0	0,0	0,0
2. Konjunkturbetingad ändring i arbetslöshetsutgifterna	236	0,1	0,1	0,1

	2021	2022	2023	2024
	mn euro		% av BNP	
3. Effekt av diskretionära åtgärder på inkomsterna	-142	-0,1	-0,2	-0,7
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	78	0,0	0,0	0,0

5 Diskretionära åtgärder som ingår i budgetpropositionen

Tabell 5a Diskretionära åtgärder i de offentliga samfunden

Åtgärder ¹	Detaljerad beskrivning	Mål	Redovisningsprincip	Godkännandes tatus	Budgetkonsekvenser		
					2022	2023	2024
					% av BNP		
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,0
Socialskyddsavgifter	Socialskyddsavgifter		prestationsprincipen	föreslagen ³			-0,7
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations-/kontantprincipen	godkänd till största del ²			-0,4

¹⁾ Många av åtgärderna uppfyller inte kriteriet för storleksklass (0,05 % av BNP). Åtgärderna har därför räknats samman och delats in i större kategorier. Vissa av åtgärderna är temporära, men största delen är permanenta.

²⁾ Riksdagen fattar beslut hösten 2023

³⁾ Social- och hälsovårdsministeriet fastställer hösten 2023

Tabell 5b Statens diskretionära åtgärder

Åtgärder ¹	Detaljerad beskrivning	Mål	Bokföringsprincip	Godkännandestatus	Budgetkonsekvenser		
					2022	2023	2024
					% av BNP		
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	godkänd till största del ²			0,0
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations-/kassaprincipen	godkänd till största del ²			-0,4

¹⁾ Många av åtgärderna uppfyller inte kriteriet för storleksklass (0,05 % av BNP). Åtgärderna har därför räknats samman och delats in i större kategorier. Vissa av åtgärderna är temporära, men största delen är permanenta.

²⁾ Riksdagen fattar beslut hösten 2023

6 Förutsett samband mellan utkastet till budgetplan och målen i EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning samt med de landsspecifika rekommendationerna

Tabell 6a Landsspecifika rekommendationer

Rekommendation	Åtgärder	Förenlighet
Landsspecifik rekommendation 1: Fasa ut de energistödåtgärder som är i kraft i slutet av 2023 och använd de besparingarna till att minska det offentliga underskottet. Om förnyade energiprishöjningar kräver stödåtgärder bör man säkerställa att dessa är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, finanspolitiskt överkomliga, och bevarar incitamenten för energibesparingar.	Energistödsåtgärderna avslutas som planerat 2023 och inga nya planeras.	Åtgärderna är direkt förenliga med rekommendationen.
Landsspecifik rekommendation 2: Säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 2,2 %.	Enligt nuvarande bedömning kommer ökningen av de nationellt finansierade primära nettoutgifterna, trots det omfattande åtgärds paketet i regeringsprogrammet, att ligga något ovanför den rekommenderade nivån på 2,2 procent år 2024. Utgiftsökningen inom de offentliga finanserna kommer dock att begränsas 2024 i enlighet med rekommendationen, och de främsta åtgärderna ligger i linje med det ovanstående, bl.a. åtgärderna inom de olika stöden för boende, ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa, indexfrysningen av förmåner samt minskningarna av finansieringen för trafikledsprojekt och av finansieringen för utvecklingssamarbete.	Åtgärderna är direkt förenliga med rekommendationen, då man beaktar de ökade kostnaderna för säkerhet samt för att stödja Ukraina.
Landsspecifik rekommendation 3: Upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-medel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen.	En betydande del av Finlands plan för återhämtning och resiliens är avsatt för den dubbla omställningen. Trots de ekonomiska anpassningsåtgärderna bibehålls en hög nivå av offentlig investering, då man beaktar regeringens omfattande satsningar av engångskaraktär på tillväxt.	Åtgärderna är direkt förenliga med rekommendationen.

Rekommendation	Åtgärder	Förenlighet
Landsspecifik rekommendation 4: För perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam finanspolitisk situation på medellång sikt.	Regeringen åtar sig att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som tillsammans stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro till 2027. Finlands program för hållbar tillväxt innehåller omfattande åtgärder för en grön omställning. För att stärka självförsörjningen på energi och försörjningsberedskapen har det beslutats om en åtgärdshelhet vars syfte är att avsevärt påskynda utfasningen av fossila energikällor och att stödja ibruktagandet av ny teknik.	Åtgärderna är direkt förenliga med rekommendationen.
Landsspecifik rekommendation 5: Fortsätta med reformen av det sociala trygghetssystemet för att öka effektiviteten i det sociala förmånssystemet, vilket skulle öka incitamenten till arbete och samtidigt stödja den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.	Regeringen planerar en reform av utkomstskyddet som gör arbete lönsammare, den sociala tryggheten smidigare och förmånerna enklare, med beaktande av rekommendationerna och utredningarna i mellanbetänkandet av kommittén för social trygghet.	Åtgärderna är direkt förenliga med rekommendationen när det gäller reformen av systemet för social trygghet.

Tabell 6b Mål som ställts upp av unionen i fråga om tillväxten och sysselsättningen

De åtgärder som vidtagits behandlas i detalj i Finlands nationella reformprogram

https://commission.europa.eu/system/files/2023-04/Finland-NRP-2023_en.pdf

7 Skillnader i förhållande till det senaste stabilitetsprogrammet

Tabell 7 Skillnader i förhållande till det senaste stabilitetsprogrammet

	2022	2023	2024
	% av BNP		
Nettokreditgivning, de offentliga samfunden			
Stabilitetsprogrammet	-0,8	-2,6	-2,6
Utkast till budgetplan	-0,8	-2,4	-3,2
Skillnad, procentenheter	0,0	0,2	-0,6
Nettokreditgivning för de offentliga samfunden vid oförändrad politik.			
Stabilitetsprogrammet	-0,8	-2,6	-2,6
Preliminär budgetproposition	-0,8	-2,4	-3,4
Skillnad, procentenheter	0,0	0,2	-0,8

Metoderna

Prognosen baserar sig på expertåsikter, finansministeriets DSGE-modell, en faktormodell på kort sikt samt partialmodeller.

Prognosen för de offentliga finanserna baserar sig på bl.a. makroprognosen på kort sikt, kalkyler på medellång sikt, budgetpropositionerna, rambesluten, prognoserna om skatteunderlag, ändringarna i beskattningsgrunderna och därpå baserade detaljerade uppskattningar av skatteintäkter, kommunekonomiprogrammet samt besluten om socialskyddsavgifter och sociala förmåner.